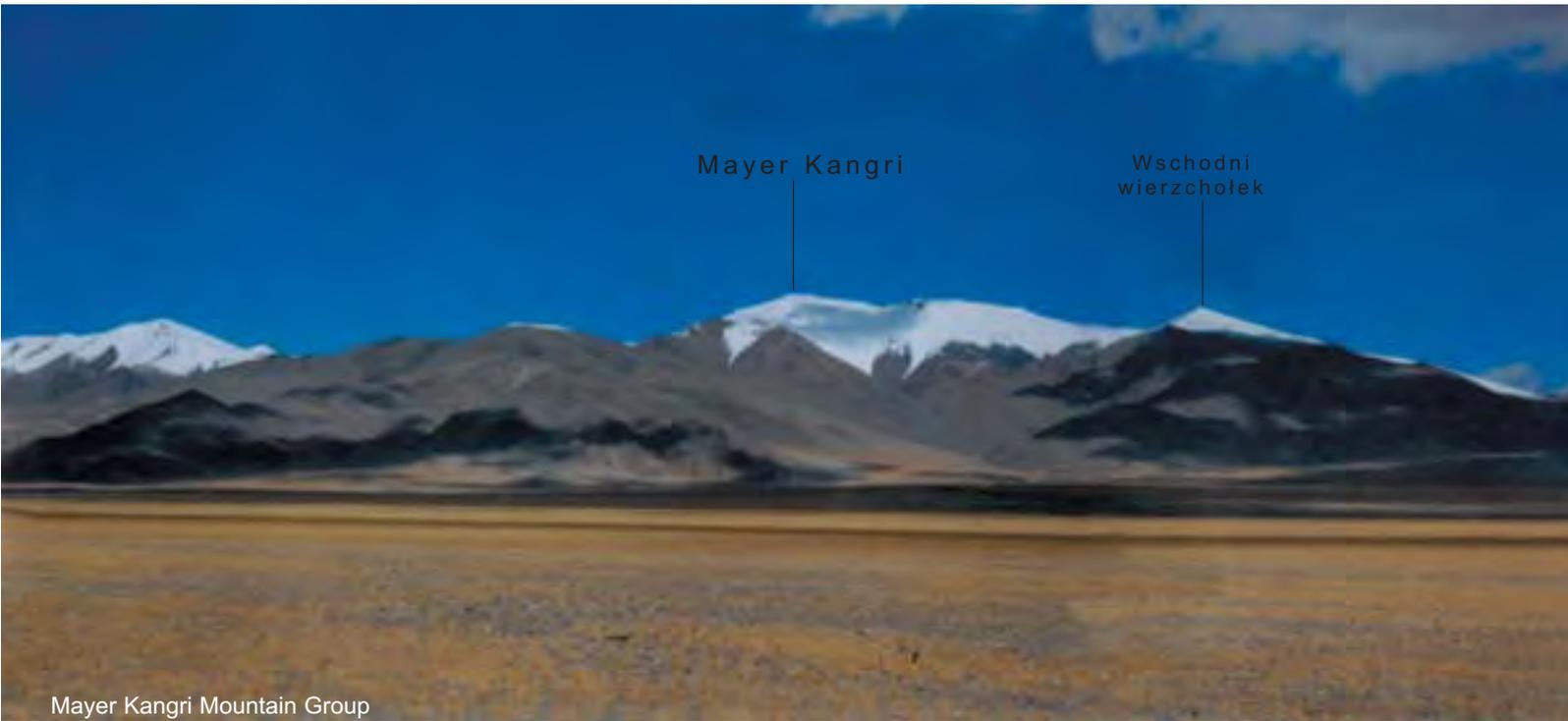

China Tibet Jangtang Plateau (Tibetan Shield)

Chang Tang (High Plains)

Mayer Kangri Mountain Group

Janusz Majer, Grzegorz Chwoła – Hi Mountain Team

Reconnaissance of the Mayer Kangri and Jomo Ri Mountains

Rekonesans w górach Mayer Kangri i Jomo Ri – płaskowyż Chang Tang w Tybecie

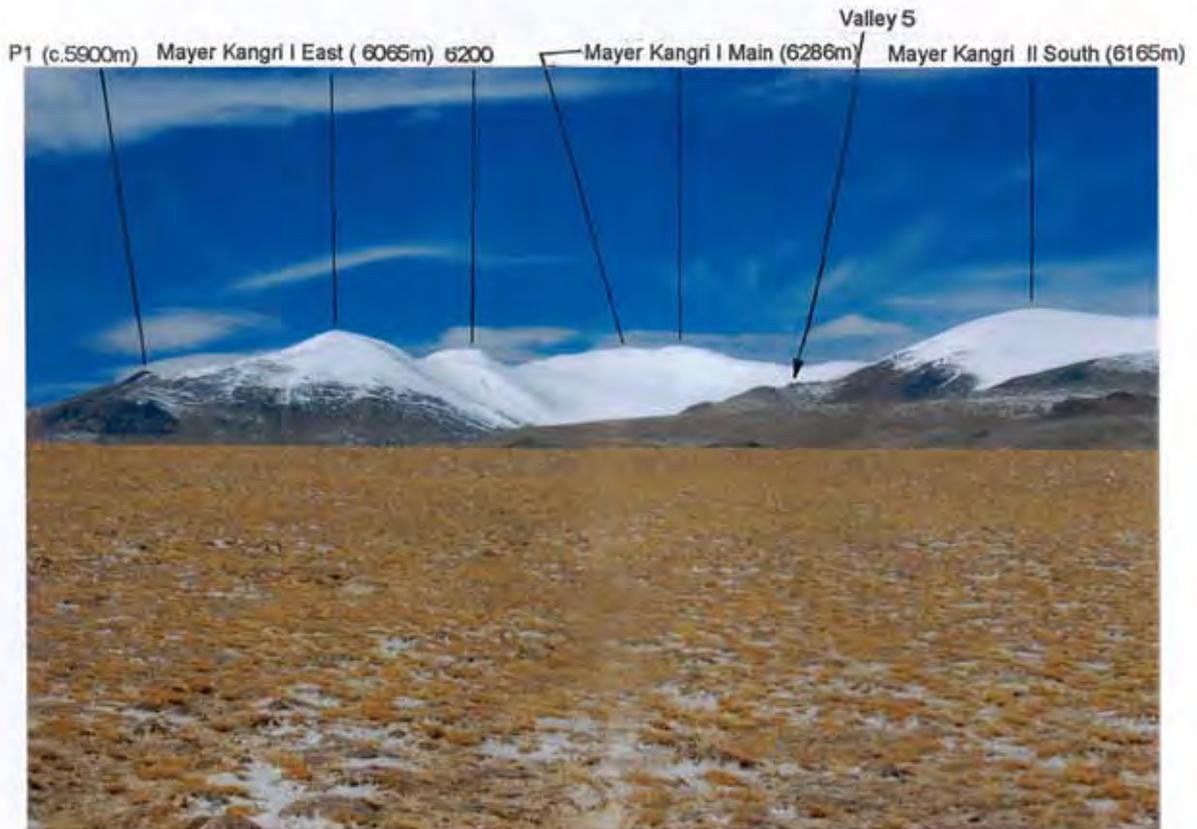
23.09.2008 – 16.10.2008

Elaborated by Janusz Majer, Jerzy Wala – Poland, Edition 2009

Jomo Ri Mountain Group

Not commercial

Widok od wschodu na najwyższe wzniesienie grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group z odległości 11 kilometrów. Fot. Janusz Majer 2008.

Baza (5057m wg GPS)

Dnia 3.10.2008 r. grupa rekonesansowa dociera do podnóża masywu Mayer Kangri (6286m wg mapy radzieckiej) i zakłada bazę na wysokości 5057m wg GPS, u wylotu doliny oznaczonej numerem Valley 4, nieco powyżej zimowej zagrody i domu miejscowych pasterzy. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri Mountain Group

Grzegorz Chwoła i kierowcy motocykli w czasie rekonesansu w dniu 6.10.2008. Fot. Janusz Majer 2008.

The reconnaissance in Mayer Kangri and Jomo Ri mountains – Chang Tang Plateau in Tibet. Janusz Majer and Grzegorz Chwola – Hi Mountain team, 23.09.2008 – 16.10.2008.

On the 23rd of September 2008 we flew from Kathmandu to Lhasa. Our aim was to get to Mayer Kangri massif, located on Tibetan High Plain – CHANG TANG PLATEAU. The highest peak - Mayer Kangri, which has 6286 meters above sea level (N 33° 24', E 86° 46'), is also called Bonvalo (Bonvalot) Peak, because of the name of the first traveler who saw it during his journey through Chang Tang between 1889-1890 – a Frenchman Gabriel Bonvalot. This name is provided by more than thirty years old Russian maps which we used. The name can be also found on the map included in Sven Hedin's book – "Trans-Himalaya" (vol. II pub. in London in 1909 by Macmillan and Co Ltd.).

Contemporary Western tourist maps of Tibet and Chinese road maps provide the name Mayer Kangri and the height of 6286 meters. Only one map – "The Mountains of Central Asia" - scale 1:3000000 (published by Macmillan London Ltd. Copyright Royal Geographical Society and Mount Everest Foundation 1986 * Bartholomew") gives the height of 7011 meters. This height is also reported by Jill Neate on a list of unconquered 7000 meter peaks in the book – "High Asia".

Mayer Kangri Range, with peaks like Zangser Kangri in the west and Purong Kangri (Duplex Mountains) and Goladandong (Tanggupla Shan) in the east, belongs to the mountains of Chang Tang Plateau.

24 Days in Tibet

The expedition was organized by a travel agency from Kathmandu, where Janusz Majer and Grzegorz Chwola came by plane. After fixing all the formalities, they flew to Lhasa. They planned to continue their travelling in two off-road cars – Toyota Land Cruiser 5400. Apart from two drivers, they were accompanied by a guide and a cook. Firstly, they had to get to the place called Nyima. On the 24th of September 2008, the team drove from Lhasa to Shigatse – the town on the way from Tibet's capital to Kathmandu in Nepal.

The next day, they set off northwards, crossed Namling and reached Kiku La Pass (N 30°14'941, E 89°18' 340, 5120 m) in Transhimalayas – Nyenchen Tanglha Range West. When they were crossing the pass, the Chinese troops stopped them. It turned out that Shianza (Shentsa) district was closed for foreigners and the team had to go back to Lhasa and try to reach Nyima taking other way. After a bivouac on 5000 meters, they returned to Lhasa the following day. 27 September 2008, they drove through the Lhasa-Golmud highway to the city of Nakchu.

On the 28th of September 2008, after several kilometers of an asphalt road, they drove in a field road on the prairie. In the evening, they got to a bivouac place near a small town called Baingoin (N 31°26' 472, E 89°59'653, 4769 m). 29 September 2008, they had another bivouac – westwards from Serling Tso Lake, but before Nyima (N 31°40'591, E 88°32'211). 30 September 2008, they passed Nyima (N 31°48'06, E 87°13') where their cars were refueled and they bivouacked in a place with geographic coordinates - N 32°07'104, E 86°53'323.

On the 1st of October 2008, the expedition moved further northwards to the pass with geographic coordinates N 32°39'974, E 86°31'035 and the height of 4900 m. From the pass, they could see Mayer Kangri Peak for the first time. From there, they drove downhill to Yibuk Tsaka Lake (4450 meters) and reached the last settlement Rongma. When they passed the village, the road lead northwards into the back valley. On the left side, they had mountains with the highest elevation marked on the Russian map – 5981 meters. After crossing next pass, they entered a valley with a lake without flow (4797 meters according to the Russian map). From there, they moved a little bit eastwards and set up a bivouac on a plateau (N 33°12'385, E 86°43'265, 5035 m). The next day, they took one car and, without baggage, looked for the best place to establish a base camp. They also wanted to find a way of approaching the mountain. Because it was impossible to get to the foot of the mountain from the south, they drove east. They passed the huge plateau and taking "the main road" reached the mouth of a valley leading directly to Mayer Kangri (6286 meters). In this place they decided to set up their base camp (N 33°24'776, E 86° 48'760, 5057 m).

3 October 2008, the base was established and a reconnaissance eastwards was performed.

4 October 2008, Janusz Majer and Grzegorz Chwola ascended a hill 5700 meters height. It was situated on the west side of the base camp and across from Mayer Kangri, separated from them with the valley.

5 October 2008, they performed a successful reconnaissance in the direction of the east peak of Mayer Kangri massif. Grzegorz Chwola ascended the east summit known in this work as Mayer Kangri I East (6053 meters) and Janusz Mayer reached the height of 5865 meters, according to GPS device.

6 October 2008, they went for a motorbike trip with Nomads along the whole Mayer Kangri massif to its northern side. During this trip, panoramic photos of the massif from the northeast and the north were taken (from the points located by GPS device). The most west advanced point had following geographic coordinates: N 33°33'654, E 86° 49'205.

The next day, Grzegorz Chwola and Janusz Majer made a trip into the plateau in the direction of Jomo Ri Mountain Group on the southeast of Mayer Kangri Mountain Group. There are two peaks in this massif marked on Russian maps: 6015 and 6002.

8 October 2008, the expedition left the base camp. They decided to return taking a different way – from Baingoin southwards directly to Nam Tso Chukmo Lake (4627 meters), to the place named Tashi Door. From the holy Tashi Door hill there was a beautiful view over Nyenchen Tanglha West Range.

On the 12th of October 2008, through Largaen La (5150 meters), they reached the Golmud-Lhasa road which they drove to Tibet's capital. They spent three days in Lhasa, visiting Potala, Nabulinka, and Jokhang temple.

On the 16th of October 2008, they flew to Kathmandu and from there to Poland.

Seriously, the exploration of the Mayer Kangri plateau began in last two decades of the nineteenth century. It happened as if "by the way", because the main goal of travelers, spies and pilgrims was to get to the isolated, holy city of Lhasa – the capital of Tibet. During last twenty years of the nineteenth century, several daredevils tried to reach Lhasa. Peter Hopkirk describes them as following: "They came from nine different countries, and made their approaches from almost every point of the compass. All except one – a Japanese – were white, and all were individuals of exceptional determination and courage. Three of the most intrepid were women. None of them for a moment doubted their right to gatecrash Tibet." The first, who started this race, was a colonel of Russian army – Nicholas Przewalski, and he was the only one who tried two times – 1872 and 1879. During his second journey, just one hundred fifty miles from Lhasa, he was stopped by emissaries of Tibetan government who forced him to turn back. We will concentrate on these travelers, whose passing lines through Chang Tang were the closest to the Mayer Kangri massif.

They were:

1. A Frenchman Gabriel Bonvalot, who travelled with young Henry - the duke of Orléans (1889-1890)
2. A captain of British army in India – Hamilton Bower (1891-1892)
3. An English Presbyterian – Annie Royle Taylor (1892-1893)
4. A Frenchman Jules Detreuil de Rhins with Ferdinand Grenard (1893-1894)
5. An English marriage - Littledale (1895)

Gabriel Bonvalot saw the Mayer Kangri massif for the first time, when he was crossing the mountains which he named Dupleix. In his report from the journey (dated 15 January 1890), descending eastwards from the Dupleix Pass, he noted: „In the mist we catch a glimpse of snowy peaks, which we calculate to be at least 26.000 feet high;...” ("Across Thibet" – English translation of his book "Paris au Tonkin A Travers Le Tibet Inconnu" from 1891). In "Across Thibet" Bonvalot included a map showing the route of his journey.

Detreuil de Rhins passed in the closest distance to the Mayer Kangri.

The last years of the nineteenth century and the first of the twentieth were the times of activity of the greatest explorer of High Asia – Swede Sven Hedin. In his book "Central Asia and Tibet", published in 1903, he placed "A Map of Tibet and East Turkestan", which showed Hedin's routes between 1899-1902 and routes of previous travellers. On this map, there was already a name Peak Bonvalot. After next journeys between 1906-1908, he published 3-volume "Trans-Himalaya" with 1 : 3 000 000 map – "A Map of Tibet Showing Dr Sven Hedin's Routes". Apart from the name Mt. Bonvalot, the map provided names like "Prince H. of Orleans Mts", "Detreuil de Rhins Mt.", "Dupleix Mts", "Prevalski Mts". Between 1917-1922, Hedin published 12-volume work entitled "Southern Tibet" with two map albums. In these albums, we can find 1 : 1 000 000 map (General Map of Eastern Turkestan and Tibet), which shows the routes of Detreuil de Rhins, Bower and Sven Hedin in the Mayer Kangri area. The next white traveler turned up in the Mayer Kangri region in the 1980s – it was an American biologist Gorge B. Schaller, who made several journeys to Chang Tang area between 1987-1994. His journeys bore fruit – in 1993 a great natural reserve (300 000 km²) was created. He included the reports from his journeys in a book "Tibet's Hidden Wilderness – Wildlife and Nomads of the Chang Tang Reserve" (1997).

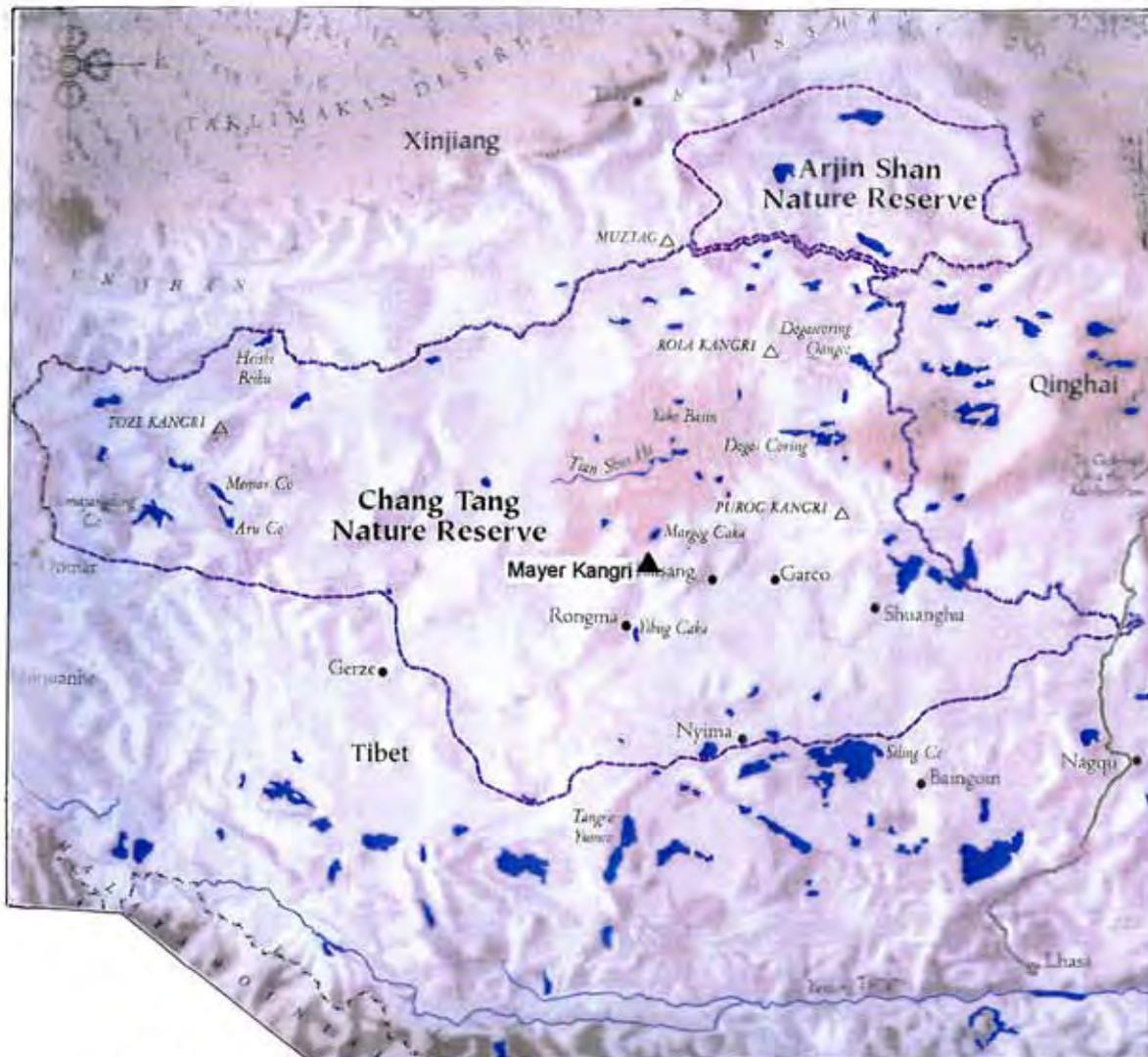
The description of the reserve and animals living there was included in the article – "Threats to the Chang Tang Reserve, Tibet" written by Daniel J. Miller and Gorge B. Schaller, which was placed on the website of Tibetan Government in exile (www.tibet.com/eco/green98/chap10). Gorge B. Schaller visited Chang Tang region again. Reports from the journey between 16 and 25 October 2006, you can find under the title "The Great Chang Tang Traverse – Preliminary Report to the National Geographic Society" on the website – www.loe.org/images/070309/thegreat.

In Autumn 2008, a Chinese Juntao Jiang made a cycle journey in Jomo Ri mountains region – from the place called Rongma along Jomo Ri, next eastwards to the place called Shuanghu and again southwards to Serling Tso Lake. He published a photo report in the Picassa Web Album under a nick – Single Singer (2008, Tibet) - picasaweb.google.com/junta/2008tibet. Four pictures from this album are included in our work.

The first Chang Tang's cycle traverse (from north to south) was performed by a Swede Janne Corax and his partner Nadine, Summer 2003 (Japanese Alpine News 2007 or www3.utsidan.se).

As Corax states in his account – for 31 days they didn't meet any human being. Their route almost overlapped with Sven Hedin's route during his first journey to Tibet in 1899-1902.

The climbing activity in Chang Tang mountains was taken up only in Zangser Kangri massif (northwest from Mayer Kangri). The first ascent was performed by a Japanese-Tibetan expedition in 1990 (AAJ, 1991 p. 299), the second ascent, in the alpine style and joined with Chang Tang's traverse, was performed by Frank Kauper and Stefan Simmerer (AAJ, 1998 pp. 124-130).

Mapa z książki G.B. Schaller: "Tibet's Hidden Wilderness- Wildlife and Nomads of the Chang Tang Reserve".
 przedstawia granice rezerwatu Chang Tang Nature Reserve w centrum którego usytuowana jest grupa górską Mayer Kangri Mountain Group.

Wysokości obiektów topograficznych podane na mapach orograficznych i skopiowanych do opracowania oraz na zdjęciach fotograficznych i w tekstach, są w większości odczytane z poziomic map radzieckich. Należy je traktować jako tylko przybliżone.

Rekonesans w górach Mayer Kangri i Jomo Ri

23 września 2008 roku przylecieliśmy z Kathmandu do Lhasy.

Celem naszym było dotarcie do grupy górskiej Mayer Kangri, położonej na płaskowyżu tybetańskim – CHANG TANG. Najwyższy wierzchołek Mayer Kangri 6266 m npm (N 33° 24', E 86° 46') nazywany jest również Bonvalo Peak, od nazwiska francuskiego podróżnika Gabriela Bonvalot, który widział ten wierzchołek podczas swej podróży przez Chang Tang w 1889-1890 roku. Nazwę tę podają rosyjskie mapy z lat 70-tych, z których korzystaliśmy.

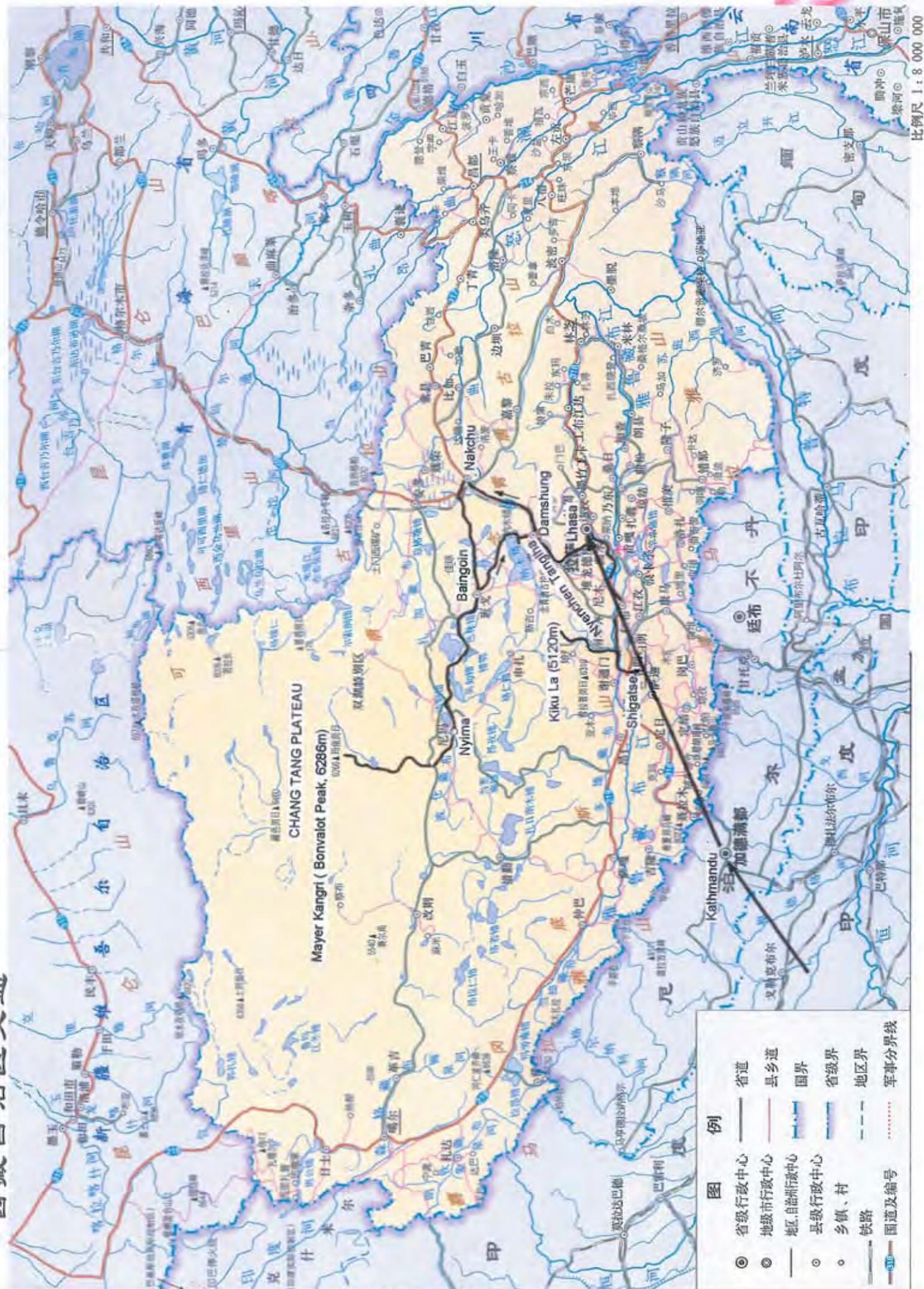
Nazwa ta widnieje również na mapie dołączonej do książki Svena Hedina pt. Trans – Himalaya vol. II wyd. w 1909 roku przez Macmillan and co.,Ltd w Londynie.

Aktualne mapy Tybetu wydane na Zachodzie i chińskie mapy drogowe podają nazwę Mayer Kangri i wysokość 6266 m npm. Jedynie mapa "The Mountains of Central Asia" w skali 1:3000 000 (published by Macmillan London Ltd. Copyright Royal Geographical Society and Mount Everest Foundation 1986, " Bartholomew") podaje wysokość 7011m npm. Tą wysokość podaje również Jill Neate w swojej książce "High Asia" w zestawieniu niezdojrzanych szczytów siedmiotysięcznych.

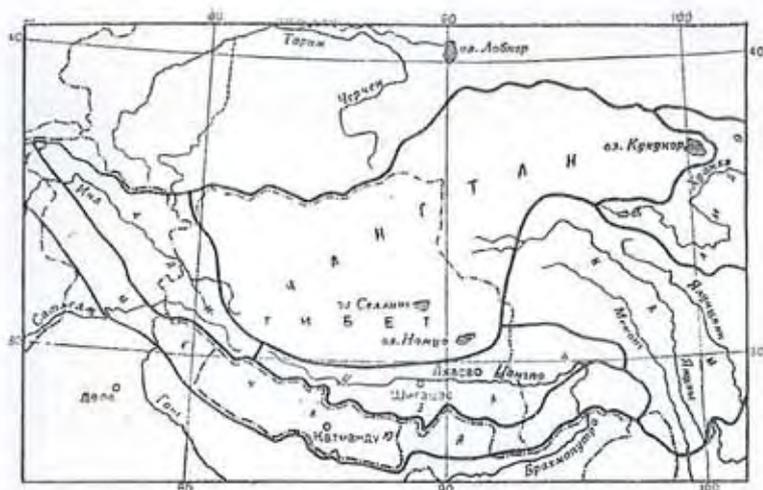
Pasma Mayer Kangri należy do gór płaskowyżu tybetańskiego Chang Tang, wraz z takimi masywami jak: Zangser Kangri (6460m) na zachodzie oraz Purong Kangri (6482m i 6276m, Duplex Mountains) i Goladandong (6621m) oraz Gar Kangri (6513m) na wschodzie.

Janusz Majer 2008.

西藏自治区交通

Mapa przeglądowa Tybetu na którą wrysowana jest droga rekonesansu J. Majera i G. Chwoły w 2008 roku.

Районы Тибета (по Фэнь-шэну)

Фэнь-шэн в своей книге (1954) выделяет следующие районы:

1 — Али (юго-запад Тибета); 2 — Цянган (Чангтан), т. е. Северный Тибет; 3 — Цзан (бассейн р. Цангпо); западная граница его проводится по водоразделу между бассейнами реки Цангпо и озером Манасаровар; 4 — Аньдо (Амдо); 5 — Кам; 6 — Меньюй (южный склон Гималайского хребта).

Фэнь-шэн учитывает административное деление, геоморфологические особенности территории, а также характер стока (выделение бессточных районов).

Ван Чжэнь-хун и Сюн Чжун-ин (1953) выделяют два района: 1 — плоскогорье Северного Тибета и 2 — долину Южного Тибета (бассейн реки Цангпо).

Овцы пасące się на степе ubogim в роśлинноść.
Fot. Grzegorz Chwola 2008.

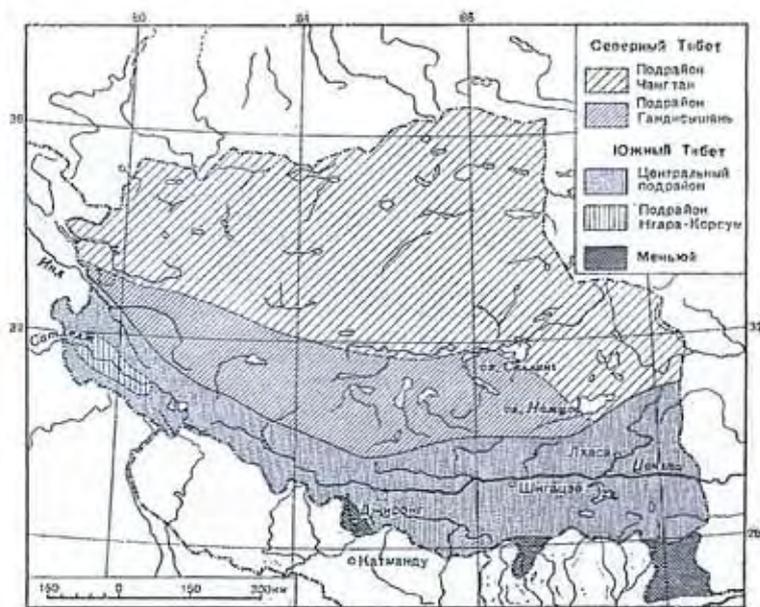

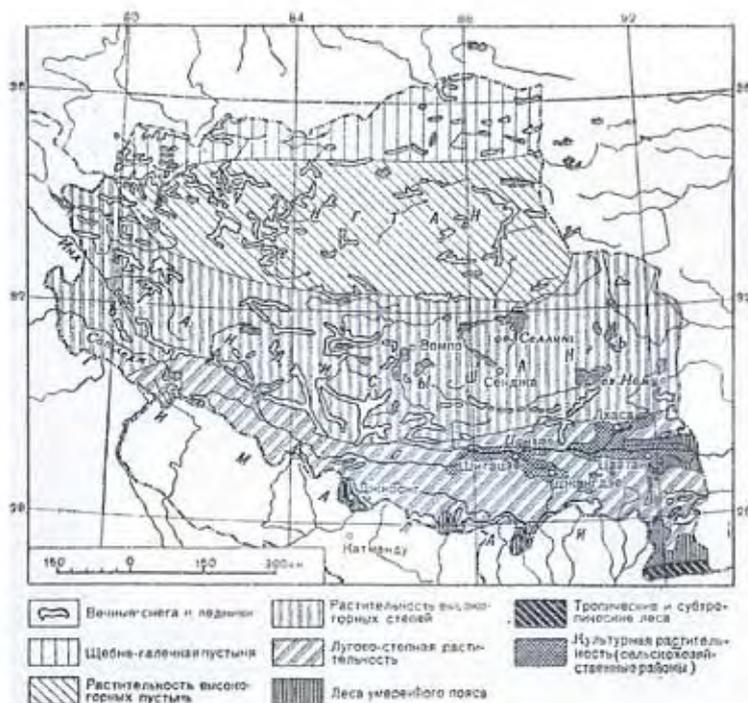
Схема физико-географических районов

Представленные с левой стороны mapki, скопированные zostały z ksiąŹki B.V. Jusov'a: Tibet. "Fiziko-geograficeskaja charakteristika". Gosudarstvennoje Izdatelstvo, Moskva-1958. Mapki przedstawiają podział Tybetu na regiony fizyczno-geograficzne według chińskiego autora Fan-sin-lin : "Tibet", Sanghaj 1954. Są to następujące rejony: 1- Ali (południowo-zachodni Tybet); 2- Changtan (północny Tybet); 3- Czan (Zangnan, obejmuje basen rzeki Yarkung Cangpo, która w niższym biegu nosi nazwę Brahmaputra); 4- Aldo (Amdo, na wschód od płaskowyŹu Chantang); 5- Kam na terenie Chin; 6- Menjan (południowa strona Himalajów). Inni autorzy wyróżniają tylko Północny Tybet obejmujący płaskowyŹ Changtang i przylegający od południa Gangdrishan oraz Południowy Tybet, który stanowi centralny rejon wzdłuż rzeki Yarkung Tsangpo wraz z dwoma drobnymi podregionami. W atlasach geograficznych podawanych jest wiele różnych nazw.

Jak (Yak, *Bos grunniens*) na wysokogórskim stepie jest zwierzęciem dziko żyjącym oraz hodowlanym, często skrzyżowanym z krowami.

Fot. Grzegorz Chwola 2008.

Схематическая карта распространения основных типов растительности
 Карта z książki B.V. Jusova: "Tibet". G.I.Moskva 1958. Przedstawia rozmieszczenie podstawowych typów roślinności. Interesujący tu obszar Changtang posiada roślinność wysokogórskich pustyń i stepów.

Obóz w drodze z Nyima do Rongma. Fot. J. Majer 2008.

W drodze do grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group mijano pasące się stada owiec i jaków.

Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Tekst z książki V.J. Stanek: "Wielki atlas zwierząt"
 Państwowe Wydawnictwa Rolnicze i Leśne,
 Warszawa 1971 s.558.

Jak (Yak)
 (*Bos grunniens*), buhaj postaci dzikiej. Dorasta 4 m długości i 1,8 m wysokości. Rogi jego mogą mieć do 90 cm. Całe ciało porasta bardzo długi, prawie czarny włos. Ogon, pokryty szczególnie długimi włosami, przypomina ogon konia. Jak zamieszkuje Tybet, wędrując małymi stadkami na wysokościach do 4 000 m a nawet 5 000 m. Mimo swych imponujących rozmiarów wspina się po skałach z ręcznie jak kozica. W Tybecie i okolicznych regionach hoduje się jako domowe. Są one znacznie mniejsze od swoich dzikich protoplastów i umaszczone dość różnorodnie. W ostrym klimacie wysokogórskim domowy jak jest zwierzęciem nieocenionym, odgrywa bowiem rolę podobną do renifera na dalekiej północy. Dostarcza mleka, mięsa, wełny i skór. Używany jest jako zwierzę wierzchowe, juczne i pociągowe. Nawet jego wysuszony nawóz służy jako opał.

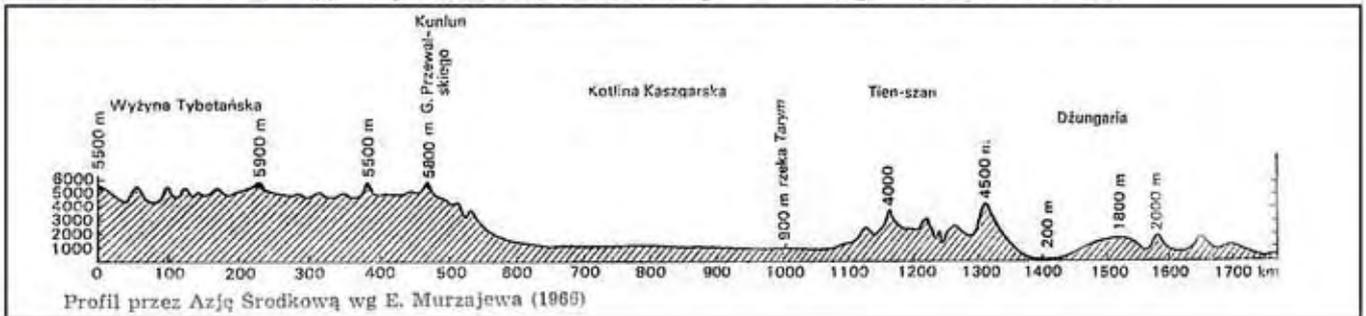
Zdjęcie wykonane w czasie drogi z Lhasy do grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group. Obszar na południe od równoleżnika 32°00' jest bogaty w pastwiska łąkowo-stepowe, co pokazuje mapka z książki B.V. Jusov'a: "Tibet" GIGL Moskwa 1958.

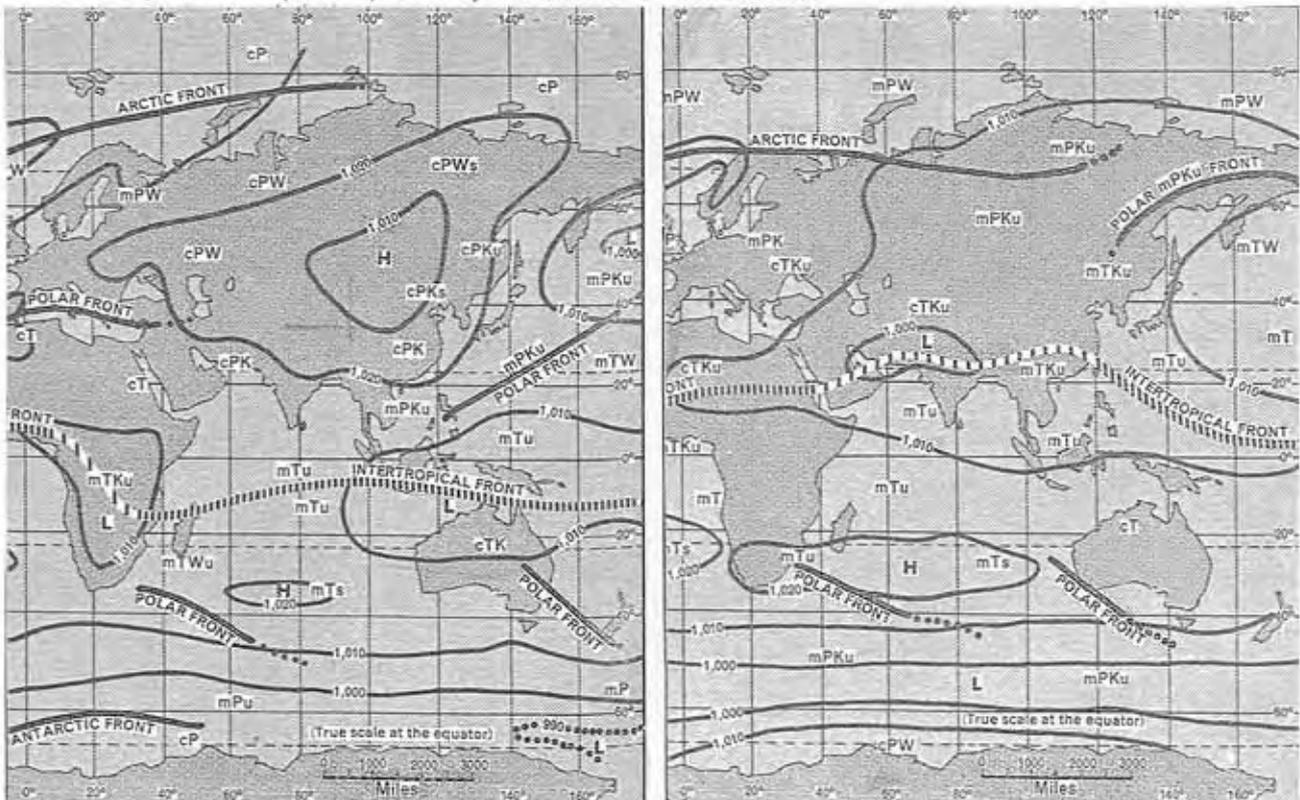
Jaki (Yaks) na stepie w południowym obszarze Chang Tang bogatszym w roślinność.

Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Profil przez Azję Środkową wzięty z książki Mieczysława Klimaszewskiego: "Geomorfologia" PWN- Warszawa 1978.

Mapki z książki Joseph E. Van Riper: "Man's Physical World" Mc Graw-Hill Book Company, Inc. 1962. Przedstawiają układ ciśnień i mas powietrza w styczniu i lipcu. H – wysokie ciśnienie L – niskie ciśnienie

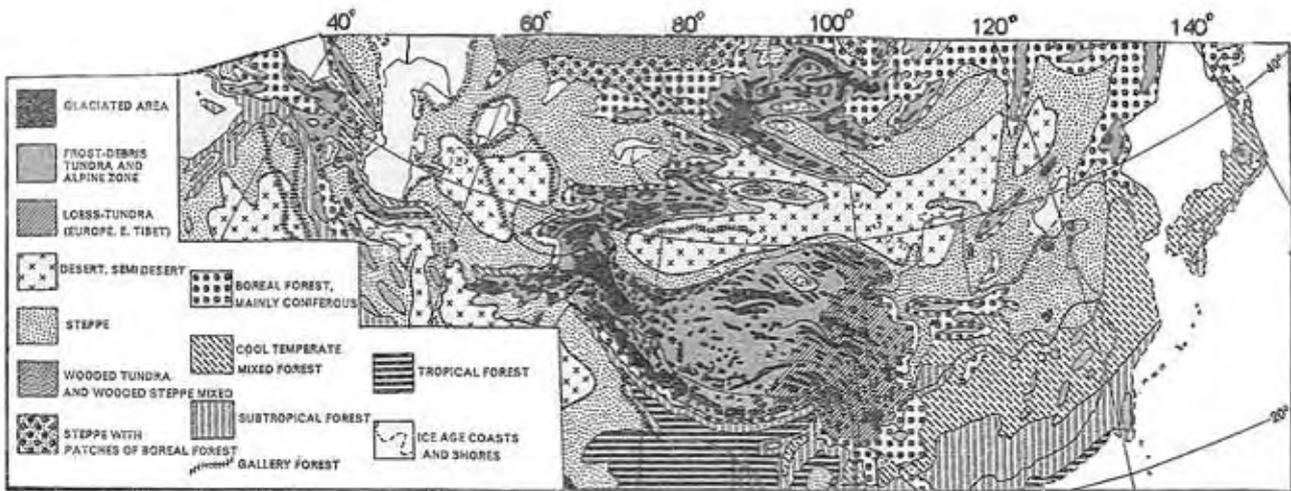

T = TROPICAL   m = MARITIME   W = WARMER THAN UNDERLYING SURFACE   s = STABLE ALOFT
 P = POLAR   c = CONTINENTAL   K = COLDER THAN UNDERLYING SURFACE   u = UNSTABLE ALOFT

Typical world air-mass distribution for January.

Typical world air-mass distribution for July.

[After Haurwitz and Austin]

Pleistocene vegetation boundaries. [After Wissmann], s. 290.

Tybet pomimo dużego wyniesienia, co pokazuje mapka poniżej, był stosunkowo mało zlodowacony w okresie pleistocenu poza bardzo wysokimi obszarami górskimi. Tereny ubogie w wody płynące, słaba sieć rzeczna.

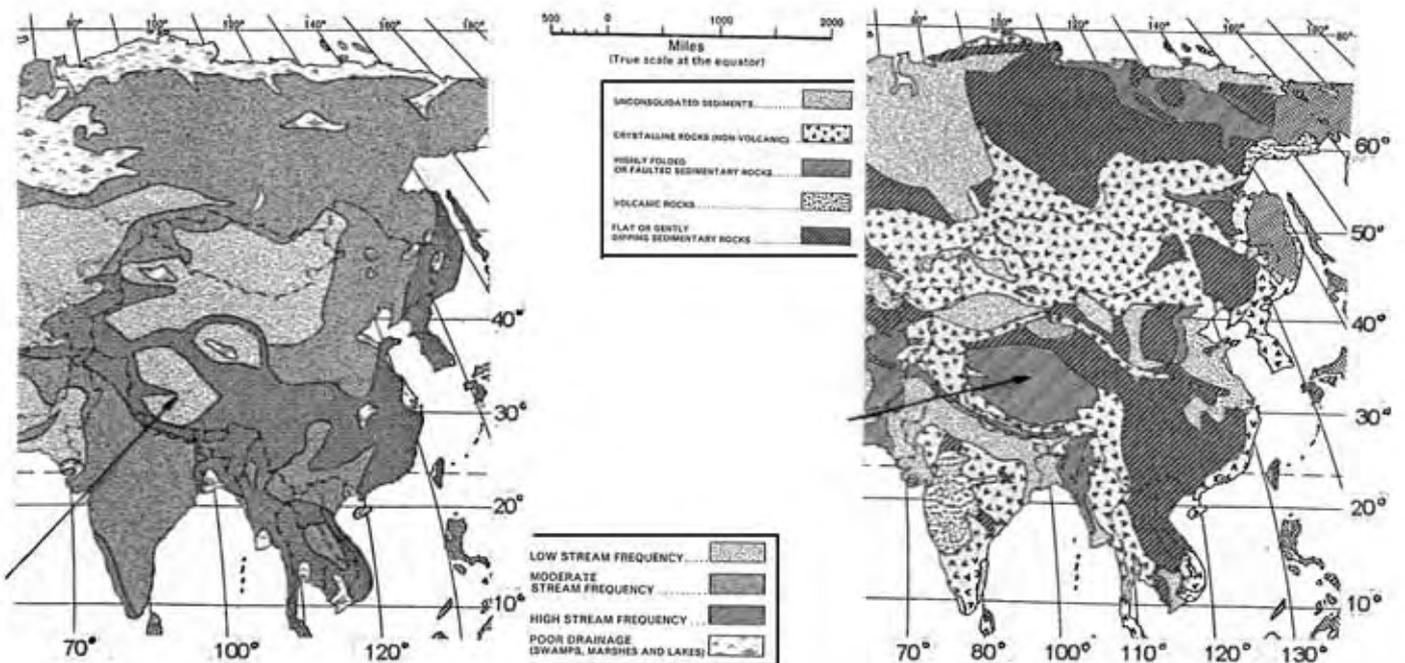
Fot. Grzegorz Chwila 2006.

Pasterka z młynkiem modlitewnym

World hypsometric map of comparative elevations. [American Geographical Society] s.129

Mapki z książki Joseph E. Van Riper: "Man's Physical World" Mc Graw-Hill Book Company, Inc.1962.

Fragment mapy: " World map of stream frequencies" s. 133. Przedstawia teren o niskiej gęstości sieci rzecznej w Tybecie.

Fragment mapy: World distribution of surface materials, s.141. Na mapie Tybet zaliczony został do obszaru o wysokim stopniu skałowania, lub z brakiem skał osadowych.

Tekst i mapki geologiczne z książki Włodzimierza Mizerskiego: "Geologia regionalna kontynentów" Wydawnictwo Naukowe PWN- Warszawa 2004, podają ogólne wyobrażenie o budowie geologicznej Tybetu.

	ryftowa zapadlina i niecki wyjątkowo niskie		antyklinalia wsięgu mezozoicznego
	zapadlina łożyska strefy fałdowej mezozoicznych		strefa Alaj Alatau
	alpidy azjatycka przedgórza		strefa fałdowa górnokozoicznych paleozoicznych i nowożytnych w łagodnościach A - Alai-Bash, D - Alai-Tajik
	alpidy strefy paleozoicznej		lądolody
	alpidy pasma fałdowe		masywy i lądy fundamentu krystalicznego

Szkiełce tectoniczne platformy chińskiej i indochińskiej strefy fałdowej mezozoicznych (wg Z. Misała 1987 - zmodyfikowana)

Platforma chińska różni się od innych platform prekambryjskich. Przede wszystkim tym, że jest heterogeniczna i zbudowana z elementów, które dawniej były mikrokontynentami lub częściami kontynentu Gondwany, a które w różnym czasie łączyły się ze sobą, powiększając stopniowo kontynent azjatycki.

Blok tybetański, leżący w południowo-wschodniej części platformy chińskiej, od północy graniczy z paleozoicznymi strukturami Kunlun, a od południa z Transhimalajami, powstałymi w czasie ruchów kimeryjskich. Budowa wewnętrzna bloku nie jest dobrze poznana. Skąły starsze od mezozoiku znane są tylko z brzeżnej części masywu. Są to grube serie osadów okrucowych i węglanowych dewonu i karbonu z wkładkami skał wulkanicznych; ich miąższość szacuje się na 10 000 m. W środkowej części bloku na powierzchni występują morskie osady jury i kredy, a także przeważnie lądowe osady kenozoiku. W brzeżnych częściach bloku występują neogeńskie i plejstoceńskie skały wulkaniczne.

Threats to the Chang Tang Wildlife Reserve, Tibet

Daniel J. Miller and George B. Schaller*

Internet

WITH the establishment of the Chang Tang Wildlife Reserve, Tibet in 1993, approximately 300 000 km² of Tibetan wilderness were brought under protection. The Reserve, which is the second largest protected area in the world, includes one of the earth's last, largely undisturbed rangeland ecosystems and provides habitat for a unique assemblage of wildlife, several species of which are endangered and endemic to the Tibetan plateau. The southern and western most parts of the Reserve also support Tibetan pastoralists and their livestock.

The Chang Tang Wildlife Reserve is located in the north-western part of the Tibetan Autonomous Region of the People's Republic of China. The Kunlun Mountains and the boundary of the Xinjiang Uygur Autonomous Region define the northern edge of the Reserve. The eastern limit of the Reserve follows the border of Qinghai Province. The "northern road", which crosses Tibet from east to west and continues to Xinjiang, marks part of the southern and western boundary. Most of the Reserve lies at elevations between 4400 and 5000 m, and a number of mountains rise to elevations of over 6000 m. There are no major rivers in the Reserve; all drainage is internal, although the headwaters of the Yangtze River are located just outside the Reserve in the Southeast. The Reserve consists of broad, rolling steppes broken by hills and glacier-capped mountains and large basins often with saline lakes. The land is too cold to support forests and agriculture; vegetation is dominated by cold-desert rangelands, with a sparse cover of grasses, sedges, forbs and low shrubs.

The Chang Tang Reserve maintains an exceptional community of large mammals which includes six wild ungulate species: chiru or Tibetan antelope (*Pantholops hodgsonii*), Tibetan gazelle (*Procapra picticaudata*), Tibetan argali (*Ovis ammon*), blue sheep (*Pseudois nayaur*), kiang or Tibetan wild ass (*Equus kiang*), and wild yak (*Bos grunniens*). Predators on these ungulates include the common wolf (*Canis lupus*), snow leopard (*Panthera uncia*), brown bear (*Ursus arctos*) and lynx (*Felis lynx*). Among the widespread small mammals are: plateau pikas (*Ochotona curzoniae*), Tibetan fox (*Vulpes ferrillata*), red fox (*Vulpes vulpes*), Himalayan marmots (*Marmota himalayana*), and Tibetan woolly hares (*Lepus oiostolus*). The Reserve now represents the last and best place on the Tibetan plateau affording most of these species a future. All species of wild mammals, except wolves, are officially protected from hunting in the Reserve. Most species are also listed in either Appendix I or II of CITES, and as Class I or 2 species under Chinese legislation.

Four principal ecological landscapes are found in the Reserve: alpine steppe; alpine desert; high mountain sparse vegetation; and glaciers and bare ground. The alpine steppe zone covers about 49% of the Reserve on the southern side. It is dominated by a

grassland community characterized by the grass, *Stipa purpurea*. Forbs of the genera *Oxytropis*, *Astragalus*, *Leontopodium* and *Potentilla* and small, dwarf shrubs such as *Ceratoides compacta*, *Potentilla parviflora*, and *Ajania fruticulosa* are found locally in *Stipa* rangelands. The alpine steppe zone provides the most important grazing land for wild ungulates and livestock.

The alpine desert zone covers about 18% of the Reserve in the northern part. It is characterized by arid rangelands dominated by the sedge, *Carex moorcroftii*, and sparse *Ceratoides compacta* shrublands. The desert steppe is used seasonally by chiru and some kiang, and wild yaks are generally found on, or near, mountain slopes in the desert steppe zone. This zone is not used by herders, being too remote and unfavourable for livestock.

The high mountain sparse vegetation zone covers about 17% of the Reserve and is found at elevations above 5100 m on mountains. Vegetation is dominated by scattered cushion plants of the genera *Arenaria*, *Androsace*, and *Thylacospernum*, small forbs, and graminoids. This zone provides seasonal grazing for most wild ungulate species. Glaciers and rocky, bare ground above the limit of vegetations growth covers another 12% of the Reserve.

Most of the Reserve is uninhabited, although a belt of rangelands in the southern and western parts supports Tibetan pastoralists and their livestock who, for centuries, have managed to exist there, despite living in one of the world's harshest environments and at altitudes as high as any other people on earth. The northern-most pastoral areas around the villages of Tsatsang, Garco, and Shuanghu, however, were settled less than 25 years ago by herders who were moved north from the administrative centre of Xainza. Today, there are about 19 000 people and 1.5 million head of livestock that depend upon rangelands in the Reserve. Pastoralists maintain milking and nonmilking herds of yaks, sheep, and goats, and horses for riding.

Geographically remote, and until recently, off-limits to Western scientists, the Chang Tang Reserve's ecosystem and wildlife have been little studied. The high alpine and desert steppes of the Chang Tang Reserve represent a large and unique ecosystem, and, remarkably, one of the very few rangelands in the world that has not yet been degraded by man and livestock. Recent surveys have provided preliminary information on rangelands, wildlife, and pastoral systems in the Reserve (1-4).

Rangelands in the Reserve are spatially heterogeneous ranging from patch to landscape scales in composition, structure and productivity. Although limited in the overall richness of plant species, the rangelands are nevertheless diverse and provide habitat for six wild ungulate species and four domestic livestock species, as well as a variety of large predators, small mammals, and birds. Vegetation differences define movements and foraging behaviour of both wildlife and livestock and influence the manner in which ungulates affect the ecosystem. In the Reserve, wildlife are often concentrated in "hot spots" where soils are rich in nutrients and there is good forage and available water.

The six wild ungulate species overlap broadly in their use of terrain, although blue sheep, argalis, and wild yaks are usually found on mountain slopes. Kiang, chiru and Tibetan gazelle prefer open plains. There is some resource partitioning among species, but considerable overlap remains. All six species feed on only a few plant species, mostly on two species of grass and a sedge, and a limited number of forbs. Diets differ in the proportion of plant types consumed, not on the basis of plant species. Kiang graze almost exclusively on grasses, while Tibetan gazelles avoid grasses and select mainly forbs. Argali, blue sheep and chiru are more opportunistic, selecting both grasses and sedges and a variety of forbs. Domestic sheep, goats and yaks graze primarily on grasses.

The migratory chiru, more than any other species, describes the vast Chang Tang ecosystem. There is evidence of three migratory chiru populations in the Reserve and a fourth one to the east of the Reserve in Qinghai Province. In May, the pregnant females with their female offspring from the previous year form large herds and migrate north as far as 400 km to give birth in the desolate desert steppe zone. The exact location of these birthing grounds is still unknown. The fact that a major migratory wildlife population has eluded scientists to this day exemplifies the wildness and special significance of the Chang Tang ecosystem. Despite its remoteness, the Chang Tang Reserve faces numerous threats which endanger the future of the exceptional wildlife and the rangeland ecosystem that nourishes them and the Tibetan pastoralists. Confronting these threats should be a priority issue for conservation in Tibet.

Commercial hunting is one of the main threats to the survival of wildlife in the Chang Tang Reserve. Subsistence hunting with muzzle loader and foot trap has been part of pastoral life for centuries and was sustainable under the low human population pressure that existed in Tibet in the past. The advent of roads, vehicles, and modern weapons in recent decades, however, has resulted in considerable depletion of wildlife populations, especially wild yak and chiru. Wild yak were killed for their meat to such an extent that few now exist outside the Reserve. Only an estimated 7000-7500 wild yak remain in the Reserve, and most of them are in the north, far from people. Chiru have also been persecuted for their wool, known as shatoosh-the finest wool in the world-to such an extent that many areas are now devoid of the species. Explorers in Tibet 100 years ago recorded congregations of 20 000 antelopes. Nowhere are such herds found today and, despite official protection, poaching of chiru continues. Reserve staff lack training and equipment to control this illegal hunting.

Changes in traditional pastoral production systems pose a danger to wildlife and the Chang Tang ecosystem. Remote pastoral areas that used to take months to reach on horseback or by yak caravan are now accessible in a few days by vehicle from Lhasa. Trucks travel hundreds of kilometers to nomad camps, bringing subsidized grain and supplies and collecting wool for transport to markets. Herders also have access to hospitals, schools, and other goods and services that were unavailable a few years ago. With improved access to markets there is interest among pastoralists to increase livestock numbers and livestock off-take from the rangelands. The pastoral population is also increasing and more people will go into livestock herding, escalating potential conflicts with wildlife, if alternative employment is not available. The complex system of grazing rotation, which up to now has maintained the rangelands, is being modified. Nomad groups which herded livestock on the open range now fence winter pastures and some have built long fences across valleys and hills to keep wildlife out and livestock in, yet kiang and chiru need open range to survive. Pastoralists who lived in tents as recently as 1990 now have permanent winter homes and the extensive spatial movement that characterised traditional pastoralism is changing as nomads "settle down". This sedentarization poses problems of over-grazing and increased competition for forage between wildlife and livestock. Many herders now have less tolerance towards wildlife. Predators, especially wolves, have always been persecuted. Pikas are increasingly seen as destroyers of rangeland vegetation and are often exterminated, yet pikas are an important food supply for bears, wolves and birds of prey. Kiang are also believed to compete with livestock for forage and there are demands from borders to control kiang populations.

The basic issue of coexistence between wildlife and livestock needs to be addressed and more information is needed on food habits and requirements of wild ungulates and livestock, but, for a reserve with an explicit purpose to protect wildlife, there may have to be limits placed on the number of livestock allowed, at least in some areas such as chiru breeding grounds, at certain seasons.

Rangelands on alpine steppes, which belonged almost exclusively to wildlife a quarter of a century ago, are now settled, at least seasonally, to their northern limit. Further north, good grazing land is limited, yet government authorities would like to expand livestock production into this uninhabited area. Areas with good forage in these inhospitable uplands are critical to the survival of wildlife. With most of the alpine steppe zone now essentially usurped by pastoralists, the northernmost part of the Reserve represents the last real refuge for wildlife and especially for the wild yak, wolf, Tibetan brown bear, and chiru birthing grounds. Further encroachment by pastoralists into these last wildlife refuges will have a profound detrimental effect on wildlife populations. The chiru is the keystone species for the Chang Tang ecosystem and preserving chiru requires that its entire range, including the

birthing grounds, be protected. The western most chiru population in the Reserve is known to migrate into the neighbouring Xinjiang Uygur Autonomous Region to give birth, an area currently not included in the protected area system. The easternmost population is also believed to migrate out of the Reserve into Qinghai Province, a region not officially protected at the present time. These vital birthing grounds need to be preserved if the remaining chiru populations are to survive and authorities should consider expanding the Reserve to include these areas.

Other man-induced developments also threaten the reserve. About 2000-3000 gold diggers from Qinghai Province moved into the Nyima area, along the Reserve's southern boundary, in 1994. Oil exploration teams were in the Reserve that year also. Such extractive activities must be strictly regulated and monitored to avoid excessive damage to the environment and illegal hunting by oil workers and miners.

Other events, not influenced by man also have important implications for the Chang Tang ecosystem. Recent research (5) indicates a general climatic trend of desiccation and warming in Central Asia. Other researchers (6-7) have noted changes in vegetation in Tibet due to desiccation, especially the transformation of alpine, Cyperaceae mat vegetation to alpine steppe. These vegetational changes have important implications for the future of the Chang Tang ecosystem as these Cyperaceae mat vegetation types provide vital grazing areas for livestock (8) and wildlife. Reduced plant productivity in these areas could have serious repercussions for livestock production and pastoralism over a wide area of Tibet, with critical implications for wildlife as well. These climate-induced dynamics need to be better understood and vegetation changes should be monitored to detect changes and to develop appropriate pastoral management plans.

With the establishment of the Reserve, the Tibetan and Chinese authorities have expressed their commitment to conservation. The future of the Chang Tang ecosystem, however, will depend on the implementation of innovative conservation and development programs. Policies and strategies should strive to maintain the Reserve as a viable and undamaged ecosystem. To achieve this goal it will be necessary to develop management plans for the Reserve that take into account the needs of the wildlife as well as the aspirations of the local people. Developing such plans requires a much better understanding of ecosystem dynamics, more detailed information on the status, distribution, and ecology of wildlife, increased understanding of present pastoral production practices, more thorough analysis of the issues and opportunities facing pastoralists, and modifications in policies and current approaches to development. These actions are critical for conserving the wildlife and their habitat. Finally, the international community must commit itself to recognizing the value of conserving the Chang Tang ecosystem and will invest in preserving it for future generations.

References and Notes

1. Surveys in the Chang Tang Wildlife Reserve were a collaborative effort between the Wildlife Conservation Society, New York, USA, and various Chinese and Tibetan Autonomous Region governmental agencies: Ministry of Forests, Tibet Forest Bureau, Tibet Bureau of Science and Technology, and Tibet Plateau Institute of Biology. Research was funded by the Wildlife Conservation Society.
2. Schaller, G.B. and Gu Binyuan. 1994. Comparative ecology of ungulates in the Aru Basin of Northwest Tibet. *Natl Geogr. Res. Explor.* 10, 266-293.
3. Miller, D.J. and Schaller, G.B. 1997. Rangeland dynamics in the Chang Tang wildlife reserve, Tibet. Proceedings of the International Symposium on Karakorum Hindukush-Himalaya: Dynamics of Change. Islamabad, Pakistan. Pak-German Research Project.
4. Miller, D.J. 1994. Survey Report: Rangelands of the Chang Tang Wildlife Reserve, Tibet. Wildlife Conservation Society, Bronx, New York.
5. Shi Yafeng. 1994. Climate desiccation and warming in Central Asia: Indications from alpine glacier retreat and lake area shrinkage. *Chin. Environ. Dev.*, 75-95.
6. Mielke, G. 1994. Recent climatic changes in subhumid to arid regions of High Asia (Karakorum, Kunlun, Himalaya, Tibet) as indicated by vegetation features. In: Proceedings of International Symposium on the Karakorum and Kunlun Mountains. Zheng Du, et al. (eds). China Meteorological Press, Beijing, pp. 333-347.
7. Mielke, G. 1992. Vegetation successions and humidity changes in the Himalayas and the Karakorum. In: Occasional Papers 2, Pak-German Workshop: Problems of Comparative High Mountain Research with Regard to the Karakorum, Tübingen, October 1992. Stellrecht, I. (ed.). Pak-German Research Project, Tübingen, Germany, pp. 60-80.
8. Cincotta, R.P., van Soest, P.J., Robertson, J.B., Beall, C.M. and Goldstein, M.C. 1991 Foraging ecology of livestock on the Tibetan Changtang: A comparison of three adjacent grazing areas *Arctic Alpine Res.* 23.149-161. n

*Authors are rangeland specialist and director for science, respectively. The Wildlife Conservation Society, Bronx, New York. Mr. Miller is presently with the International Centre for Integrated Mountain Development, Kathmandu, Nepal.

This article is reprinted from
Rangelands 18(3), June '96

George B. Schaller   THE GREAT CHANG TANG TRAVERSE   25 October to 18 December, 2006   Internet
Wildlife Conservation Society   Preliminary Report to the National Geographic Society

Chiru Chiru were more abundant in the Tibetan part of the Traverse than anticipated. There they concentrated on scattered plains with a sparse cover of *Stipa* grass. Most were just south of known calving areas in Xinjiang, one in the west and the other in the east near the Mustag massif. Possibly more animals than usual have remained in the north in recent years to avoid the heavy poaching in the south. Both males and females were in the area and the December rut would occur there.

Wild yak Wild yak prefer a habitat of turf covered with a dense mat of sedges and grasses. In northern Tibet such habitat is confined to the margins of rivulets and streams. But farther east, in Qinghai, this vegetation type becomes ever more extensive—and is coveted by pastoralists for their domestic yak. Few wild yak were observed in Tibet and herds were small. By contrast in Kekexili, an area without pastoralists but with some good habitat, yak were locally abundant. For example, a total of 713 were tallied in 2 days, among them 215 scattered along one slope. This area remains as one of the most important for the species.

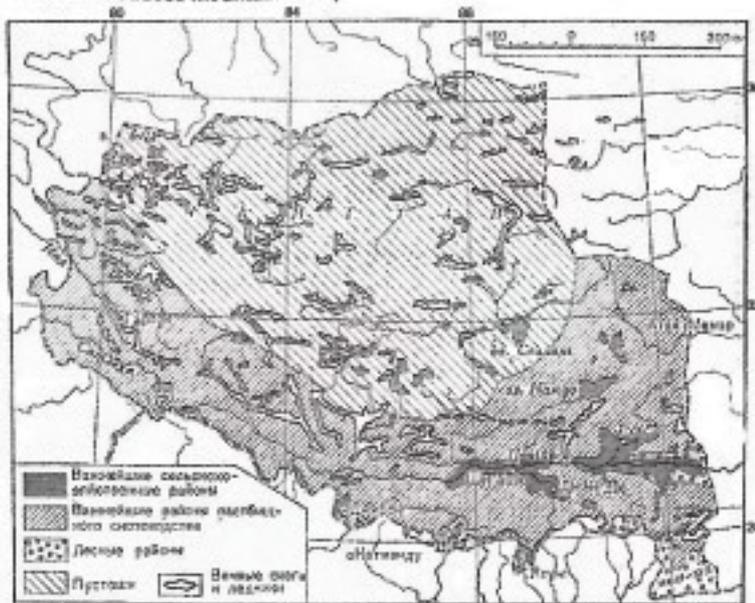
East of the highway, along our Traverse, the wild yak is now rare and confined to a few isolated mountain tracts. The area around the headwaters of the Yellow River is still known to locals as the capital or homeland of wild yak. The hills in the late 1800s "were literally black with yak" according to the traveler Roekhill, and Wellby saw "hundreds upon hundreds of yak grazing." All are gone.

Kiang These wild asses like rangelands with good grazing, and they are therefore scarce in the arid and desolate parts of the northern Chang Tang in Tibet. They become progressively more abundant toward the east, though nowhere abundant along our Traverse. Still, pastoralists feel that kiang compete with livestock for grass, and in one area of the Sanjiangyuan reserve they do not

Tybetańscy uczestnicy grupy rekonesansowej powrotnej do Lhasy. Od lewej: Tachung – k

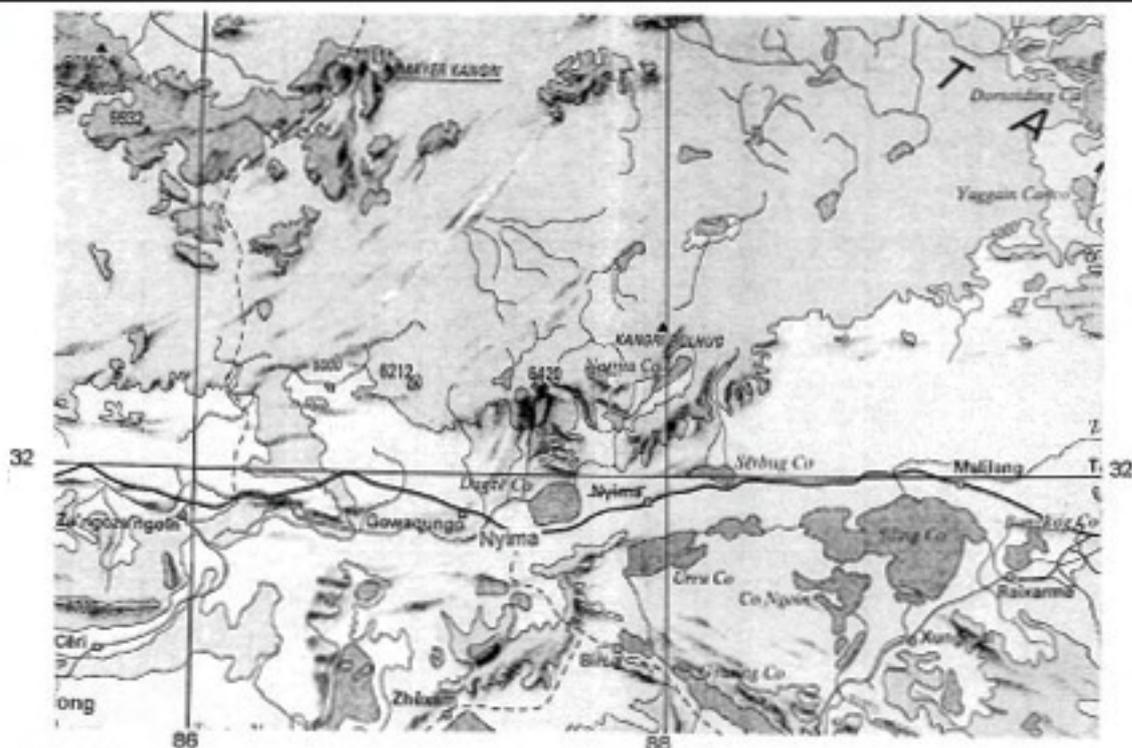
Kun Lun Goddess Mountain Group

Освоенность территории Тибета
(использованы материалы Сун Цзинь-джи)

- Caka, Tsaka – salt lake – słone jezioro;
- Co – lake – jezioro;
- Daban – pass – przełęcz przechodnia;
- Gangri, kangri – peak, mountains – szczyt, góry;
- La – pass – przełęcz przechodnia;
- Qu, chu – river – rzeka;
- Ri – peak, mountain ridge; - szczyt, górski grzebień;
- Ri'gyu – mountains; - góry;
- Rize – peak, mountain – szczyt, góra;
- Tso – lake – jezioro;
- Zangbo, tsangpo – river – rzeka;
- Shan – mountain, mountains – góra, góry;

Mapka z książki B.V.Jusova: "Tibet" Geografiz. GIGL Moskva 1958., pokazuje podstawowe terytoria Tybetu. Changtang przedstawiony jest na niej jako obszar pustki (bardzo słabo zaludniony).

Fragment mapy: "The Mountains of Central Asia" 1:3000000, Published by Macmillan London Ltd., Copyright Royal Geographical Society and Mount Everest Foundation 1986. przedstawia teren objęty rekoncesansem J. Majera i G. Chwoły w 2008 roku. Szczyt Mayer Kangri ma zawyżoną kotę 7011 m wziętą z dawnych danych kartograficznych.

Eksploracja odkrywczą, naukową i podróżniczą w Chang Tang.

Janusz Majer

Exploracja płaskowyżu Chang Tang rozpoczęła się na serio w ostatnich dwóch dekadach dziewiętnastego wieku. Stało się to niejako „przy okazji”, gdyż głównym celem podróżników, szpiegów i pielgrzymów tamtego okresu, było dotarcie do izolowanego, świętego miasta Lhasy, stolicy Tybetu. W ciągu ostatnich dwudziestu lat dziewiętnastego wieku, kilkunastu śmiałości próbowało osiągnąć Lhasę. Jak pisze Peter Hopkirk: „pochodzili z dziewięciu różnych krajów, startowali z różnych miejsc. Wszyscy z wyjątkiem jednego – Japończyka, byli białymi, wszystkich cechowała niespotykana determinacja i odwaga. Wśród nich były trzy kobiety. Żadne z nich nie posiadało oficjalnego zezwolenia na przekroczenie granicy Tybetu.” Pierwszym, który wystartował do tego wyścigu był pułkownik rosyjskiej armii Mikołaj Przewalski, był też jedynym wśród nich, który próbował dwa razy – w 1872 i 1879 roku. Podczas drugiej podróży, zaledwie sto pięćdziesiąt mil przed Lhasą został zatrzymany przez

wysłanników rządu z Lhasy i zmuszony do odwrotu. Skoncentrujemy się na tych podróżnikach, których trasy przejścia przez Chang Tang przebiegały najbliżej masywu Mayer Kangri.

Byli to :

1. Francuz Gabriel Bonvalot, podróżujący z młodym Henrykiem, księciem Orléanu (1889-1890).
2. kapitan brytyjskiej armii w Indiach, Hamilton Bower (1891-1892).
3. Prezbiterianka angielska Annie Royle Taylor (1892-1893).
4. Francuz Jules Dutreuil de Rhins wraz z Ferdynandem Grenardem (1893-1894).
5. angielskie małżeństwo Littledale (1895).

Gabriel Bonvalot, przechodząc przez góry, które nazwał Dupleix Mountain po raz pierwszy zobaczył masyw Mayer Kangri. W swojej relacji z podróży, pod datą 15 stycznia 1890 roku, opisując zejście w kierunku zachodnim z Dupleix Pass zanotował: „In the mist we catch a glimpse of snowy peaks, which we calculate to be at least 26.000 feet high;...” (za „Across Thibet”, angielskim tłumaczeniem jego książki „De Paris au Tonkin A Travers Le Tibet Inconnu” z 1891 roku. W książce „Across Thibet” zamieścił mapę pokazującą trasę jego podróży.

Najbliżej Mayer Kangri przechodził Dutreuil de Rhins.

Na ostatnie lata dziewiętnastego wieku i pierwsze lata wieku dwudziestego przypada aktywność największego eksploratora Wysokiej Azji, szwedzkiego odkrywcy Svena Hedina. W swej książce „Central Asia and Tibet” wydanej w 1903 roku, publikuje mapę „Map of Tibet and East Turkiestan”, która podaje trasy podróży Hedina w latach 1899-1902 oraz trasy podróżników poprzedzających go. Na tej mapie widnieje już nazwa Peak Bonvalot. Po kolejnych podróżach 1906-1908 publikuje 3-tomowe „Trans-Himalaya”, wraz z mapą w skali 1: 3 000 000, „A Map of Tibet showing Dr. Sven Hedin's Routes”. Mapa ta oprócz nazwy Mt. Bonvalot, podaje nazwy „Prince H. of Orleans Mts”, „Dutreuil de Rhins Mt.”, „Dupleix Mts”, „Previski Mts”.

W latach 1917-1922 Sven Hedin publikuje 12 tomowe dzieło „Southern Tibet”, uzupełnione o 2 albumy map. Z tych albumów pochodzi mapa w skali:

1: 1 000 000 (General Map of Eastern Turkestan and Tibet), która podaje przebiegające w rejonie Mayer Kangri trasy przejścia Dutreuil de Rhins, Bowera i Svena Hedina.

Kolejny biały podróżnik w rejonie Mayer Kangri pojawił się w latach 80-tych dwudziestego wieku, był nim amerykański biolog George B. Schaller, który odbył kilka podróży w latach 1987-1994, w rejon Chang Tangu. Podróże te zaowocowały utworzeniem w 1993 roku wielkiego rezerwatu przyrody obejmującego powierzchnię 300 000 km². Relacje ze swoich podróży zawarł w książce „Tibet's Hidden Wilderness – Wildlife and Nomads of the Chang Tang Reserve” (1997r).

Opis rezerwatu i zwierząt tam żyjących został zawarty w artykule „Threats to the Chang Tang Wildlife Reserve, Tibet” napisanym przez Daniela J. Millera i George B. Schallera zamieszczonym na stronie Tybetańskiego Rządu na uchodźstwie (www.tibet.com/eco/green98/chap10). George B. Schaller wracał w rejon Chang Tangu. Relacje z podróży odbytej w dniach od 25 października do 18 grudnia 2006 roku można znaleźć pod tytułem „The great Chang Tang Traverse” – Preliminary Report to the National Geographic Society na stronie www.loe.org/images/070309/thegreat.

Jesienią 2008 roku Chińczyk Juntao Jiang odbył podróż rowerem w rejonie gór Jomo Ri (od miejscowości Rongma wzdłuż Jomo Ri, a następnie na wschód do miejscowości Shuanghu i z powrotem na południe nad jezioro Serling Tso). Relację zdjęciową opublikował na Picassa Web Album, jako Single Singer – 2008 Tibet (picasaweb.google.com/juntao/2008tibet). Sześć zdjęć z tego albumu zamieściliśmy w naszym opracowaniu.

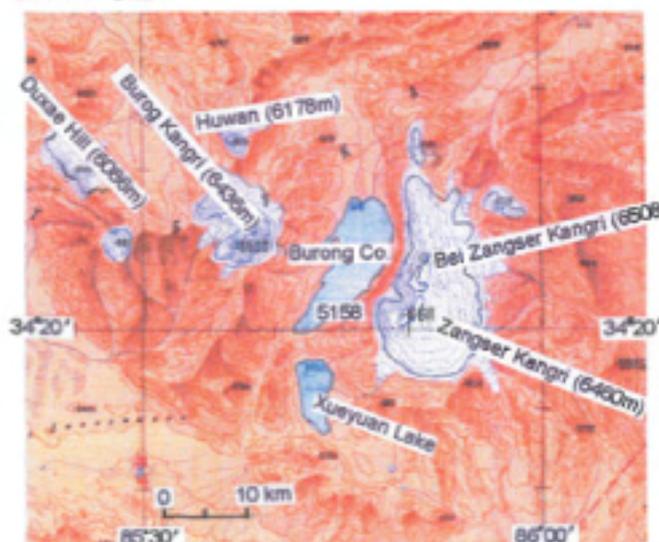
Pierwszego trawersu Chang Tangu rowerem (z północy na południe) dokonał Szwed Janne Corax wraz ze swoją towarzyszką Nadine, latem 2003-go roku (Japanese Alpine News 2007 oraz www.3.utsidan.se).

Jak podaje w swoim sprawozdaniu, przez 31 dni nie spotkali żadnego człowieka. Ich trasa pokrywała się prawie z trasą przejścia Svena Hedina podczas jego pierwszej wyprawy do Tybetu 1899-1902.

Eksploatacja alpinistyczna w Chang Tang.

Aktywność wspinaczkową w górach Chang Tangu prowadzono jedynie w masywie Zangser Kangri (na północny zachód od Mayer Kangri), pierwszego wejścia dokonała wyprawa japońsko-tybetańska w roku 1990 (AAJ 1991 str. 299), drugiego wejścia w alpejskim stylu, połączonego z trawersem Chang Tang Frank Kauper, Stefan Simmerer AAJ 1998 str. 124,130).

Grupa góriska Zangser Kangri Mountain Group przedstawiona na mapie 1:500000 I-45-(32-36N), określona na niej nazwą Khrebet Bukamangna.

 "Janne Corax"
jcorax@p@gmail.co
Do: "Janusz Majer" jmajer@p@p
EW
Temat: Re: Chang Tang
2007-07-11 21:41

Hi

thanks for the mail.
sorry for the late answer. I have been out climbing the last 50 days.

You have finished Your trip near to Shuanghu
I would like to ask if You have any pictures of the Mayer Kangri Group - the mountain just to the West from Shuanghu.

I think there's a mix up with the names here. shuanghu (twice takes) is located quite a long way from mayer kangri. the place is wrongfully placed on some maps though. for example on the gzi tibet map it's placed very close to the mayer kangri massif. in reality shuanghu is close to the qangringgoinza massif, about 150-200km from the mayer kangri group (i'm guessing about the distance. i have no maps here). so, to answer your question, i have no photos of the mayer kangri massif.

Maybe You also have published some other articles about Your activities in Tibet, if so pls let me know.

i have published some more stuff, but i can't access them at the moment as i'm in china. i plan to stay here to late october/early november, so i guess it's too late to send any info then.

i wish you all the best and happy climbing. janne.

List Janne Cox'a do Janusza Majera.

Mayer Kangri Mountain Group. Fot. Janusz Majer 2008.

24 DNI W TYBECIE

Janusz Majer

wyprawa zorganizowana została przez biuro turystyczne w Khatmandu, dokąd Janusz Majer i Grzegorz Chwoła przylecieli samolotem. Stąd po załatwieniu formalności udali się samolotem do Lhasy. Dalsze podróżowanie miało odbywać się dwoma samochodami terenowymi Toyota Land Cruiser 5400. Oprócz dwu kierowców towarzyszyli im jeszcze przewodnik i kucharz.

W pierwszej kolejności należało dotrzeć do miejscowości Nyima. Dnia 24.09.2008. zespół pojechał z Lhasy do miasta Shigatse na drodze ze stolicy Tybetu do Khatmandu w Nepalu.

Następnego dnia skierował się na północ i poprzez Namling dotarł do przełęczy Kiku La (N30° 14' 941, E 89° 18' 340, wys. 5120m npm.) w Transhimalajach, w paśmie Nyenchen Tanglha Range West, po przekroczeniu której został zatrzymany przez posterunek chińskiego wojska. Okazało się bowiem, że okrug Shainza (Shentsa) jest zamknięty dla cudzoziemców i trzeba wrócić do Lhasy, aby próbować dotrzeć do miasta Nyima inną drogą. Po biwaku na wysokości 5000m npm wrócili następnego dnia do Lhasy i stąd 27.09.2008 pojechali szosą Highway Lhasa-Golmud do miasta Nakchu.

Dnia 28.09.2008 po kilkunastu kilometrach asfaltowej szosy skręcono na zachód w drogę terenową prowadzącą przez step. Wieczorem dotarli do miejsca biwakowego za niewielką miejscowością Baingoin (N31°26' 472, E 89°59' 653 – wys. 4769m npm). 29.09.2008. osiągnięty został kolejny biwak już na zachód od jeziora Serling Tso (4530m), ale jeszcze przed Nyima (N 31° 40' 591, E 88° 32' 211- wys. 4554m npm). 30.09.2008. minęli Nyima, gdzie zatankowane zostało paliwo do samochodów i zabiwakowali w miejscu o współrzędnych geograficznych N 32° 07' 104, E 86° 53' 323, na wysokości 4651m npm.

1.10.2008. wyprawa kieruje się dalej na północ mijając przełęcz o współrzędnych geograficznych N 32° 39' 974, E 86°31'035 i o wysokości 4900m npm. Z przełęczy po raz pierwszy widać było szczyt Mayer Kangri. Z niej zjechali nad jezioro Yibuk Tsaka (4450m) i dotarli do ostatniej miejscowości Rongma. Po jej minięciu, droga skręciła w boczną dolinę, dokładnie na północ, mając po lewej stronie góry z najwyższym wzniesieniem określonym na rosyjskiej mapie kotą 5981m npm. Po minięciu kolejnej przełęczy wjechali do doliny z bezodpływowym jeziorem na wysokości 4797m (wg rosyjskiej mapy). Stąd skierowali się nieco na wschód i założony został biwak na plateau (N 33°12'385, E 86°43'265, wys. 5035m npm). Tego dnia jeszcze jednym samochodem, bez bagażu, pojechali w celu wyszukania odpowiedniego miejsca na bazę i znalezienia drogi dojazdu pod samą górę. Ponieważ nie było możliwe dojechać do podnóża góry od południa, skierowali się na wschód. Zjechali na ogromne plateau i „główną drogą” dotarli do wylotu doliny podchodzącej bezpośrednio pod szczyt Mayer Kangri (6286m), gdzie postanowiono założyć bazę.

3.10.2008 ustawiona została baza i po południu przeprowadzony rekonesans od na wschód od niej.

4.10.2008 J. Majer z G. Chwoła weszli na wzgórze o wysokości około 5700m npm., po zachodniej stronie bazy, a naprzeciw Mayer Kangri (6286m) oddzielonego doliną u wylotu której znajdowała się ich obóz bazowy.

5.10.2008. przeprowadzili udany rekonesans w kierunku wschodniego szczytu masywu Mayer Kangri. Grzegorz Chwoła wszedł na wschodni szczyt określony w tym opracowaniu nazwą Mayer Kangri I East (6053m npm), a Janusz Mayer osiągnął wysokość 5865m. npm., według pomiaru przyrządem GPS.

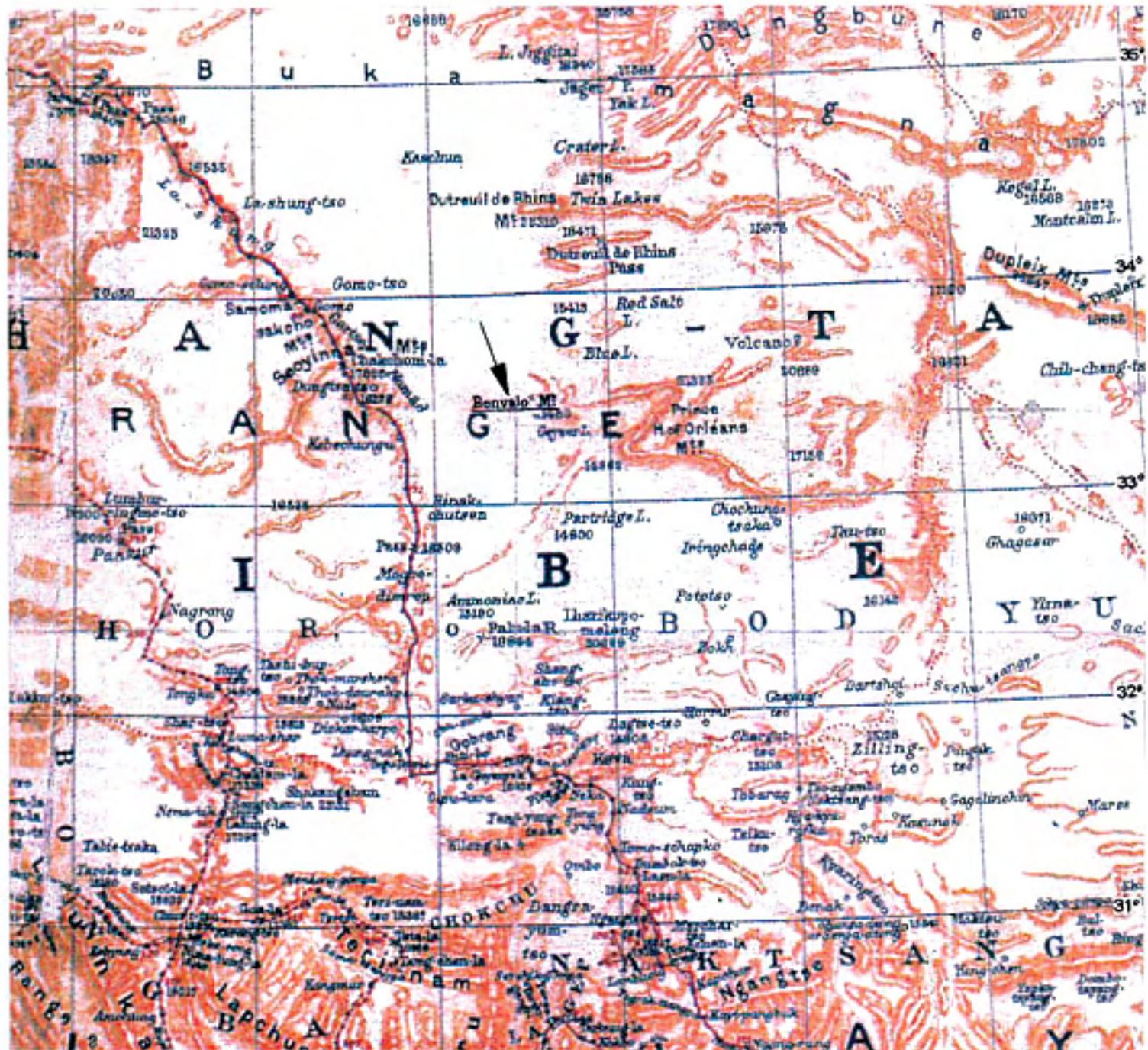
6.10.2008. zabrali ich Nomadzi na motorach na przejazd wzdłuż masywu Mayer Kangri aż na stronę północną. Podczas tej przejażdżki zrobiono zdjęcia panoramiczne masywu od północnego-wschodu i północy, ze stanowisk określonych współrzędnymi geograficznymi przy pomocy GPS. Najbardziej na zachód wysunięty punkt, który został osiągnięty miał współrzędne: N 33°33'654, E 86°49'205.

Kolejnego dnia G. Chwoła i J. Majer poszli na wycieczkę w głąb plateau, w kierunku grupy górskiej Jomo Ri, gór leżących na południowy-wschód od Mayer Kangri. W tej grupie górskiej podane na mapach rosyjskich są dwie koty: 6015, i 6002m.

8.10.2008. wyprawa opuszcza bazę. W drodze powrotnej jedzie nieco inną drogą, z miejscowości Baingoin na południe, bezpośrednio nad jezioro Nam Tso Chukmo (4627m), do miejsca Tashi Door. Ze świętego wzgórza Tashi Door był doskonały widok na pasmo górskie Nyenchen Tanglha West.

12.10.2008. poprzez przełęcz Largaen La (5150m) dotarli do szosy Golmud – Lhasa, którą dojechali do Lhasy. Trzy dni spędzili w stolicy Tybetu Lhasa, zwiedzając Potalę, Narbulinkę i Świątynię Jokhang.

16.10.2008. wylecieli samolotem do Kathmandu, skąd wrócili do kraju.

A MAP OF TIBET
SHOWING
DR. SVEN HEDIN'S ROUTES
1906-1908.

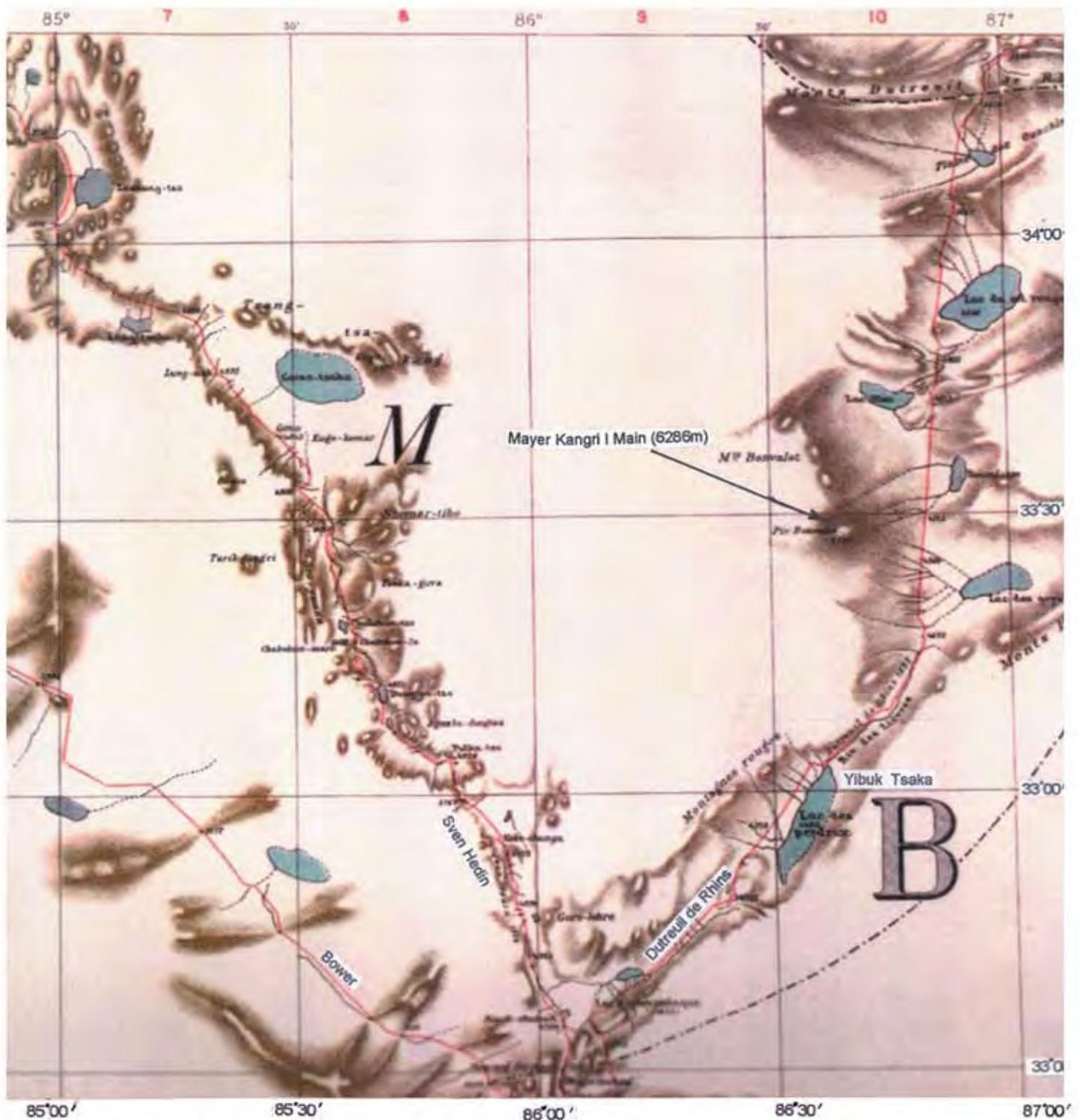
Compiled by Lieutenant O. J. Otto Kjellström.

Scale 1:3,000,000.
English Miles   Kilometres.

First route ———— The camping places are numbered in Red.
 Second route - - - - - The probable waterparting between Oceanic and inland drainage is shown thus
 Previous routes - - - - -

Heights in English feet ... 22,646.

Fragment mapu dołączonej do książki Sven Hedin'a: "Trans Himalaya" Vol.II, wydanej w 1909 roku. Na mapie znajduje się szczyt Bonvalo Mount z niekompletną wysokością oraz nazwa jeziora Geyser Lake, co dotyczyłoby jeziora Chomo Tsaka (Oz. Geiseor) na mapach radzieckich wydanych w 1976 roku. W pobliżu Mayer Kangri przechodziła wyprawa Sven Hedin'a w 1908 roku.

General Map of Eastern Turkestan and Tibet, skala 1:1000000. Dr Sven Hedin: "Southern Tibet". Generalist Latogr. Amstadt Stockholm. Mapa pokazuje trasę wędrowki grupy francuskiego podróżnika Dutreuil de Rhins w 1893 roku, wyprawy Sven Hedin'a w 1906 roku oraz Bowera w 1891-92 roku.

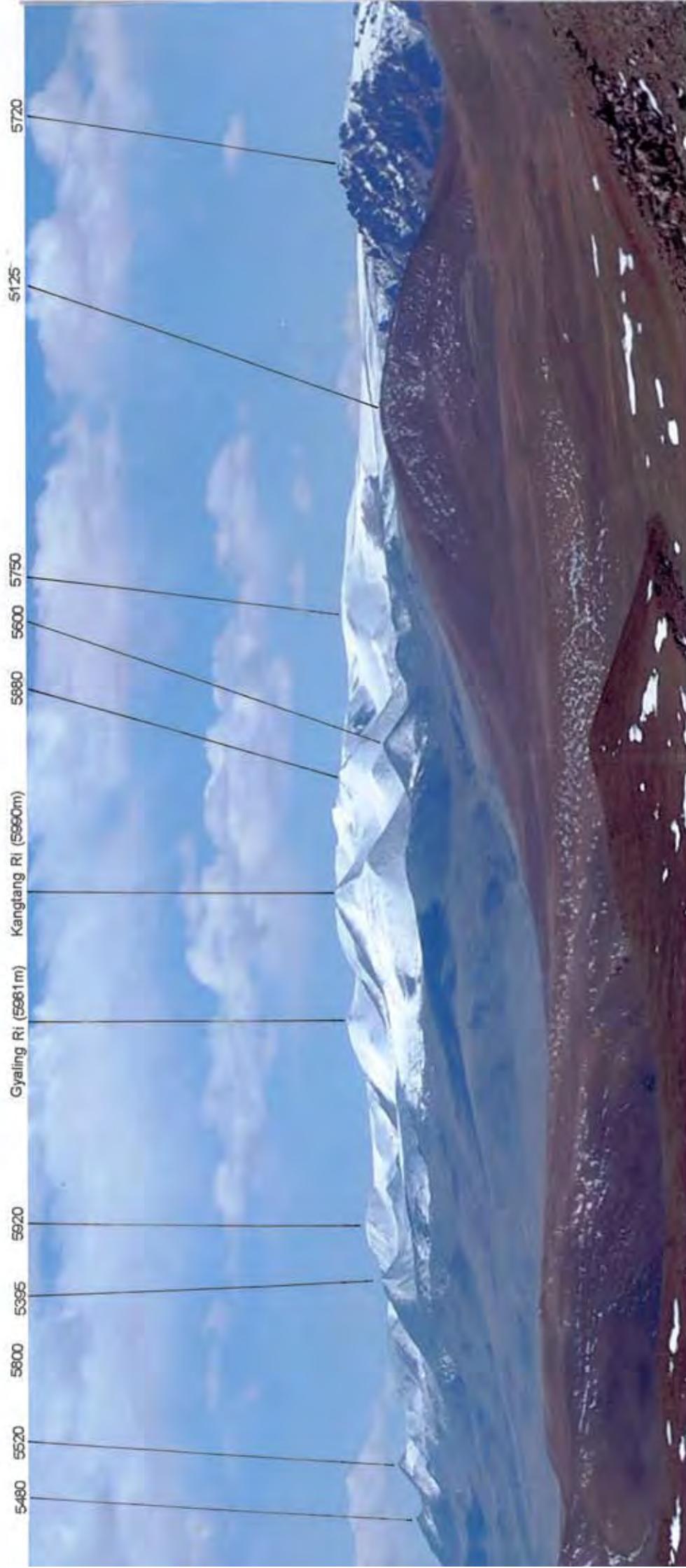
10 0 50km

A.A.J. 2004. Page 423.

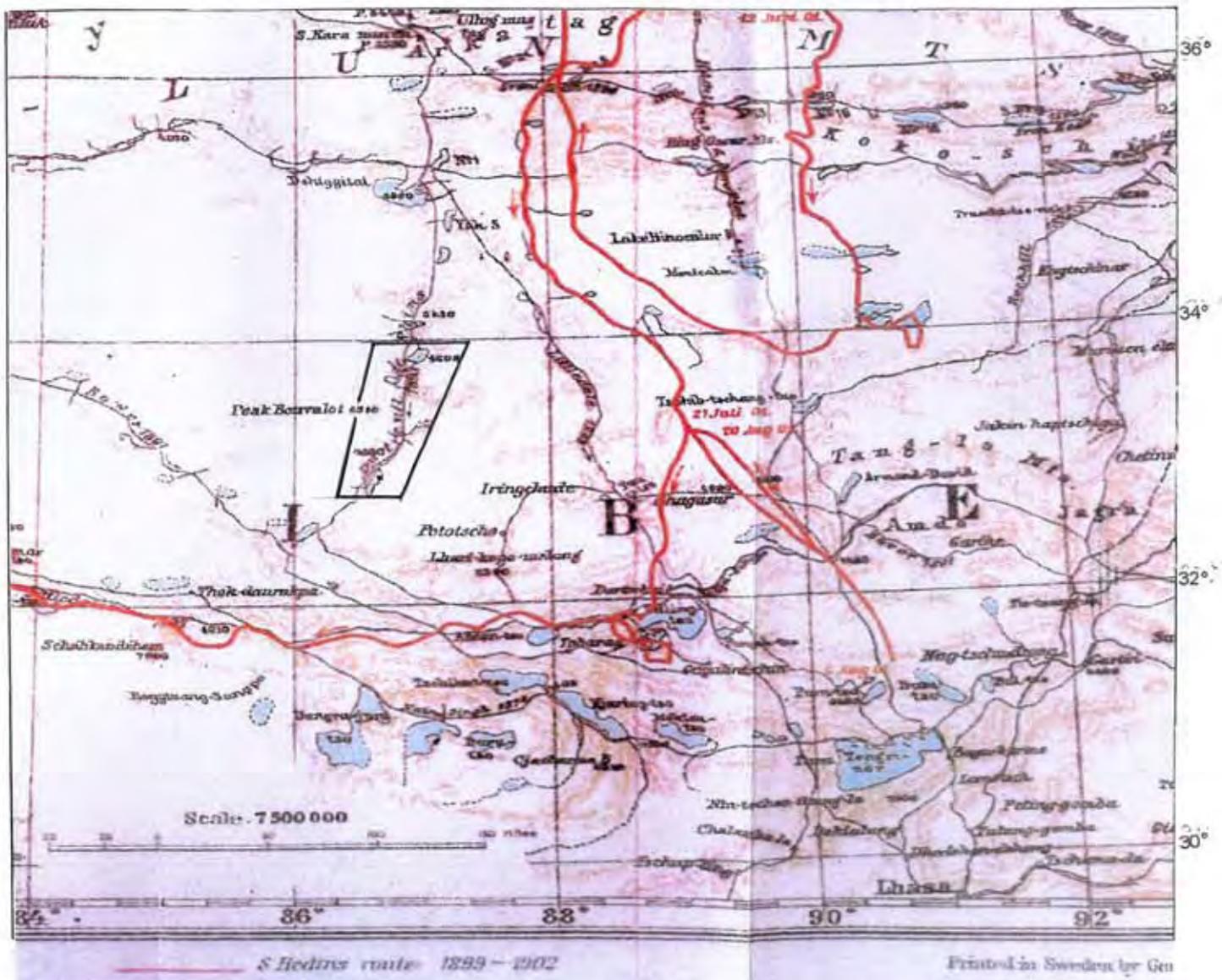
Chang Tang, unsupported crossing. Janne Corax and Nadine Saulnier from Sweden are claiming the first complete north to south crossing of the Chang Tang. The journey took 46 days, and although the pair hoped to climb several peaks en route (including Khanzangri), they were unable to do so, mainly due to strong winds and deep snow at low altitudes. The first western exploration of the high altitude desert region of the Chang Tang was probably made by fellow Swede, Sven Hedin, at the start of the 20th Century. A committing and unsupported south to north crossing was made in 1997 by Frank Kauper and Stefan Simmerer, and is recorded in the 1998 AAJ.

LINDSAY GRIFFIN, HIGH Mountain INFO

Panorama grupy górskiej określonej w opracowaniu nazwą Kangtang-Gyalling Mountain Group widoczna od północnego-wschodu, ze wschodniej grani szczytu 5903, podczas rekonesansu w dniu 4.10.2008. Fot. Janusz Majer 2008.

Fragment mapy : Map of Tibet & East Turkestan, Skala 1:7500000. Harst & Blackett Ltd London. Printed in Sweden by Gen. Stab. Lit. Anst. Stockholm. Mapa pokazuje drogi wędrowek grupy Swen Hedin'a w latach 1899 do 1902, w pobliżu szczytu Peak Bonvalot (6580m) według ówczesnych danych.

□ – Teren objęty rekonesansem w 2008 roku.

50 0 50 100 km

Jerzy Wala

Wprowadzenie do topografii obszaru objętego rekonesansem na terenie płaskowyżu Chang Tang.

Na samym początku trzeba zwrócić uwagę na podstawowy problem jakim jest brak uporządkowanego, hierarchicznego podziału regionalnego Wyżyny Tybetańskiej na mapach tego terenu. Pewne początki i próby takiego podziału podaje B.V. Jusov w książce: "Tibet" G.I.G.L. Moskwa 1958. Podział ten pokazany jest na mapce: "Rajony Tibeta", ale w bardzo wielkim uproszczeniu podane są granice przedstawionych podregionów. Nas interesuje tylko podregion Changtan (Chang Tang). Teren ten przyjęty jako rezerwat pod nazwą: Chang Tang Nature Reserve, otrzymał ściśle określone granice, lecz brak współrzędnych geograficznych oraz mała skala mapki w książce G.B. Schaller'a: "Tibet's Hidden Wilderness – Wildlife and Nomads of the Chang Tang Reserve", uniemożliwia dokładne zapoznanie się z ich przebiegiem. Należy też wziąć pod uwagę fakt, że przy ich ustalaniu kierowano się innymi, przyrodniczymi przesłankami, niż ukształtowaniem terenu. Uporządkowany podział regionalny na jednostki niższego rzędu w którym byłyby grupy górskie i kotliny, jak wynika z dostępnych map, nie istnieje. Poza nazwami drobnych obiektów topograficznych, inne odnoszące się do większych obszarów są zupełnie dowolnie umieszczane na mapach, a często trudno zorientować się czy nazwa dotyczy pojedynczego, konkretnego obiektu, czy większego obszaru.

Często na mapach przedstawiających teren Chin, w tym także Tybet, do nazwy terenu górskiego dodawane jest chińskie słowo: Shan – mountain(s) co znaczy góra lub góry. Ze względu na ogólne znaczenie tego słowa, dla zrozumienia, że chodzi o grupy górskie, w opracowaniu dodano do nazwy określenie w języku angielskim: "Mountain Group". W przypadku kotlin zapadliskowych wprowadzone zostało określenie: "Basin."

Opracowanie dotyczy tylko części płaskowyżu Chang Tang, w otoczeniu drogi przebytej przez rekonesans w 2008 roku. Doprowadza ona do Mayer Kangri (6286m), który znajduje się w samym centrum płaskowyżu Chang Tang, a szczególnie Chang Tang Nature Reserve. Płaskowyż tworzy mozaikę mniejszych i większych grup wzniesień pomiędzy którymi występują różnej rozległości kotliny zapadliskowe z bezodpornymi jeziorami, z mniej lub więcej zasoloną wodą, otoczone często bagnistym lub zasolonym terenem. Takie ukształtowanie

Nad jeziorem Yibuk Tsaka (4450m) siedzą uczestnicy rekonesansu. Za jeziorem z prawej strony zdjęcia widać grupę górską Jomo Ri Mountain Group. Z lewej stoki grupy górskiej określonej nazwą Chunyi Ri Mountain Group z poza której wylania się zaśnieżony masyw Mayer Kangri (6286m). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

5520 5800

Przerwa w drodze, w osadzie Rongma nad dużym jeziorem Yibuk Tsaka. W tle południowo-wschodnie stoki grupy górskiej Kangtang-Gyaling Mountain Group. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Yibuk Tsaka (Yibuk Tsaka)

Przerwa w drodze na jeziorem Yubuk Tsaka, które widać w głębi. Po prawej południowe otoczenie kotliny zapadliskowej. Fot. G. Chwoła 2008.

wyżyny powoduje, że trudno jest określić granice grup górskich, co dla opisanego ich ma duże znaczenie. Kierując się głównie rzeźbą terenu, w opracowaniu przedstawionych zostało kilka rejonów potraktowanych jako oddzielne grupy górskie. Są to Mayer Kangri Mountain Group, która była celem głównym rekoniesansu J. Majera i G. Chwoły, sąsiednia, bardzo interesująca dla alpinistów, Jomo Ri Mountain Group i opisana już pobieżnie, mocno zaśnieżona, choć o dość łagodnych kształtach Kangtang-Gyaling Mountain Group, bardzo odległa z interesującymi szczytami, obserwowana z wschodnich stoków Mayer Kangri I East (6065m), Cang nge Daring Mountain Group oraz Chunyi Ri Mountain Group zamykająca od południa kotlinę między nią a grupą górską Ma yer Kangri Mountain Group. Natomiast Gore-Lebre Mountain Group, Lhari-kopo-Melong Mountain Group i Muggar (Mugkar) Mountain Group zostały włączone do opracowania ze względu na dużą ilość interesujących zdjęć wykonanych w czasie podróży do głównego celu. Są to jeszcze grupy górskie wznoszące się na terenie zaliczanym do Chang Tang Plateau (high-altitude plains). W naszym mniemaniu są atrakcyjne dla działalności alpinistycznej. Nazwy ich utworzone zostały od nazw szczytów wznoszących się na ich terenie.

Mayer Kangri Mountain Group

Głównym celem rekoniesansu był Mayer Kangri (6286m), stąd tej grupie górskiej poświęcone jest w opracowaniu najwięcej miejsca i wykonana została mapa orograficzna z wprowadzeniem nazw dla wszystkich 6000 metrów wysokich szczytów oraz oznaczenia ważniejszych dolin i lodowców. Wobec braku nazw miejscowych na mapach, szczyty otrzymały nazwy: "Mayer Kangri" z dodaniem kolejnej cyfry rzymskiej. W niektórych przypadkach przy wyodrębnionych masywach, dodane zostało określenie North, South, West i East dla zaznaczenia, że to wzniesienie należy do tego samego masywu określonego cyfrą rzymską. Nie ma też nazw dolin. Oznaczone zostały więc słowem: "valley" z dodatkami kolejnego numeru 1 do 14. Lodowce otrzymały ten sam numer co doliny poprzedzony literami "GL." Inne nazwy wzięte zostały z map Tibet Map Institute 1: 310000 oraz radzieckich 1:200000 i 1:500000. Wysokości przeniesione zostały z mapy radzieckiej 1:200000 i podane na podstawie wylczenia z pozłomic na tej mapie. Wrysowane zostały poziomicze co 200 metrów n.p.m. z mapy 1:200000.

Mapa orograficzna obejmuje tylko najwyższy, główny grzbiet grupy górskiej, a pominięty jest mocno rozgałęziony obszar po północnej, zachodniej południowo-zachodniej stronie. Pustynny, niższy nie przedstawia terenu mogącego interesować alpinistów.

Zlodowacenie występuje tylko w partiach szczytowych powyżej 5600 m i wypełnia niewielkie kotły po północnej i wschodniej stronie grupy górskiej.

Pomimo łagodnych kształtów zaśnieżonych wzniesień, co pokazują zdjęcia, osiągnięcie szczytów może nie być łatwe ze względu na kruchość odkrytych stoków oraz rozległych powierzchni śnieżnych zagrożonych lawinami, wpadnięciem do niewidocznych szczelin w lodzie oraz brnięcia w głębokim śniegu, co trudno ocenić na podstawie oglądania z daleka i na zdjęciach fotograficznych.

Na podstawie dotychczas zebranych informacji ta grupa górska nie była dotychczas eksplorowana przez alpinistów, a wejście Grzegorza Chwoły na Mayer Kangri I East (6065m) było w niej pierwszym i jedynym.

Osiągnięcie najwyższego szczytu Mayer Kangri I Main (6286m) wydaje się najkorzystniejsze od wschodu, po przez dolinę oznaczoną numerem "Valley 5" i granicą północną. Wejście przez Mayer Kangri I East choć logiczne, wymaga jednak przetrawersowania aż trzech wzniesień. Wydłuża to czas wejścia i czyni je bardziej niebezpiecznym w razie pogorszenia się pogody lub nieprzewidzianych wydarzeń. Może wymagać założenia dwu lub nawet trzech biwaków. Najkrótsza droga byłaby od południa, lecz wymaga pokonania stromych, piarzystych stoków, co może być bardzo zmusne i przy tym niebezpieczne.

Najłatwiej osiągalne byłyby szczyty Mayer Kangri II North (c.6120m) i Mayer Kangri II South (6165m) od wschodu, z doliny Valley 5 lub wprost stokami.

Szczyty w otoczeniu górnego piętra doliny Valley 4 najlepiej osiągalne byłyby z niej przez lodowiec GL.4 i pole firnowe. Są to Mayer Kangri I West (6040m), Mayer Kangri III (6080m) oraz Mayer Kangri IV (6120m) i Mayer Kangri IV East (6120m). Pozostałe szczyty > 6000m są trudniej dostępne a posiadane zdjęcia nie pozwalają na rozpoznanie najdogodniejszej drogi wejścia. Będą te wejścia jednak bardziej skomplikowane.

Jomo Ri Mountain Group

Grupa ta nie była celem rekoniesansu, a zainteresowanie nią powstało w wyniku oglądania jej z okolicy szczytu Mayer Kangri I East (6065m). Jej bardziej wysokogórska rzeźba przyciągała wzrok i budziła ciekawość. Choć najwyższa kota wynosi 6015m, lecz w sąsiedztwie jest szczyt, który nie wydaje się być niższym. Otrzymał w tym opracowaniu wysokość 6010m, lecz jest to tylko przybliżona wartość.

Ta niewielka lecz zwarta w ukształtowaniu grupa górska o rozmiarach 42 na 21 kilometrów, widziana od strony północno-wschodniej tworzy kilka wyodrębniających się masywów. Jest to wynikiem ukształtowania terenu. W grzbiet wcinają się poprzeczne, walne doliny: valley 2, valley 3 i valley 4, a zamykająca je granicą główna jest niższa niż wzniesienia pomiędzy nimi. W południowej części grupy górskiej wznoszą się sześciotysięczne szczyty, które otrzymały w opracowaniu nazwy: Jomo Ri I (6015 m), Jomo Ri II (6010 m) i Jomo Ri III (c. 6000 m). Wcięte w masyw doliny są V-kształtne z niewielkimi kotłami firnowymi na wysokościach 5600 – 5800 m n.p.m. Wejścia na te szczyty wymagać będzie pokonania stromych, piarzysto-skalistych stoków i dość rozległych zaśnieżonych grani. Mogą zagrażać śnieżne lawiny.

Szczególnie interesujący jest masyw między dolinami valley 2 i valley 3 ze skalnym szczytem Jomo Ri IV (6002m) i wzniesieniami 5950 m, 5700 m, turnią 5720 m. Za granicą Jomo Ri IV chowa się zaśnieżony szczyt 5741m, w którego sąsiedztwie jest kilka wzniesień o wysokości ponad 5600m.

Pomiędzy dolinami valley 3 i valley 4 wznosi się masyw kulminujący w szczycie 5650 m. W jego bocznych granicach jest jeszcze kilka wierzchołków a od grani głównej oddziela go głębokie siodło. Wreszcie ostatni wybijający się masyw w panoramie tej grupy górskiej, widoczny ze stoków Mayer Kangri I (6065m), ma wysokość 5536 m. Tworzy rozwidłone gniazdo kilku wzniesień a poprzez wyraźną przełęcz łączy się ze szczytem o wysokości około 5400 m w grani głównej, która skierowana na północ obniża się ku rozległemu siodłu. Za nim są jeszcze wzniesienia około 5000 m i przełom rzeki Yangga Tsangpo, która niżej po połączeniu się z potokami odwadniającymi stoki Mayer Kangri I, ma nazwę Kyarub Tsangpo. Inne szczyty są niewidoczne na panoramach fotograficznych z rejonu Mayer Kangri.

Grupa górska Jomo Ri Mountain Group jest dostępna dość łatwo ze wszystkich stron, ale najdogodniejsze podejście do niej jest od strony zachodniej, od rzeki Kyarub Tsangpo, z miejscowości Rongma nad jeziorem Yibuk Tsaka.

Ze względu na jej atrakcyjność dla alpinistów wykonana została mapa orograficzna tego terenu na podobnych zasadach jak dla grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group.

Kangtang-Gyaling Mountain Group

Nazwa grupy górskiej utworzona została z połączenia nazw dwu szczytów, jedynych na mapie radzieckiej 1:200000. Jej bowiem kulminacjami są dwa masywy sięgające wysokości 5990 m i 5961 m. Ku kotlinie jeziora Yibuk Tsaka opada stromymi stokami, natomiast ku północnemu-zachodowi tworzy rozległy płaskowyż łagodnie obniżający się ku niewielkiej kotlinie z bezodpływowym jeziorem Rumsum Tso (4880 m). Cała grupa górską powyżej 5700 m przykryta jest płaszczem śnieżno-lodowym tworzącym rozległe pola firnowe. Pierwszy masyw wypiętrza się pięcioma szczytami, najwyższym w grupie górskiej Kangtang Ri (5990 m), 5960 m, 5960 m, 5920 m i 5880 m. Wysokości określone zostały z poziomicy. Drugi masyw położony bardziej ku południowi, tworzy podłużny grzbiet z dwoma wybijającymi się szczytami Gyaling Ri (5961 m) i 5920 m. Ku północy od Kangtang Ri, poprzez rozległe pola śnieżne, teren kulminuje w szczycie 5720 m i tu od strony wschodniej opada długim urwiskiem z szeregiem żeber skalnych, ku jezioru Kangtang Tso (4797m). W literaturze nie ma informacji o jakiegokolwiek eksploracji tego terenu.

Chunyi Ri Mountain Group

Ku północnemu-wschodowi, w przedłużeniu poprzedniej grupy górskiej, wznosi się stromo nad kotlinę Yibuk Tsaka Basin teren kulminujący w kilku szczytach: 5589 m, Chunyi Ri (5330 m, jedyna nazwa na mapie Tibet Map Institute 1:310000), 5560 m, 5520 m i najwyższy, kopulasty masyw pokryty płaszczem śniegu 5610 m. Od wschodu tę grupę górską ogranicza dolina rzeki Kyarub Tsangpo (De-Lwar wg radzieckiej mapy 1,200000) rozdzielająca się w kilka strumieni wpadających do jeziora Yibuk Tsaka. Od północy ogranicza ją kotlina Kyarub Basin i szerokie obniżenie, które łączy z grzbietem Kangtang Lawa i dalej z Mayer Kangri Mountain Group. Od zachodu, ogranicza kotlina Kangtang Basin z jeziorem Kangtang Tso a przez szerokie siodło 4880m łączy się z Kangtang-Gyaling Mountain Group. Dalejszą zachodnią granicę stanowi potok wpadający do Yibuk Tsaka, wzdłuż którego prowadzi droga jezdna, terenowa dla samochodów w kierunku kotliny Kyaring Basin i którą przejeżdżał rekonesans. Wejścia mogłyby być dokonane na wymienione szczyty, a szczególnie na zaśnieżony 5610 metrów.

Goro-Lebre Mountain Group

Jest to pasmo szczytów i wzniesien rozciągające się w kierunku SW od grupy górskiej Kangtang-Gyaling Mountain Group, wzdłuż kotliny Yibuk Tsaka Basin, aż do jeziora Rigain Puntso. Nazwa tej grupy górskiej utworzona została od nazwy szczytu Goro-Lebre (5791m) podanej na mapach radzieckich 1:200000 i 1:500000. Na mapie Tibet Map Institute 1:310000 nazwa ta dotyczy szczytu 5830 m nad jeziorem Rigain Puntso (4205m). Ta grupa górską rozdziela kotliny zapadliskowe po wschodniej i zachodniej stronie. Szczyty są częściowo zaśnieżone, o dość urwistych zboczach i graniach. Wejścia na nie mogą być interesujące zaśnieżonymi i skalnymi graniami i grzędami.

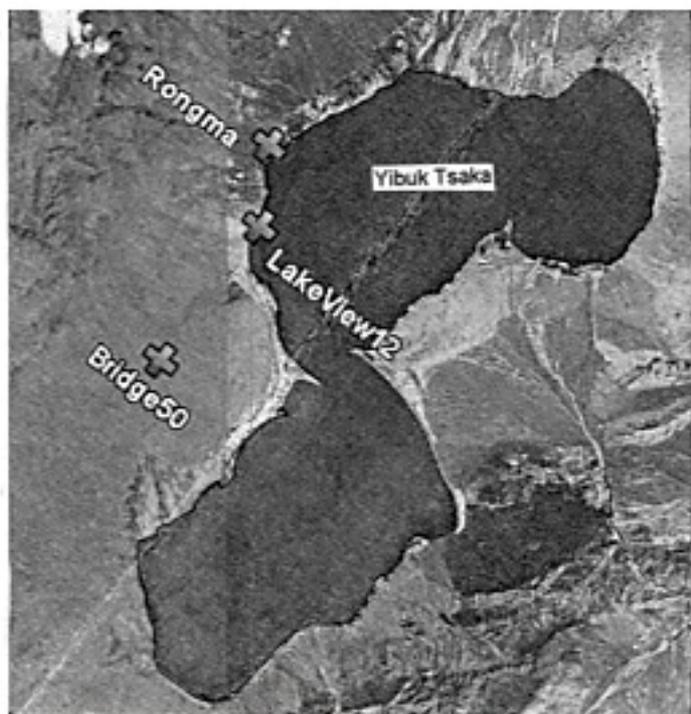
Lhari-khono-melong (Lhari-kopo Melong) Mountain Group

Jest to obszar górski 170 na około 50 km, rozciągający się po północnej stronie od drogi wzdłuż jeziora Taktse Tso (4410 m) z kilkoma szczytami przekraczającymi wysokość 6000 m. Najbardziej na południe i zachód położone szczyty były dobrze widoczne w czasie podróży rekonesansu J.Majera i G. Chwoły w 2008 roku, już od przełęczy za jeziorem Uru Tso (4495m), dalej obok Taktse Tso (4410m), z miasta Nyima i z drogi do jeziora Yibuk Tsaka (4450m). Analizując mapę i zdjęcia tych gór trzeba stwierdzić, że wysokie masywy mogą być bardzo interesujące dla eksploracji alpinistycznej. O ile otoczenie Lhari-kopo-melong (6420m) stanowi zgrupowanie kilku zaśnieżonych wzniesień przekraczających 6300 m, o dość łagodnych kształtach i podobnych wzniesień 6236 i 6100 m widocznych z nad jeziora Taktse Tso i miasta Nyima, to już masyw Mankoyali Shan (6138, 6140 m) i jego boczne granie przedstawiają wybitnie wysokogórski krajobraz z urwistymi, skalnymi graniami i stromymi zaśnieżonymi ścianami. Są jeszcze masywy sześciotysięczne jak Mugke Cangchung (c.6100m), Muggar Kangri (6065m) i wyższy Bolhug Kangri (6151m, nazwa według encyklopedii WEGA-STAPIS tom II). W tych górach jest wiele szczytów przekraczających 5500m. W naszym opracowaniu obszar podzielony został na trzy grupy górskie: West Lhari-kopo-Melong Mountain Group, East Lhari-kopo-Melong Mountain Group i Muggar Kangri Mountain Group.

przesyłamy mapkę z Google z wioską Rongma położoną : 32°59'51 ; 86°40'05. Janusz Majer i Grzegorz Chwoła (See attached file: Rongma.jpg)

Zdjęcie satelitarne przedstawia jezioro Yibuk Tsaka i położenie miejscowości Rongma, której brak na dotychczasowych mapach.

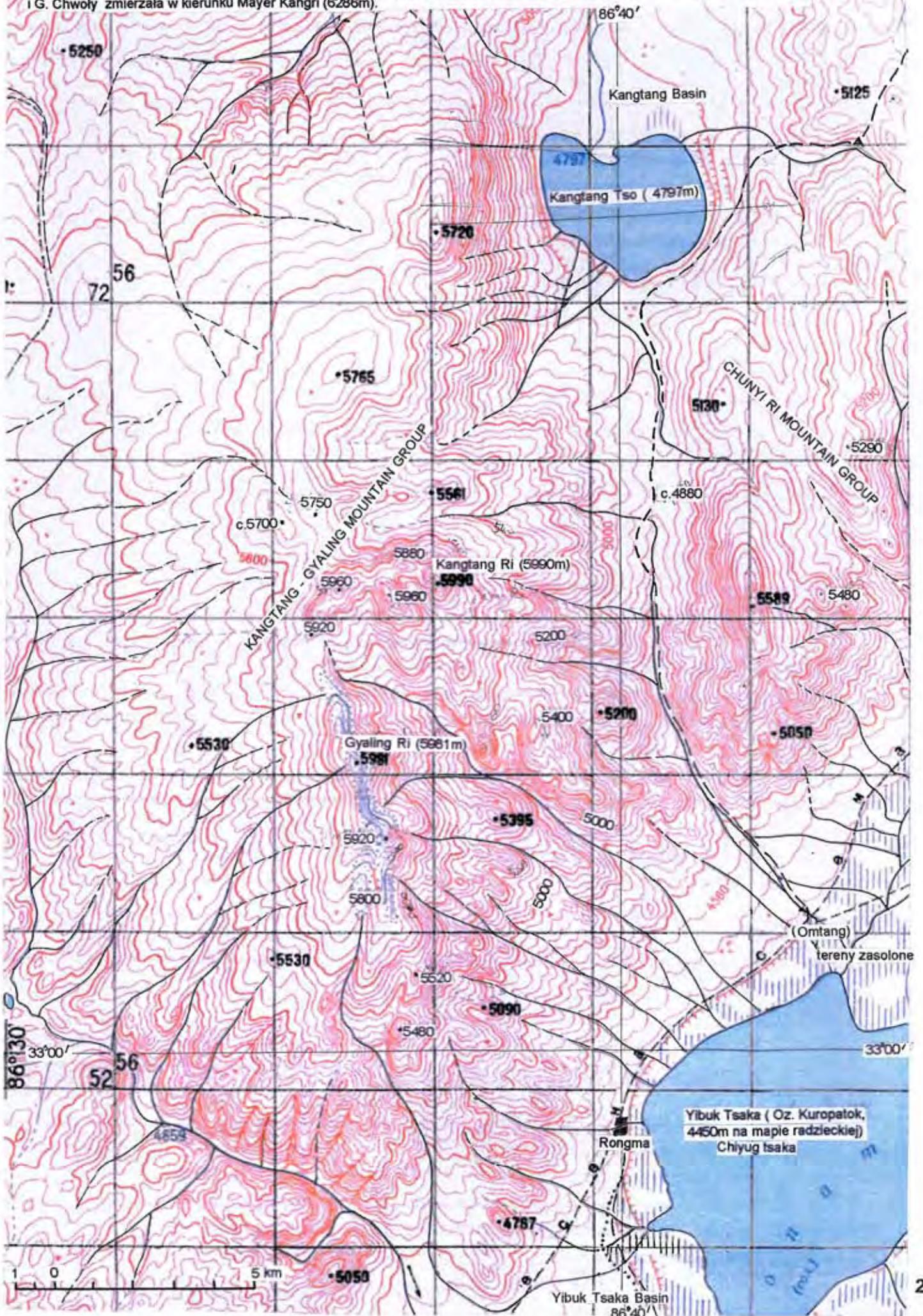
Kangtang Tso (4797m)

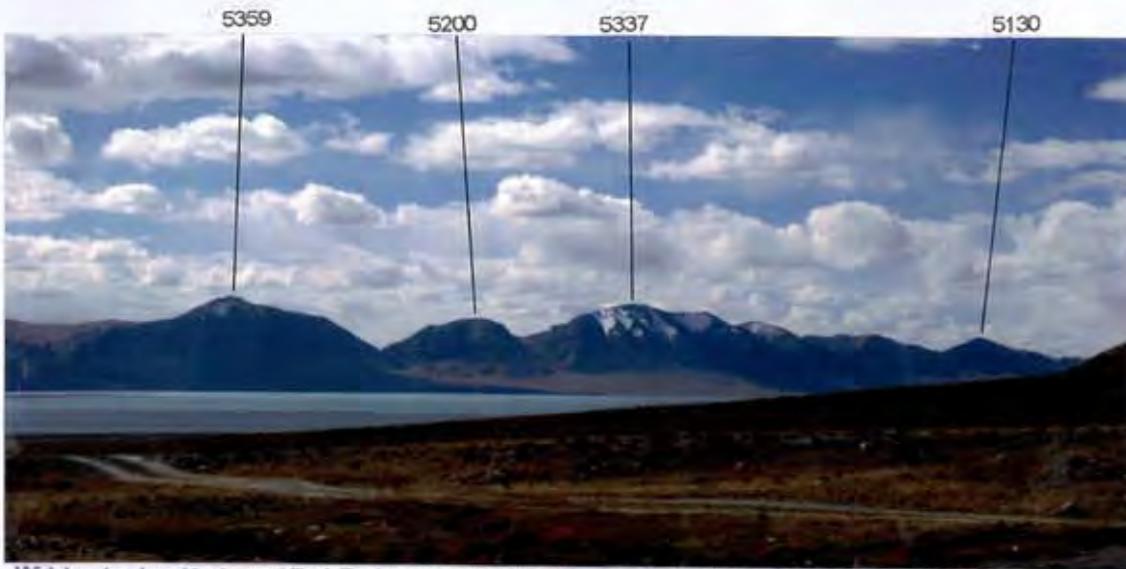

32°58'27-28" na północ ; 86°43'04-10" na wschód

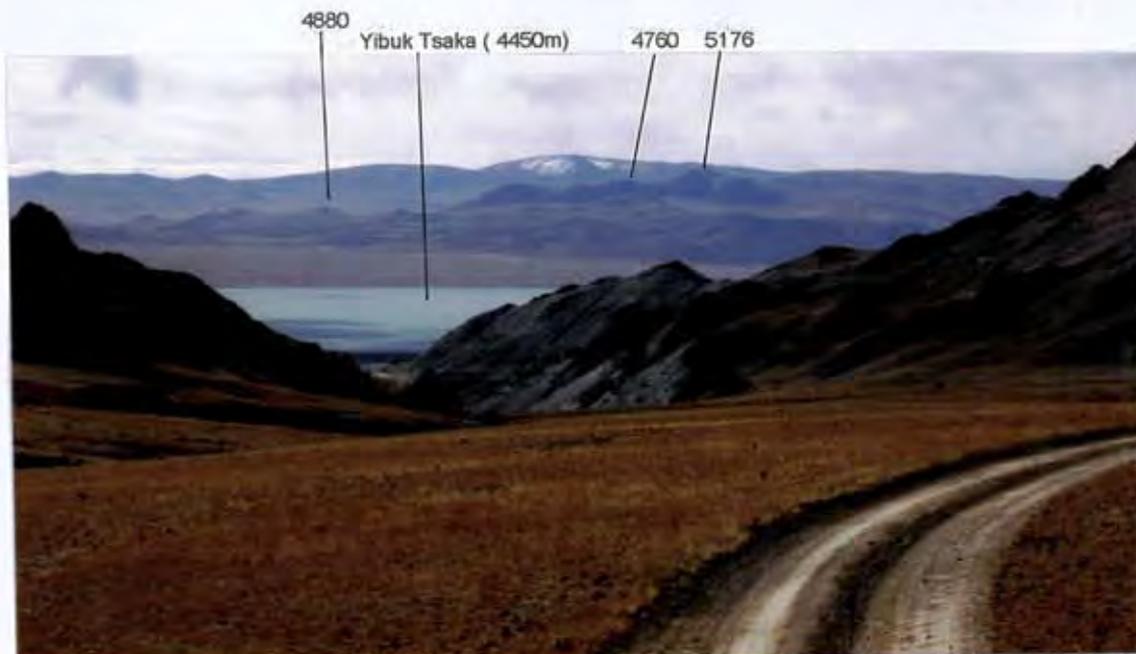

Fragment mapy radzieckiej I-45 XXVIII-1:200000 przedstawia grupę górską bez nazwy, która w tym opracowaniu otrzymała określenie: Kangtang—Gyaling Mountain Group, od nazw dwu szczytów znajdujących się na mapie Tibet Map Institute 1:310000, arkusz 3386 Serie 23j wyd.2003. Na fragmencie mapy wrysowana została droga, którą grupa rekoniesansowa J. Majera i G. Chwoły zmierzała w kierunku Mayer Kangri (6286m).

Widok z drogi nad jeziorem Yibuk Tsaka na południowe otoczenie kotliny. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

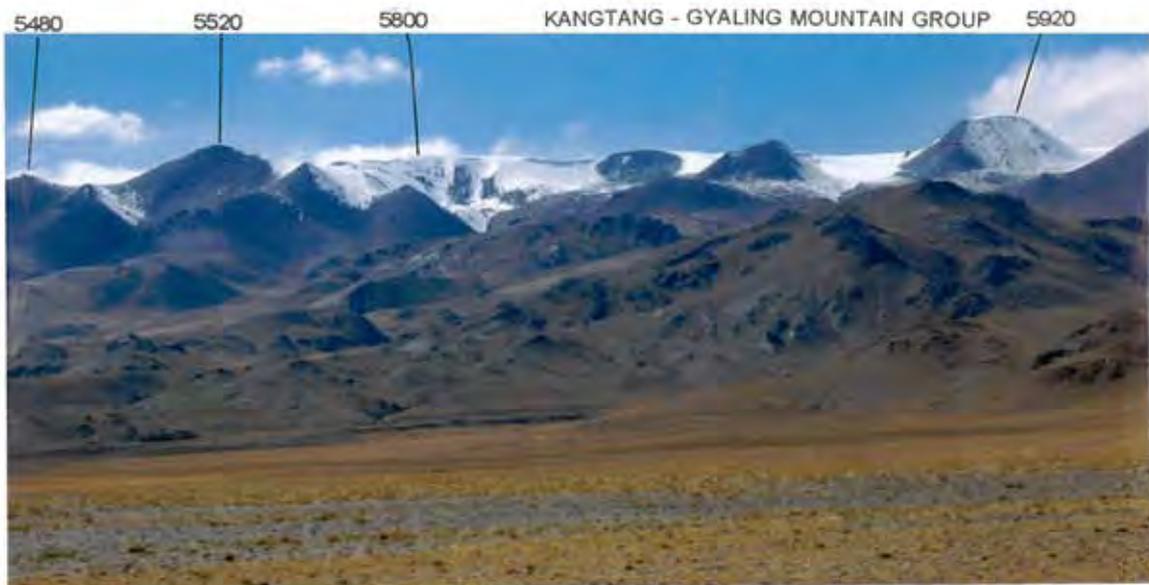

Droga z nad jeziora Yibuk Tsaka wznosi się w górę, z początku wąską doliną, ku szerokiemu siodłu o wysokości około 4880m npm. Dalej z przełęczy prowadzi nieco w dół do jeziora Kangtang Tso (4797m).

Yibuk Tsaka Basin

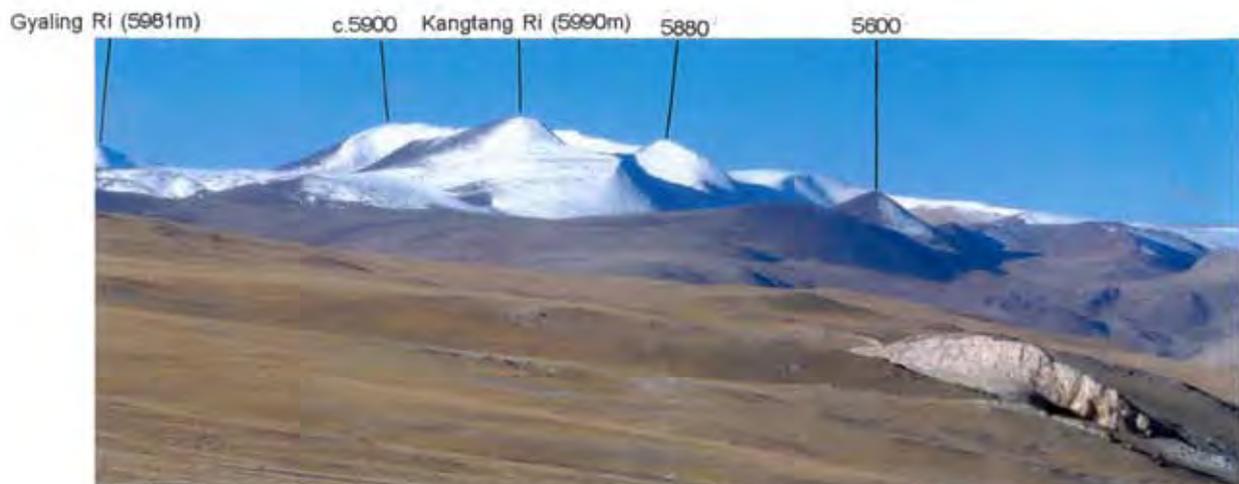
Widok z nad jeziora Yibuk Tsaka na południowe stoki grupy górskiej Kangtang- Gyaling Mountain Group, z drogi do Rongma i jeziora Kangtang Tso. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

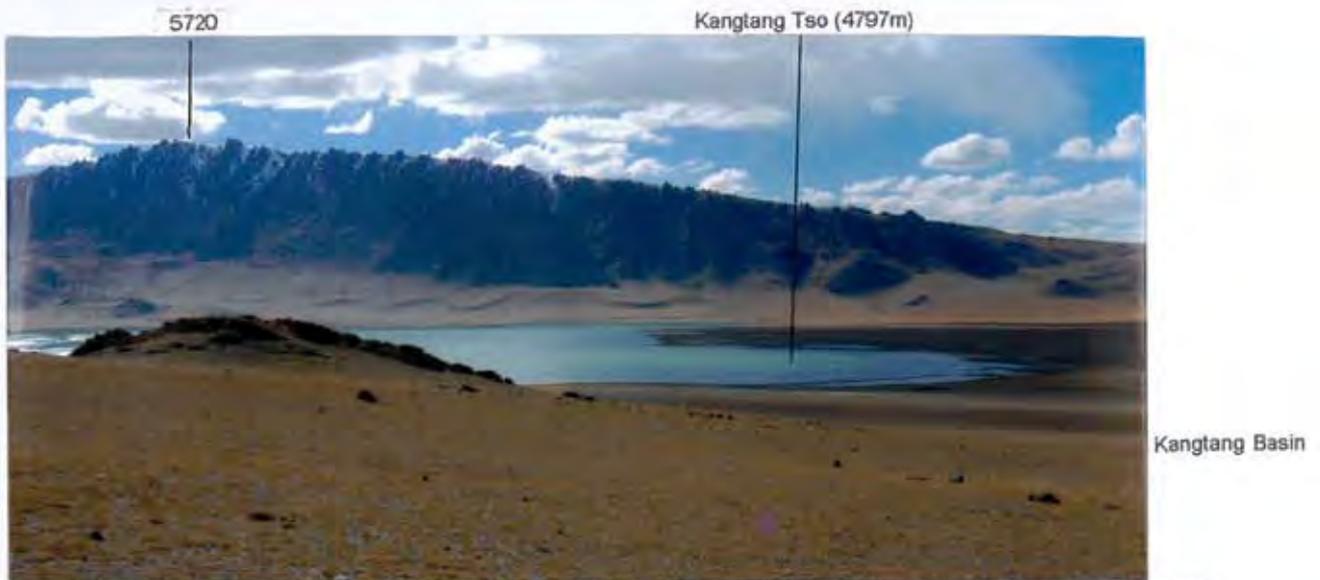
Droga terenowa z nad jeziora Yibuk Tsaka na rozległe siodło (c.4880m) i nad jezioro Kangtang Tso prowadzi wzdłuż zaśnieżonej grupy górskiej bez nazwy, po stronie zachodniej. Dla jej określenia do opracowania wprowadzona została nazwa bazująca na nazwach szczytów na mapie Tibet Map Institute arkusz 3386 Serie 23i 1;310000. Zdjęcie wykonane z samochodu pokazuje jeden z ciekawszych fragmentu terenu. Fot. Janusz Majer 2.10.2008.

Z drogi do jeziora Kangtang Tso (4797m), po jej zachodniej stronie, widoczne drugie najwyższe wzniesienie w kształcie podłużnego grzbietu, ze szczytami z prawej Gyaling Ri (5981m) i z lewej bez nazwy (c.5900m). W środku turnia (5395m). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Zaśnieżone, kopulaste wzniesienia grupy górskiej Kangtang-Gyaling Mountain Group. Fot. Janusz Majer 2008.

Kangtang Basin

Zachodnie otoczenie jeziora Kangtang Tso stanowi stromy stok skalny urzeźbiony w liczne grzędy kulminujące w turniczkach, ale cały to urwisko przechodzi dalej w rozległy płaskowyż opadający łagodnie ku zachodowi. Wśród pustynnego otoczenia jezioro Kangtang Tso ożywia i upiększa cały krajobraz. Fot. Janusz Majer 2008.

Rozmowa kierowców z tubylcami o przebiegu dalszej drogi w tym prawie bezludnym terenie. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri XI (6020m)

Droga z nad jeziora Kangtang Tso ku przewinięciu się przez obniżenie pomiędzy wzniesienie Kangtang Lawa a grupą górską nazwaną w opracowaniu Chunyi Ri Mountain Group. W głębi pasmo szczytów grupy górskie Mayer Kangri Mountain Group.

Kangtang Basin

Fot. Janusz Majer 2008

Mayer Kangri XI (6020m) Mayer Kangri IX (6080m) Mayer Kangri VII (6040m)
Mayer Kangri X (6000m) Mayer Kangri VIII (6120m) Mayer Kangri IV (c.6120) IV East (c.6120m)

Z nad jeziora Kangtang Tso ku północy rozciąga się widok na zaśnieżone 6000-sięczne szczyty grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group. Te bezimienne szczyty otrzymały w tym opracowaniu nazwy Mayer Kangri z dodaniem kolejnej cyfry alfabetu rzymskiego. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri VIII (c.6120m) Mayer Kangri VII (6040m) Mayer Kangri IV (c.6120) Mayer Kangri I West (6040m)

Droga terenowa omija jezioro Kangtang Tso (4797m) po wschodniej stronie wznoszą się ku obniżeniu między grzbieciem Kangtang Lawa a wzniesieniami z dwoma kotłami 5610m i 5589m na mapie radzieckiej I-45 B, 1:500000. Na mapie Tibet Map Institute teren ten ma jedną nazwę Chunyi Ri (5330m). Nazwa ta wykorzystana została do nadania jej całej grupie górskiej w tym opracowaniu.

5720

Rysunek z przewodnika TREKKING IN THE KARA-KORAM & HINDUKUSH, Lonely Planet Publication 2002, p.26. Blue sheep (*Pseudis nayaur*)

Kangtang-Gyaling Mountain Group

Grupa góriska Kangtang-Gyaling Mountain Group widoczna z drogi z nad jeziora Kangtang Tso do obszernej kotliny przez którą przepływa rzeka Kyarub Tsangpo uchodząca do jeziora Yibuk Tsaka. Fot. Janusz Majer 2008.

Obóz w drodze od jeziora Kangtang Tso (4797m) do kotliny Kyarub Basin. Nazwa utworzona została od rzeki, która przepływa przez kotlinę i wpada do jeziora Yibuk Tsaka (4450m). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Samochody terenowe grupy rekonesansowej. Biwak w dniu 2.10. 2008 r. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

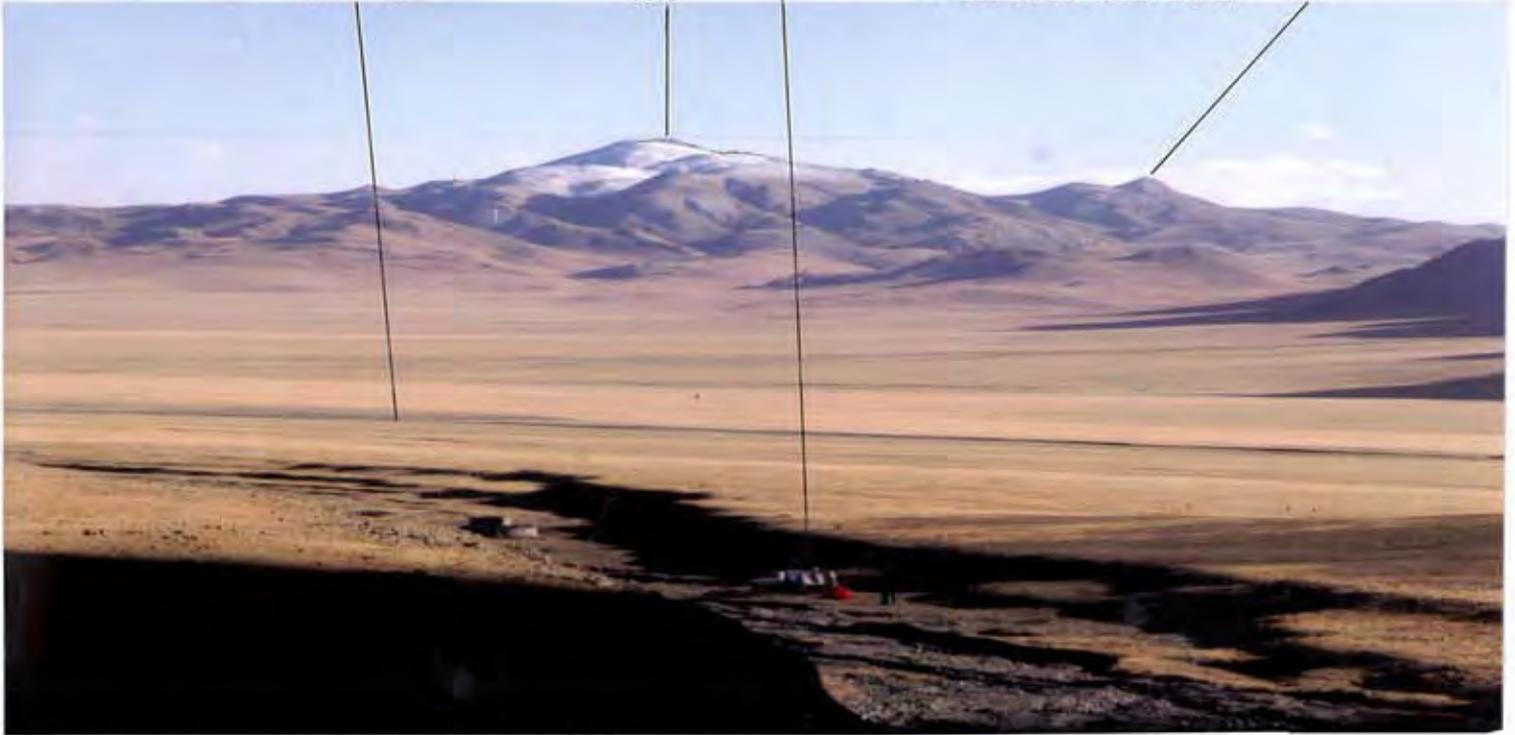

Baran Tibetan argali (*Ovis ammon*) w Wakhanie występuje pod nazwą arkhar.

Odpoczynek w drodze. Od lewej: Janusz Majer, Tsering, Tachung i Tashi, stoi z tyłu. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Kyarub Basin 5610 Baza (5057m wg GPS) CHUNYI RI MOUNTAIN GROUP 5480

Widok z nad bazy w kierunku południowym na zaśnieżoną kopułę szczytu 5610m oddzielonego od stoków Mayer Kangri Mountain Group rozległą równiną pociętą kamienistymi korytami potoków o tej porze roku pozbawionych wody i zalodzonych (w niektórych woda cieknie dopiero po południu). Poniżej widocznej bazy zagroda pasterska zamieszkała w okresie zimowym. W okresie letnim stada pasą się na stepach daleko od zagrody. Fot. Janusz Majer 2008.

Domostwo pasterskie na wysokości 5050m w którym spędzany jest okres zimowy. Fot. Janusz Majer 2008.

Widok ku południowi z nad bazy w czasie rekonesansu w dniu 4.10.2008. Fot. Janusz Majer 2008.

Kyarub Basin

Mayer Kangri IV (c.6120)

Mayer Kangri (Bonvalot Peak, 6286m)

Letnia siedziba pasterzy na stepowej równinie. Fot. Janusz Majer 2008.

5240

5600

Dom i zagrody dla zwierząt, które przebywają w nich całą zimę. Na dalszym planie wschodnie stoki szczytu 5903m. Fot. J. Majer 2008.

Mayer Kangri I West (6040m)

Mayer Kangri IV (c.6120m) / Mayer Kangri I Main (6286m)

Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri I Main (6286m)

Janusz Majer na tle Mayer Kangri I (6286m) w czasie rekonesansu w dniu 7.10.2008 r. Za jego plecami letni obóz pasterzy owiec, kóz i jaków. Fot. Grzegorz Chwola 2008.

Kangtang Lawa

5445

Widok z drogi pierwszego rekonesansu w dniu 4.10.2008 r., w kierunku szczytu 5903m. Fot. Janusz Majer 2008.

Kangtang Ri (5990m)

5240

Kangtang Lawa 5445

5300 5300 Kangtang Lawa 5445 5240 Mayer Kangri IV (c.6120)

Piarzysto skalisty grzbiet porośnięty skąpą roślinnością stepową rozdziela kotliny Kangtang Basin od Kyarub Basin. Jego najwyższe wzniesienie nosi nazwę Kangtang Lawa na mapie Tibet Map Institute, arkusz 3386 Serie 23i 1:310000. Nazwy kotlin wprowadzone zostały do tego opracowania, aby umożliwić opis i łatwiejszą orientację w terenie otaczającym masyw Mayer Kangri. Fot. Janusz Majer 2008.

7.10.2008. - rekonesans w kierunku grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group.

Grzegorz Chwoła

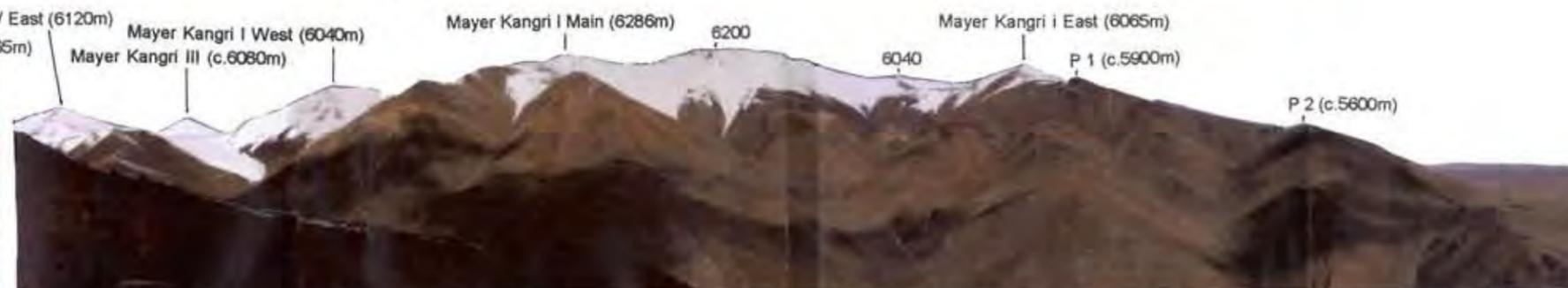
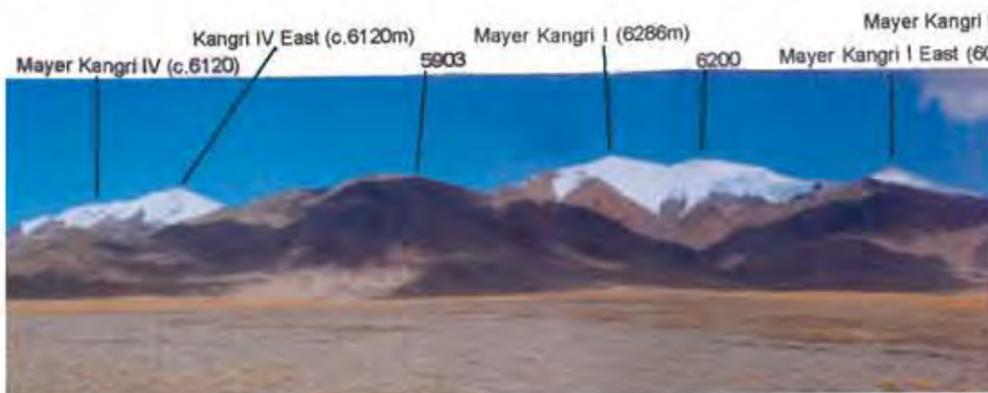
Fot. Janusz Majer 2008.

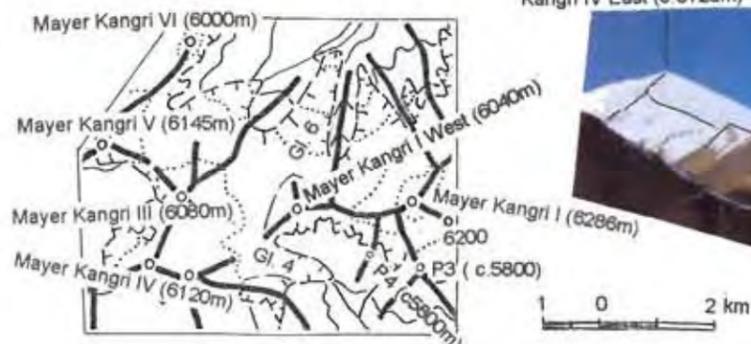
Fot. Janusz Majer 2008.

W wejście na Mayer Kangri I East (6065m) prowadziło przez południowe i wschodnie, rozległe piarzyste stoki i w kopule szczytowej po śniegu.

Widok z drogi rekonesansu w dniu 6.10.2008 r.

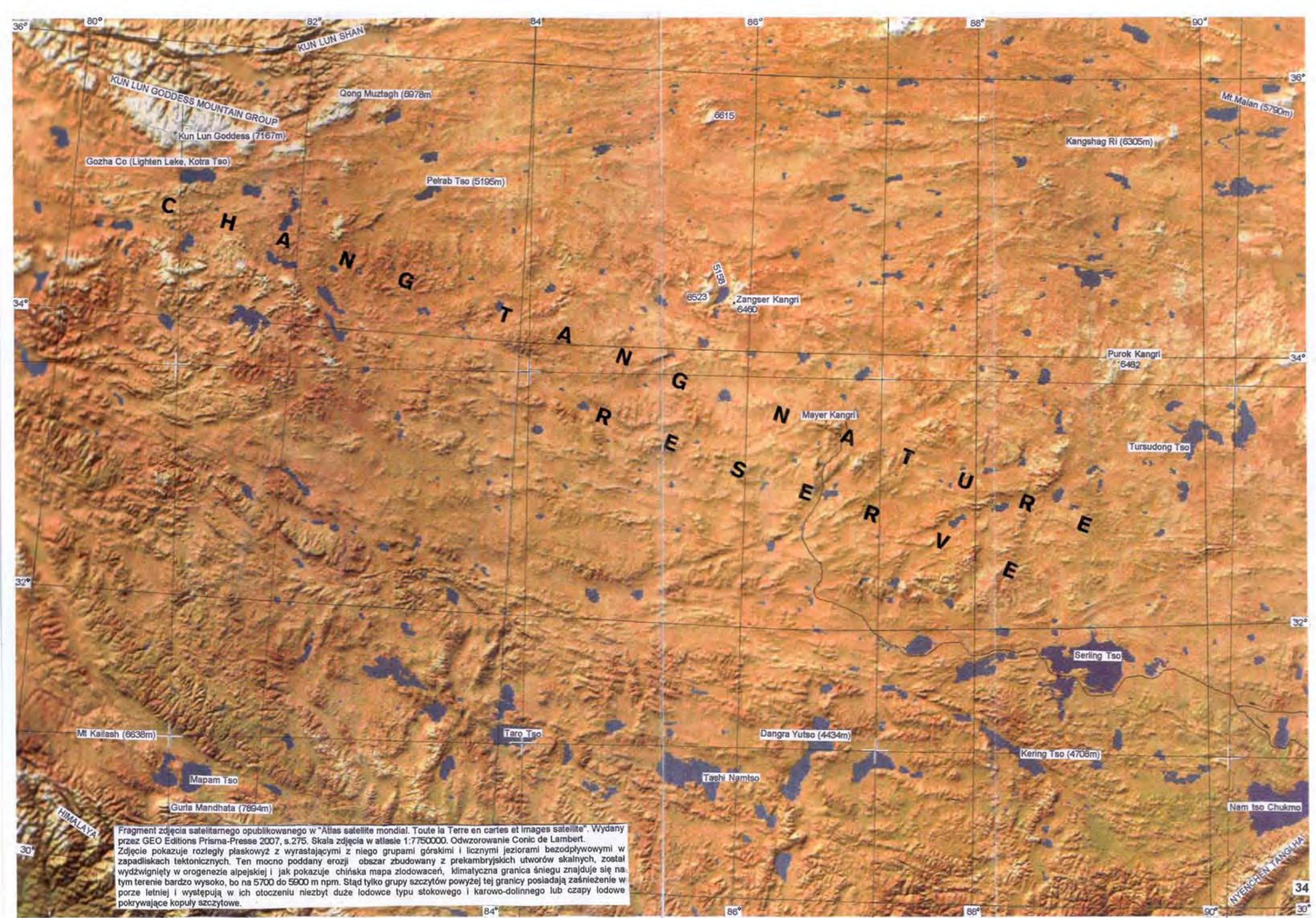

Widok z grani szczytu 5903m na północne otoczenie doliny Valley 4. W gorze doliny jezior lodowca przykryty grubą warstwą śniegu. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Valley 4

Zaśnieżony szczyt Mayer Kangri I East opada stromymi piarzysto-skalnymi stokami ku dolinie valley 4 u wylotu której ustawiona została baza rekonesansu. Zdjęcie wykonane z grzędy podczas podejścia ku szczytowi 5903m w dniu 4.10.2008 roku. Fot. Janusz Majer 2008.

Fragment zdjęcia satelitarnego opublikowanego w "Atlas satellite mondial. Toute la Terre en cartes et images satellite", Wydany przez GEO Editions Prisma-Press 2007, s.275. Skala zdjęcia w atlasie 1:7750000. Odzworowanie Conic de Lambert. Zdjęcie pokazuje rozległy płaskowyż z wyrastającymi z niego grupami górskimi i licznymi jeziorami bezodpornymi w zapadliskach tektonicznych. Ten mocno poddany erozji obszar zbudowany z prekambryjskich utworów skalnych, został wydzwignięty w orogenezie alpejskiej i jak pokazuje chińska mapa zlodowaceń, klimatyczna granica śniegu znajduje się na tym terenie bardzo wysoko, bo na 5700 do 5900 m n.p.m. Stąd tylko grupy szczytów powyżej tej granicy posiadają zaśnieżenie w porze letniej i występują w ich otoczeniu niezbyt duże lodowce typu stokowego i karowo-dolinowego lub czapy lodowe pokrywające kopuły szczytowe.

B

5610 CHUNYI RI MOUNTAIN GROUP 5167 Grupa gorska Kangtang-Gyaling Mountain Group 5250 5240 5290 Kangtang Lawa **C**

Kyarub Basin

Widok ku południowi na kotlinę i na najwyższe wzniesienie w grupie górskiej określonej w opracowaniu nazwą Chunyi Ri Mountain Group, od jedynej nazwy na tym terenie występującej na mapie Tibet Map Institute 1:310000, arkusz 3386 Serie23i, Date Oct.2003. Z lewej najwyższy szczyt Jomo Ri (6015m). Należy do grupy górskiej określonej w tym opracowaniu nazwą Jomo Ri Mountain Group. W stepie widoczny letni obóz pasterzy pasących owce, kozy i jaki. Fot. Janusz Majer 2008.

Czarne, krukowate ptaki można spotkać wszędzie na naszym globie, i w tym odludnym terenie też znajdują pożywienie. Fot. Janusz Majer 2008.

P1 (c.5900m)

Jomo Ri I (6015m) 5170 5040 5610 **B**

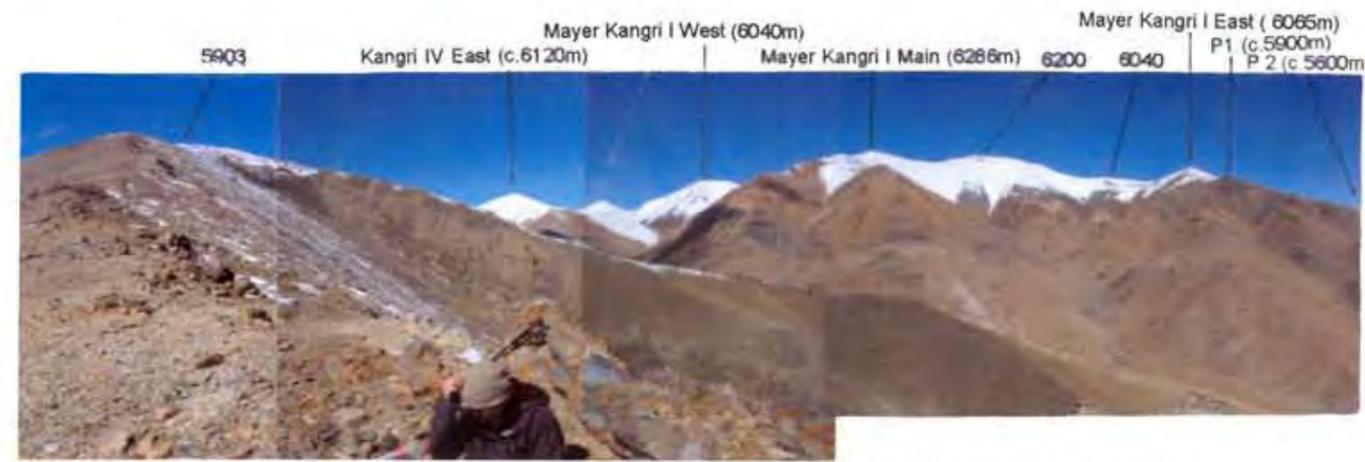
Pd (S)

Kyarub Basin i południowe otoczenie tej kotliny. Na rozległej równinie ledwo widoczny jest obóz pasterzy owiec, kóz i jaków. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri I East (6065m)

P1 (c.5900m)

5903 Kangri IV East (c.6120m) Mayer Kangri I West (6040m) Mayer Kangri I Main (6286m) 6200 6040 Mayer Kangri I East (6065m) P1 (c.5900m) P2 (c.5800m)

Widok ze stoków szczytu 5903m na najwyższą część grzbietu grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group. Siedzi Grzegorz Chwoła na wysokości ok. 5700m. Fot. Janusz Majer 2008.

Grzegorz Chwoła na wschodniej grani szczytu 5903m, podczas rekonesansu w dniu 4.10.2008 r. W tyle stoki Mayer Kangri I. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri I East (6065m)

Południowe stoki Mayer Kangri I East (6065m) u podnóża których prowadziła droga wejścia J. Majera i G. Chwoły na ten szczyt w dniu 5.10.2008. Fot. Janusz Majer 2008.

6200

6040

Mayer Kangri I East (6065m)

P 1 (c.5900m)

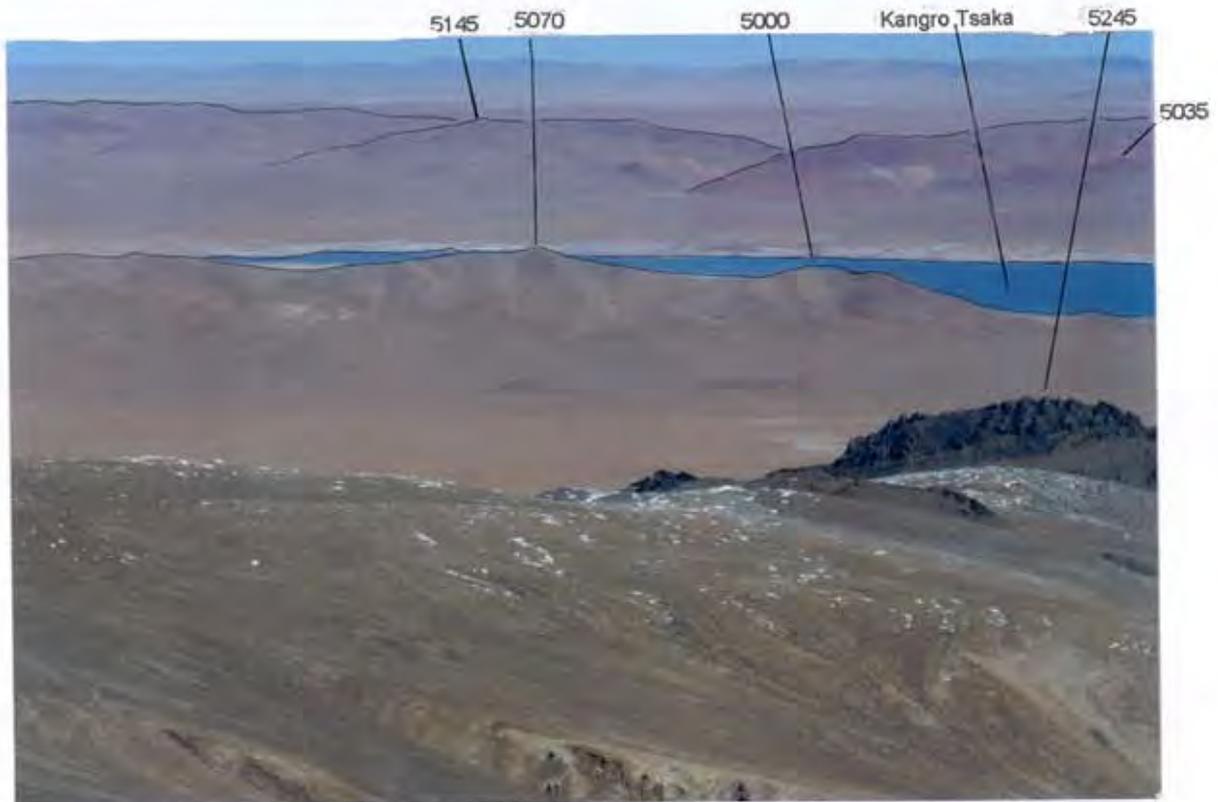
Okryte prąszcem zwietrzliny i rumoszu skalnego południowo-wschodnie stoki masywu Mayer Kangri utworzonego z gnejsów i łupków krystalicznych, w jesiennej porze pozbawione są całkowicie płynącej wody, a niżej w potokach woda jest przez większą część doby zamrznięta. Wejście nimi choć pozornie skróciłoby drogę do głównego szczytu, nie byłoby łatwe i bezpieczne. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Mayer Kangri II South (6165m)

Mayer Kangri II North (6120m)

Widok z drogi wejścia na Mayer Kangri I East (6065m). Fot. Janusz Majer 2008.

Widok ze stoków Mayer Kangri I East (6065m) ku północnemu-wschodowi na otoczenie wielkiego jeziora Kangro Tsaka (Burs Lake). Fot. Janusz Majer 2008.
Poza jeziorem, ku północnemu-wschodowi, bezludne, rozległe górzyste tereny płaskowyżu Chang Tang.

Janusz Majer w dniu 5.10.2008 r. podchodzi wschodnim stokiem w kierunku Mayer Kangri I East (6065m). W dole koryto potoku wypływającego z doliny określonej w tym opracowaniu Valley 5. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Rysunek pokazuje rozległość kotliny w stosunku do gór w jej otoczeniu.

Jomo Ri I (6015m)

Valley 2

Jomo Ri III (6000m)

Jomo Ri II (6010m)

Jomo Ri I (6015m)

Samotny samiec antylopy tybetańskiej (*Pantholops hodgsonii*). Miejscowa nazwa Chiru. Zwierzę jest endemitem Wyżyny Tybetańskiej, przebywa na wysokościach od 3700 do 6000 metrów n.p.m. Jego zasięg obecnie ograniczony jest do tej wyżyny. Długość ciała 120-130 cm, wysokość 80 – 100 cm, waga 26 – 40 kg. Samiec posiada rogi długości do 70 cm, nieco wygięte w kształcie litery S. Żyje około 8 lat w stadach. Jest gatunkiem wymierającym, gdyż mimo ścisłej ochrony stanowi łakomy kąsek dla kłusowników ze względu na bardzo cenioną wełnę shahtoosh charakteryzującą się wyjątkową miękkością. Oprócz wełny z Chiru pozyskiwane są rogi i mięso. Fot. Janusz Majer 2008.

Drapieżny ptak (przypuszczalnie orzeł) na tle grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group. Fot. Janusz Majer 2008.

Zdjęcie wykonane przez Janusza Majera pokazuje stado dzikich osłów (Asiatic Ass, *Equus hemionus kiang*) żyjących na stepowych wyżynach Tybetu o bardzo ubogiej roślinności. Długość zwierzęcia od pyska do ogona wynosi 210 cm, długość ogona 49 cm, waga 290 kg, ubarwienie w lecie czerwono-brązowe, w zimie jasno-brązowe. Należą do rodziny: Equide – koniowate. Są największymi z gatunku osłów, zbliżone do wielkości konia. Według tubylców mięso nie jest smaczne, więc nie poluje się na nie. Zagrożeniem dla nich mogą być więc przede wszystkim pantery śnieżne i wilki.

c.5500
5536 Valley 4 5500 5650 Jomo Ri Mountain Group Valley 3

Samice Chiru są mniejsze i pozbawione długich rogów. Fot. Janusz Majer 2008.

Mayer Kangri IV East (c.6120m) Mayer Kangri IV (c.6120)

Mayer Kangri IV East (6120m)

6200

6040 m

P 1 (c.5600m)

Mayer Kangri I East (6065m)

Grzegorz Chwoła na wschodnim stoku Mayer Kangri I East (6065m) na wysokości 5665m wg GPS. W głębi szczyt i południowo-wschodnia grań obniżająca się do stożkowego wzniesienia oznaczonego na mapie orograficznej P1. Fot. Janusz Majer 2008.

Grzegorz Chwoła na wysokości 5665m.

Mayer Kangri II South (6165m) Mayer Kangri II North (6120m) Rakkyo Tsake

6200

Turniczki i platformy skalne wystają ze zwałowej pokrywy śnieżnej u wierzchołka wzniesienia 6200m w grzbiecie łączącym wschodni szczyt z głównym Mayer Kangri. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Widok ze szczytu w kierunku W i NW.

Mayer Kangri I East (6065, 6063 i 6072 m wg GPS)

Janusz Majer podchodził w kierunku szczytu Mayer Kangri I (6065m) piarzystym stokiem. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

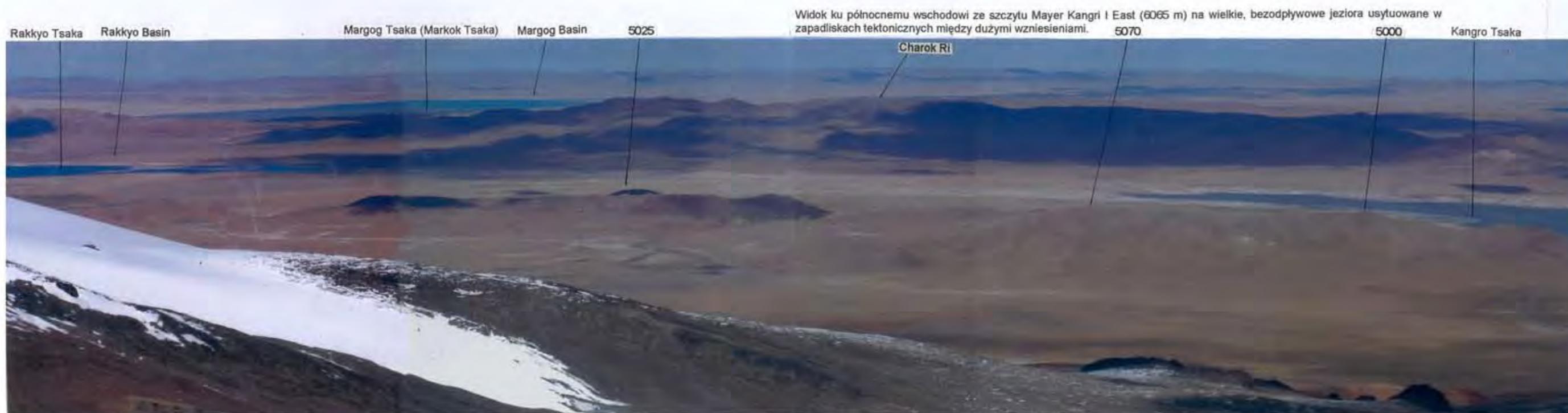
Zdjęcie szczytów wykonane z Mayer Kangri I East (6065m) w dniu 5.10.2008. Fot. G. Chwoła 2008.

Autoportret na szczycie, przez Grzegorza Chwołę około godziny 15-tej czasu miejscowego.

Plecak Chwoły obok zbudowanego przez niego kopczyka na szczycie. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Widok ku północnemu wschodowi ze szczytu Mayer Kangri I East (6065 m) na wielkie, bezodpływowe jeziora usytuowane w zapadliskach tektonicznych między dużymi wzniesieniami.

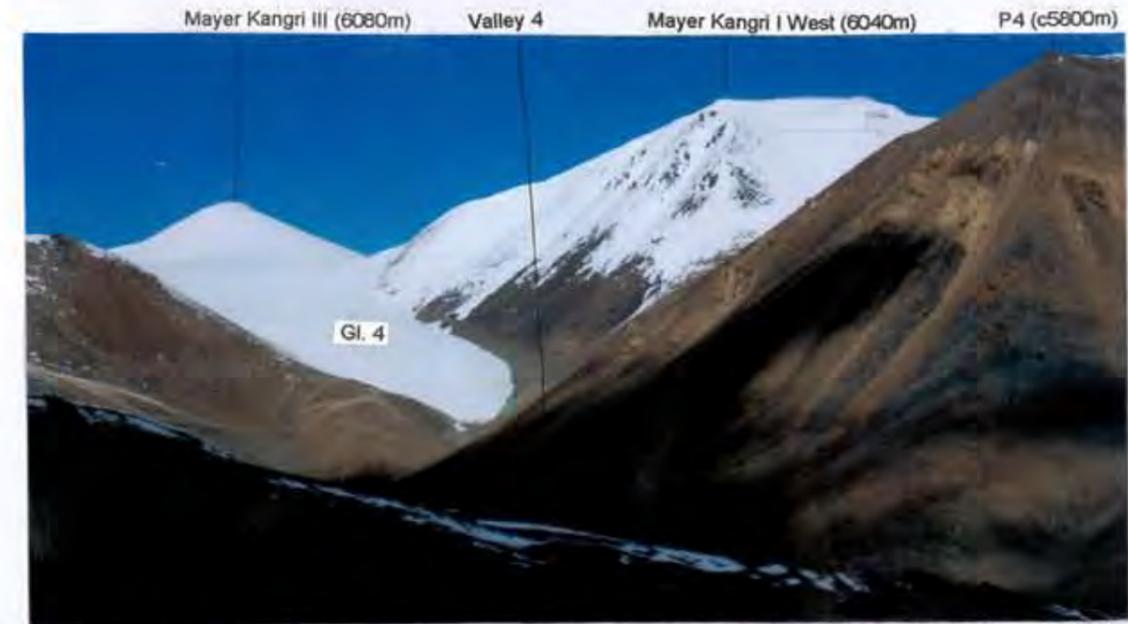

Tibetan Gazelle or Gowa

Tibetan gazelle (*Procapra priticaudata*) żyje na wysokogórskich płaskowyzach Tybetu, na stepach górskich wysoko położonych z ubogą roślinnością, długość 91-105 cm, długość ogona 2-10 cm, wysokość 54-64 cm, długość rogów u samców 28-40 cm, masa 20-35 kg, charakterystyczny jasny zad.

Stado antylop Chiru (*Pantholops holgsonii*). P 1 (c.5900m)
Baza (5057m) c.5050 5610 5560 5585 5445

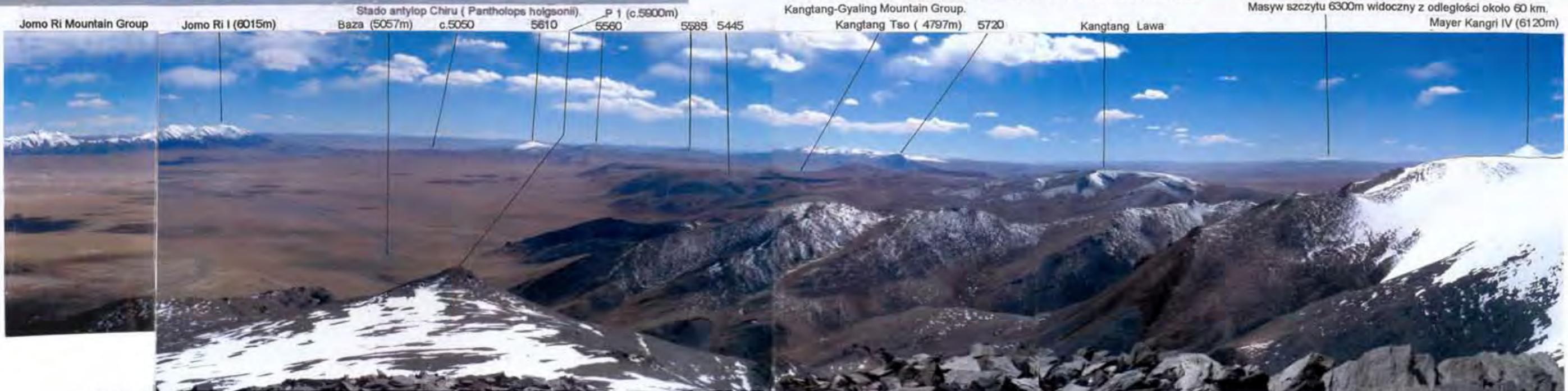

Przykryty płaszczem śniegu niewielki jeźor lodowca karowo-dolinnego spływający z kofła pomiędzy szczytami Mayer Kangri I West (6040m), Mayer Kangri III (c.6080m) i Mayer Kangri IV (6120m). Lodowiec wypełniający ten kocioł zlewa się z lodowcem po północnej stronie. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Mayer Kangri IV East (6120m) Mayer Kangri IV (c.6120)

Południowo-wschodnie ramię Mayer Kangri I Main (6286m) z za którego widoczna jest całkiem zaśnieżona grań szczytowa Mayer Kangri IV (c.6120m). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

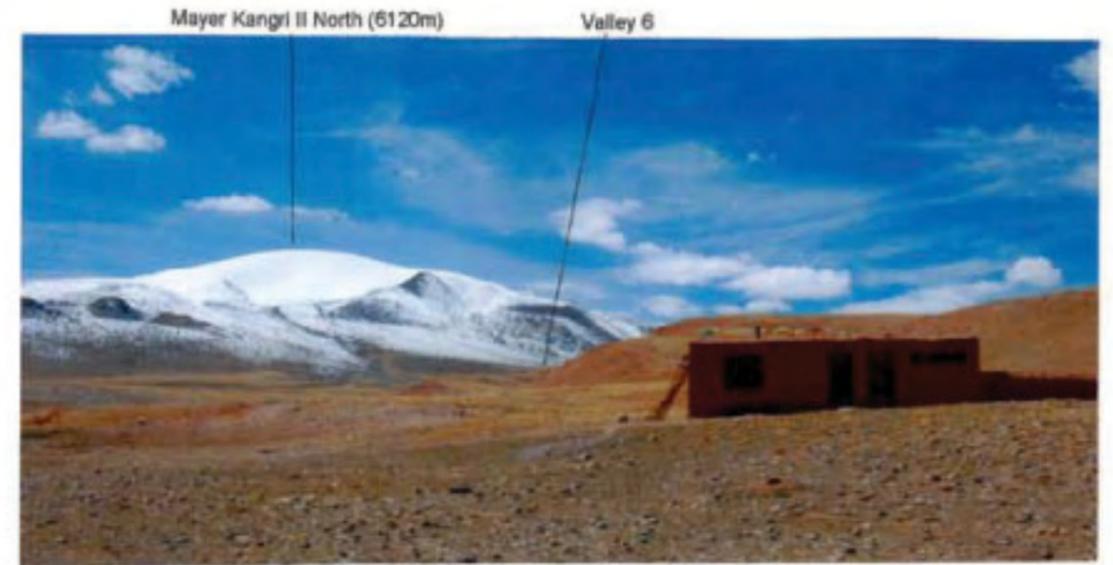

Widok ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m) ku południowi na kotlinę Kyarub Basin i grupy górskie Jomo Ri Mountain Group, Chunyi Ri Mountain Group i Kangtang-Gyaling Mountain Group. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Zagrody pasterskie nad potokiem wypływającym z zanieczyszczonych stoków Mayer Kangri II North (6120m).
Fot. Janusz Majer 2008.

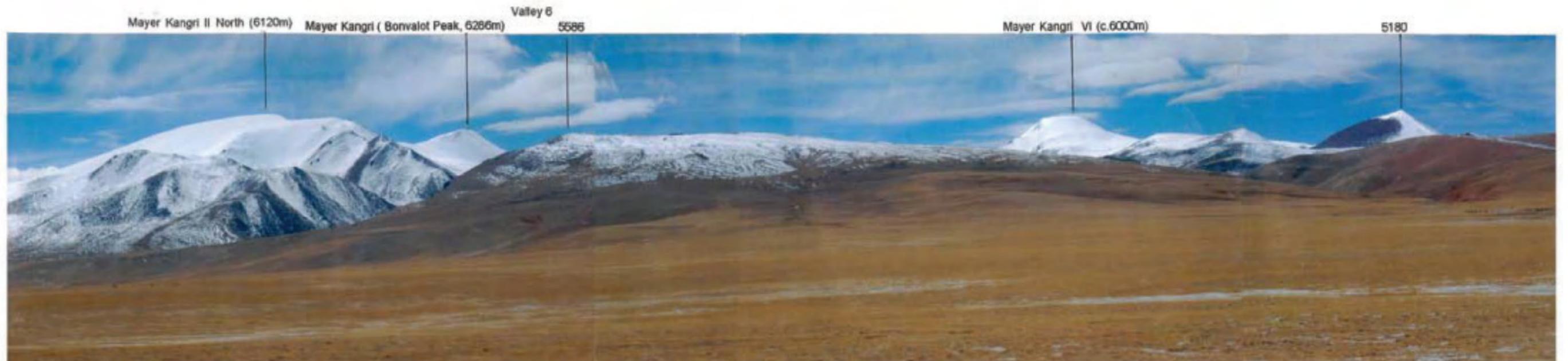

Współczesny tybetański dom pasterzy w pustynnym, odludnym terenie. Domy takie dzieli od siebie często wiele kilometrów.

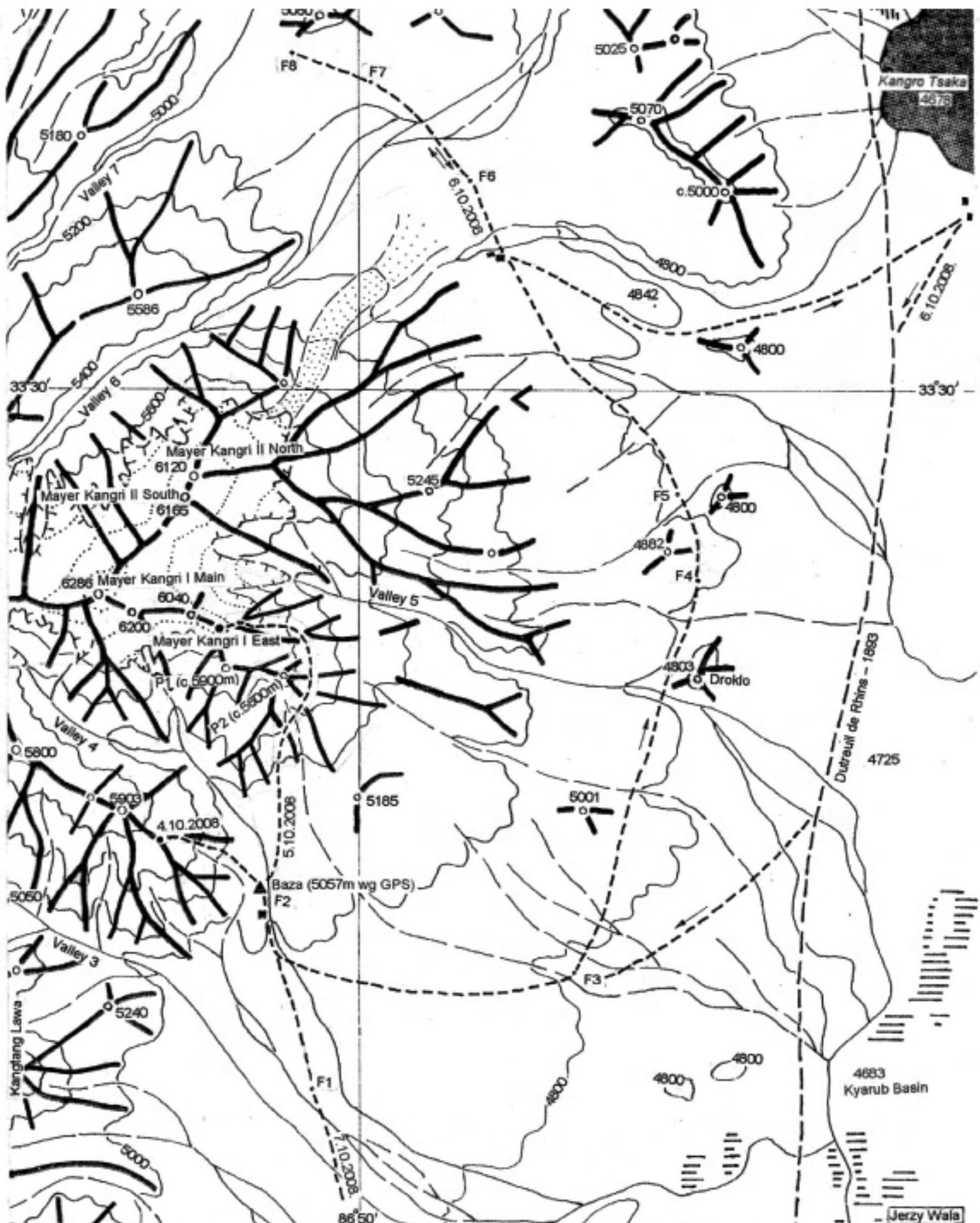

Widok podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008.

Panorama grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group wykonana ze stanowiska 6 w kierunku południowo-zachodnim. Fot. Janusz Majer 6.10.2008.

Panorama grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group wykonana ze stanowiska 6 w kierunku południowo-zachodnim. Fot. Janusz Majer 6.10.2008.

Fragment mapy orograficznej Mayer Kangri Mountain Group przedstawia działalność zespołu Janusz Majer i Grzegorz Chwoła w dniach od 3.10. do 8.10.2008. Na szczyt Mayer Kangri I East (6065m) wszedł Grzegorz Chwoła w dniu 5.10.2008 a Janusz Majer osiągnął wysokość 5865 m wg GPS na SE ramieniu.

4.10.2008 - rekonesans do wysokości 5700m.

5.10.2008 - rekonesans w kierunku szczytu Mayer Kangri 6065m n.p.m.

6.10.2008 - rekonesans na motocyklach.

7.10.2008 - rekonesans w kierunku grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group.

F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8 - stanowiska z których wykonane zostały panoramy fotograficzne grup górskich. Położenia ich określone zostały na podstawie GPS.

Zabudowania nad jeziorem Kangro Tsaka (Burs Lake), sfotografowane podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008
Fot. Janusz Majer 2008.

Zdjęcie fotograficzne wykonane nad jeziorem Kangro Tsaka (Oz. Burs, wg mapy radzieckiej). Fot. Janusz Majer 2008.

Skąpo porośnięty, kamienisty step umożliwia miejscowym pasterzom na zamienienie jaków na nowoczesne motocykle produkcji japońskiej. Podróż nimi wykorzystana została do przeprowadzenia szybkiego rekonesansu na północno-wschodnią stronę grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group i nad jezioro Kangro Tsaka. Fot. Janusz Majer 2008.

Grzegorz Chwoła

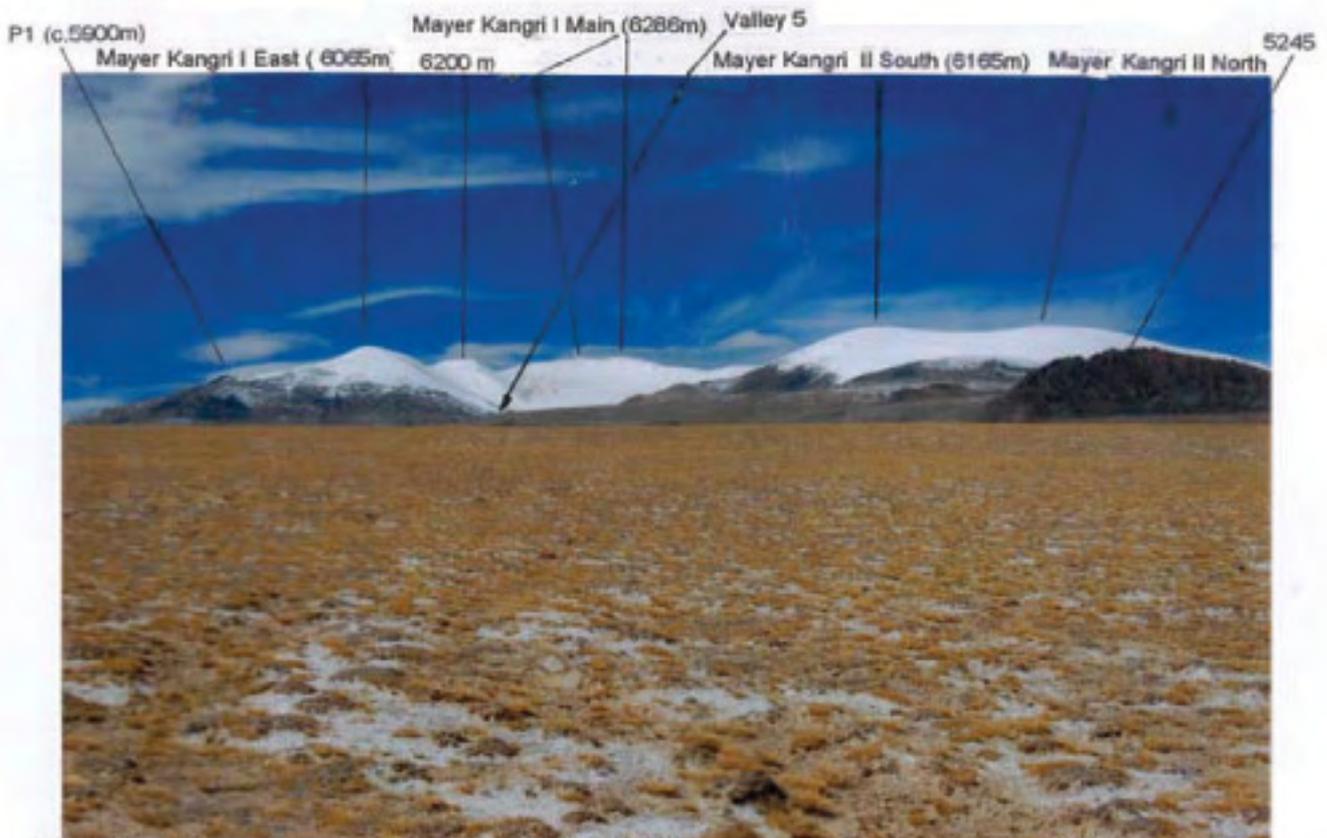
Literatura:

Janusz Majer

O samej grupie górskiej Mayer Kangri nie ma wzmianek w dostępnej literaturze. Poniżej podane są pozycje książkowe i artykuły omawiające płaskowyż Chang Tang, które były inspiracją dla mnie i spowodowały mój wyjazd wraz z Grzegorzem Chwołą w ten rejon.

Sprawozdania podróżników i odkrywców z przełomu XIX i XX wieku:

1. Bower Hamilton (1894), reprint 1994 New Delhi, "Diary of a journey across Tibet"
2. Bonvalot Gabriel (1891), reprint 1997 New Delhi, "Acroos Tibet".
3. Hedin Sven (1903), reprint 1991 Kathmandu, "Central Asia and Tibet", Vol. I – II.
4. Hedin Sven (1909), reprint 1999 New Delhi, " Trans Himalaya", Vol. I – III.
5. Hedin Sven (1917), reprint 1991 New Delhi, " Southern Tibet 1906 – 1908, Vol. I – VIII.

Widok z drogi rekonesansu w dniu 6.10.2008 na wschodnie stoki Mayer Kangri I i Mayer Kangri II. Fot. Janusz Majer 2008.

← 45

Książki omawiające wczesną eksplorację Tybetu, opisujące podróże i dokonania odkrywców, poszukiwaczy przygód, szpiegów, pielgrzymów i innych osób:

6. Hopkirk Peter (1982), London, "Trespassers on the roof of the world - the secret exploration of Tibet".
7. Allen Charles (1982), London, "A mountain in Tibet".
8. Jan Ciechanowicz (2002), Mołodeczno, "Zdobycza Azji" (Mikołaj Przewalski 1839 – 1888) – biografia Mikołaja Przewalskiego.

Książki i artykuły omawiające obecną eksplorację Chang Tang:

9. Schaller George B. (1997) New York, "Tibet's Hidden Wilderness - Wildlife and Nomads of the Chang Tang Reserve".

47 →

Postój w drodze przez stepowe równiny kotliny Kyarub Basin. Od lewej: G. Chwoła, Tashi i jeden z kierowców. W tyle grupa góraska Jomo Ri Mountain Group. Fot. Janusz Majer 2008.

Widok od wschodu podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008.

Fot. Janusz Majer 2008.

- ←⁴⁶ 10. Ridgeway Rick (2004) Washington, " The Big Open - On foot across Tibet's Chang Tang".
 11. Corax Janne (2007) "Into the unknow: a traverse of the Chang Tang" w Japanese Alpine New Vol. 8 May 2007, również strona internetowa Corax'a: www.3.utsidan.se.
 12. Neate Jill /1989/ London "High Asia - an ilustrated history of the 7,000 metre peaks".
 13. Daniel J. Miller and George B. Schaller – " Threats to the Chang Tang Wildlidge Reserve. Tibe ww (www.tibet.com/eco/green98/chap10).
 14. George B. Schller, "The Great Chang Tang Traverse" www.loe.org/images/070309/thegreat...)
 15. Zdjęcia Chińczyka Juntao Jianga na stronie picasaweb.google.com/junta/2008tibet ora www.singlesingler.net .
 16. Nobuyoshi Tamura, "Zangser Kangri" The American Alpine Journal 1991, p.299.
 17. Frank Kauper "Alpine-style in the Tschang-Tang" The American Alpine Journal 1998, p.124-130.
 18. B.W. Jusow /1958/ Moskwa, " Tibet – Fiziko-geograficzeskaja charakteristika".
 19. Gu Sen-sju, " Priroda tibetskogo nagorja"- "Priroda" Izdatelstwo Akademii Nauk USSR.
Opisy encyklopedyczne:
 20. Małgorzata, Jan Kiełkowsky, "Wielka Encyklopedia Gór i Alpinizmu" WEGA tom II – Góry Azj, Wydawnitwo STAPIS Katowice 2005.
 21. Jiri Slegl i zespół, "Góry Azji" Mapy przeglądowe i szczegółowe, trasy turystyczne, alpinizm, spor fauna i flora, klimat. Horyzont - Grupa Wydawnicza Bertelsmann Media.

JOMO RI MOUNTAIN GROUP

Fot. Janusz Majer 2008.

Mapy:

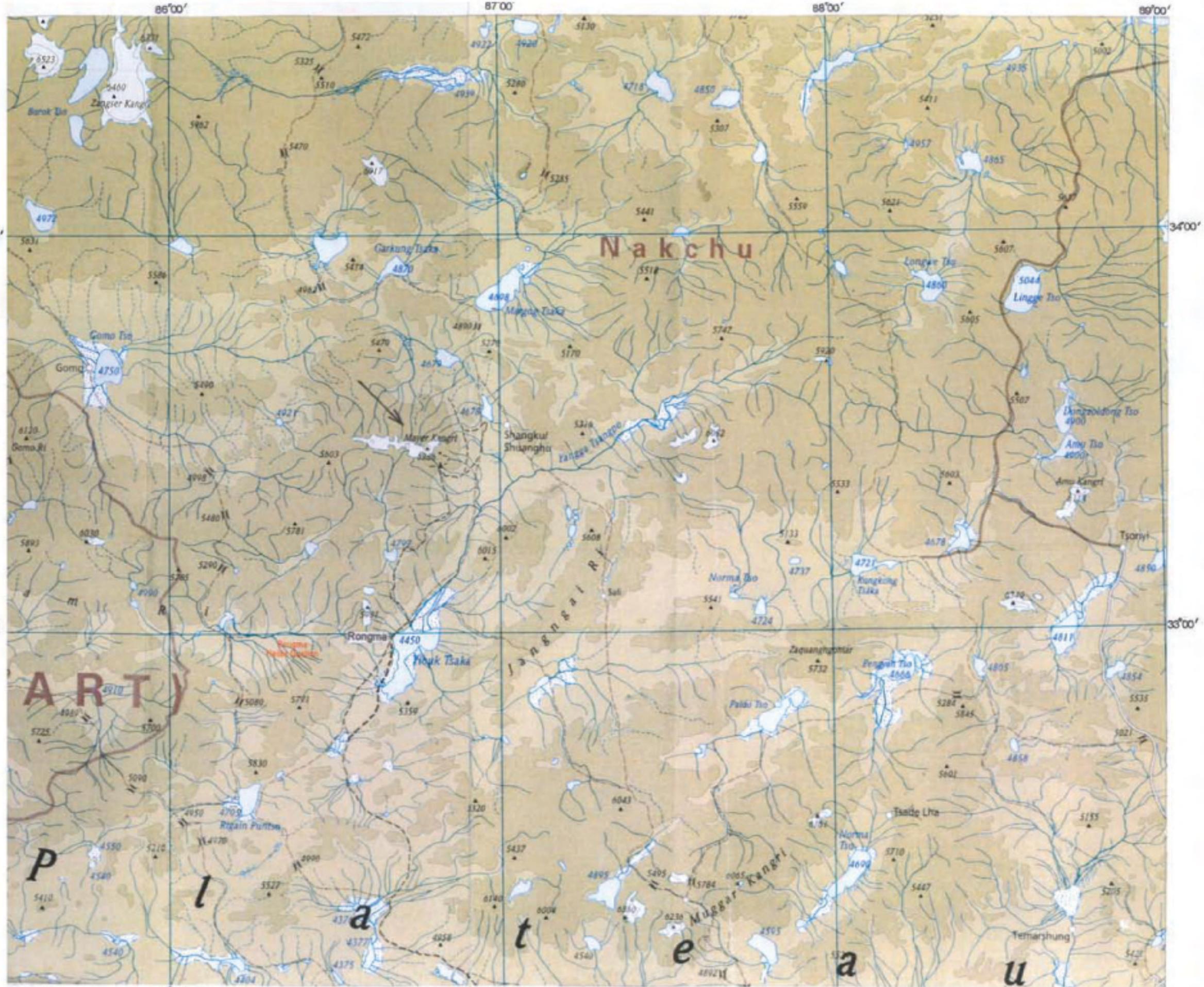
22. The Mountains of Central Asia - (skala 1: 3000000) published by Macmillan London Ltd. Copyright Royal Geographical Society and Mount Everest Foundation 1986. " Bartholomew".
 23. A Map Of Tibet Showing Dr. Sven Hedin's Routes 1906-1908, (1:3000000), w książce "Trans Himalaya".
 24. Map Showing M. Bonvalot's Route, w książce " Across Tibet".

Fot. Janusz Majer 2008.

34°00'

33°00'

Chiru (Pantholopa hodgsoni)

Fragment mapy: "Tibet 1:1500000 wydana przez Reise Know-How Verlag, Bielefeld Auflage 2007. Na mapę naniesione zostały dodatkowe nazwy i trasa rekonesansu w 2008 roku.

Stado dzikich osłów (Asiatic Ass, Equus hemionus kiang) na stepie. Fotografia wykonana została podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Widok ze stanowiska F6 podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008. na grupę górską Jomo Ri Mountain Group. Fot. Janusz Majer

Chiru

Fot. Janusz Majer 2008.

Cang nge Daring Mountain Group
Cang nge Darinag (6052m) 5874

Fot. Grzegorz Chwoła 2008

Grupa górská Cang nge Daring widoczna ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m), z odległości 78,5 km.

Panorama grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group wykonana ze stanowiska F3, z odległości około 10 kilometrów, podczas rekonesansu w dniu 6.10.2008 roku. Fot. Janusz Majer 2008.
Na równinie kotliny Kyarub Basin, przy korycie potoku wypływającego ze stoków Mayer Kangri, widoczne są zabudowania mieszkalne rozrzucone w sporej odległości od siebie. Fot. Grzegorz Chwoła 2008. 5874

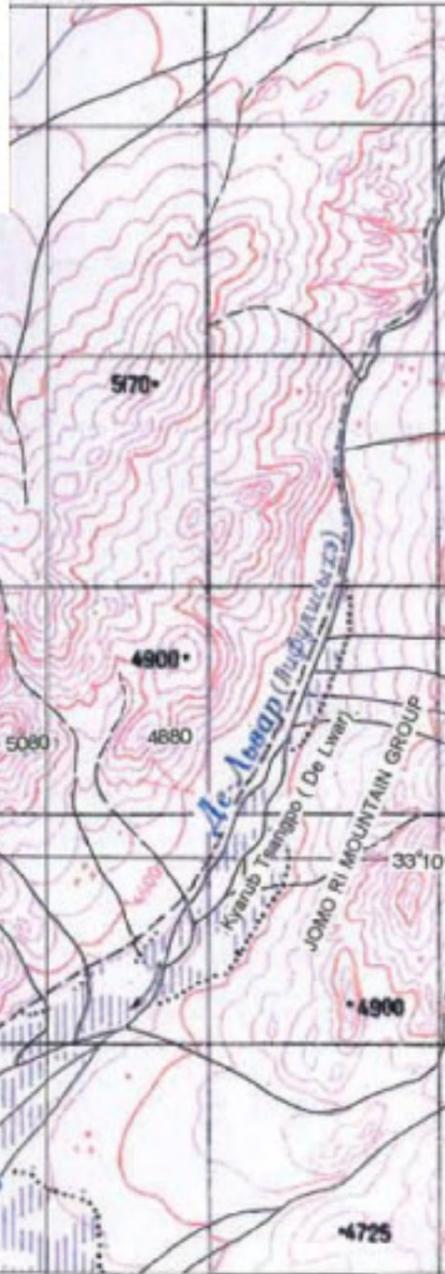
- ← 47
25. Tibet and The Adjoining Regions Showing Captain Bower's Route From Ladakh to China, w książce: Diary of a journey Across Tibet (skala 1: 3 800 000).
  26. Rosyjskie mapy z lat 70-tych w skali 1:500000 i 1:200000, pozyskane ze strony internetowej www.maps.paehali.org oraz www.mapstor.com.
  27. www.tibetmap.com, mapy Tybetu firmowane przez The Tibet Map Institute.

Obóz w drodze z kotliny Kangtang Basin do kotliny Kyarub Basin.
 fot. Grzegorz Chwola 2008.

86°50'

Fragment mapy radzieckiej, arkusz 1-45-XXVII przedstawia grupę górską, dla której w tym opracowaniu wprowadzona została nazwa Chunyi Ri Mountain Group od jednej nazwy szczytu na mapie: Tibet Map Institute 1:310000, arkusz 3366 Serie 23.

Mayer Kangri I East (6065m) 6200 Mayer Kangri I Main (6286m)

Gospodarstwo pasterskie

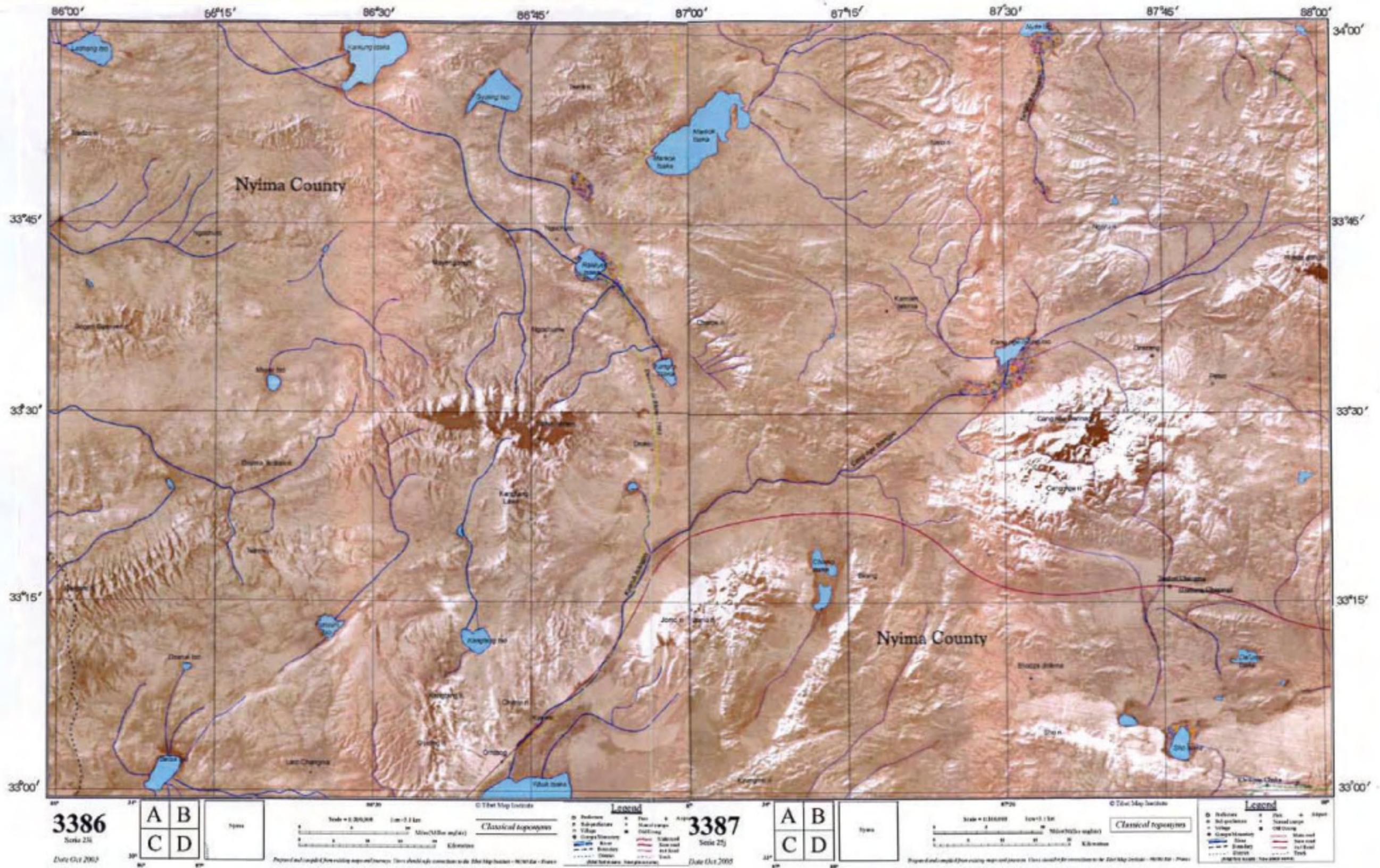
Kangtang Lawa Valley 4 6030m Mayer Kangri IV East (6120m)

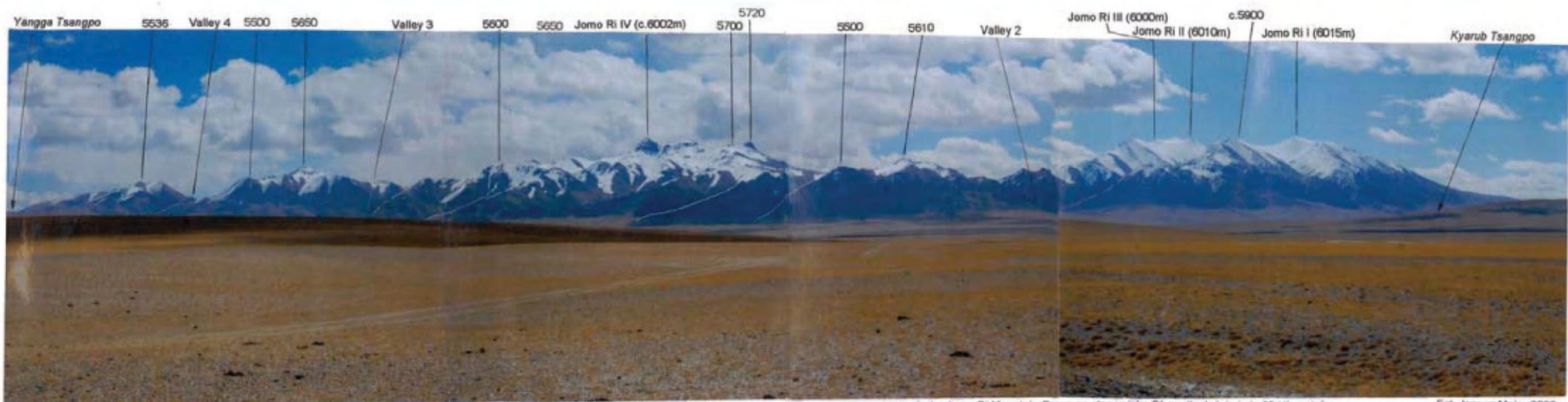
KANGTANG - GYALING MOUNTAIN GROUP
 Valley 4 Kangtang Tso (4797m) 5903 Valley 3 Kangtang Lawa 5921 5800

z drogi na Mayer Kangri I East (6065m), widok ku południowemu-zachodowi na grupę górską Kangtang-Gyaling Mountain Group. Fot. Janusz Majer 2008.

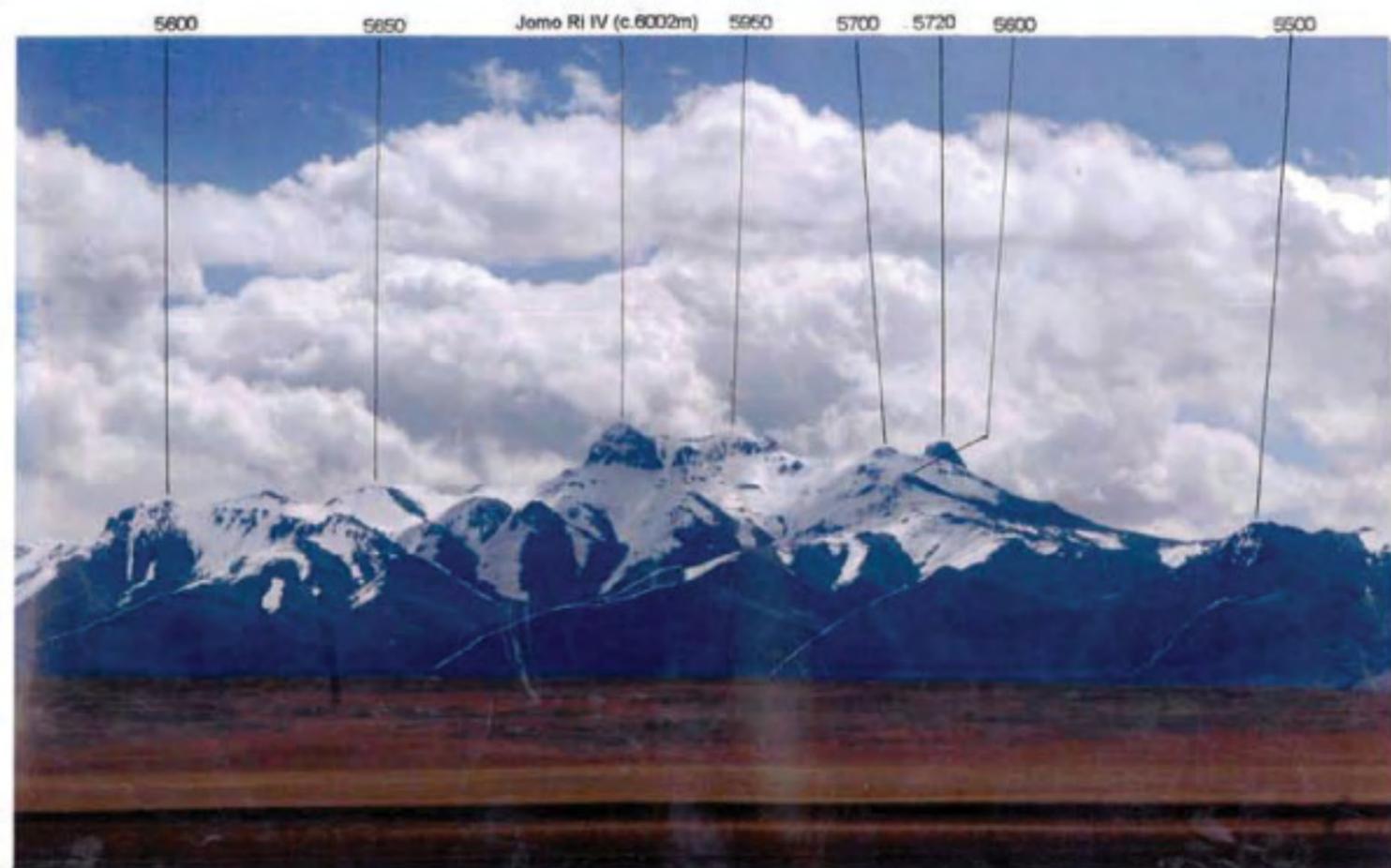
Arkusze 3386 Serie 23 i 3387 Serie 25 wydane przez Tibet Map Institute w skali 1: 310000. Pomniejszona kserokopia przedstawia teren działania rekoniesansu w 2008 roku. Nazwy z tej mapy wprowadzone zostały do opracowania i naniesione na mapy orograficzne grup górskich Mayer Kangri Moutain Group i Jomo Ri Mountain Group.

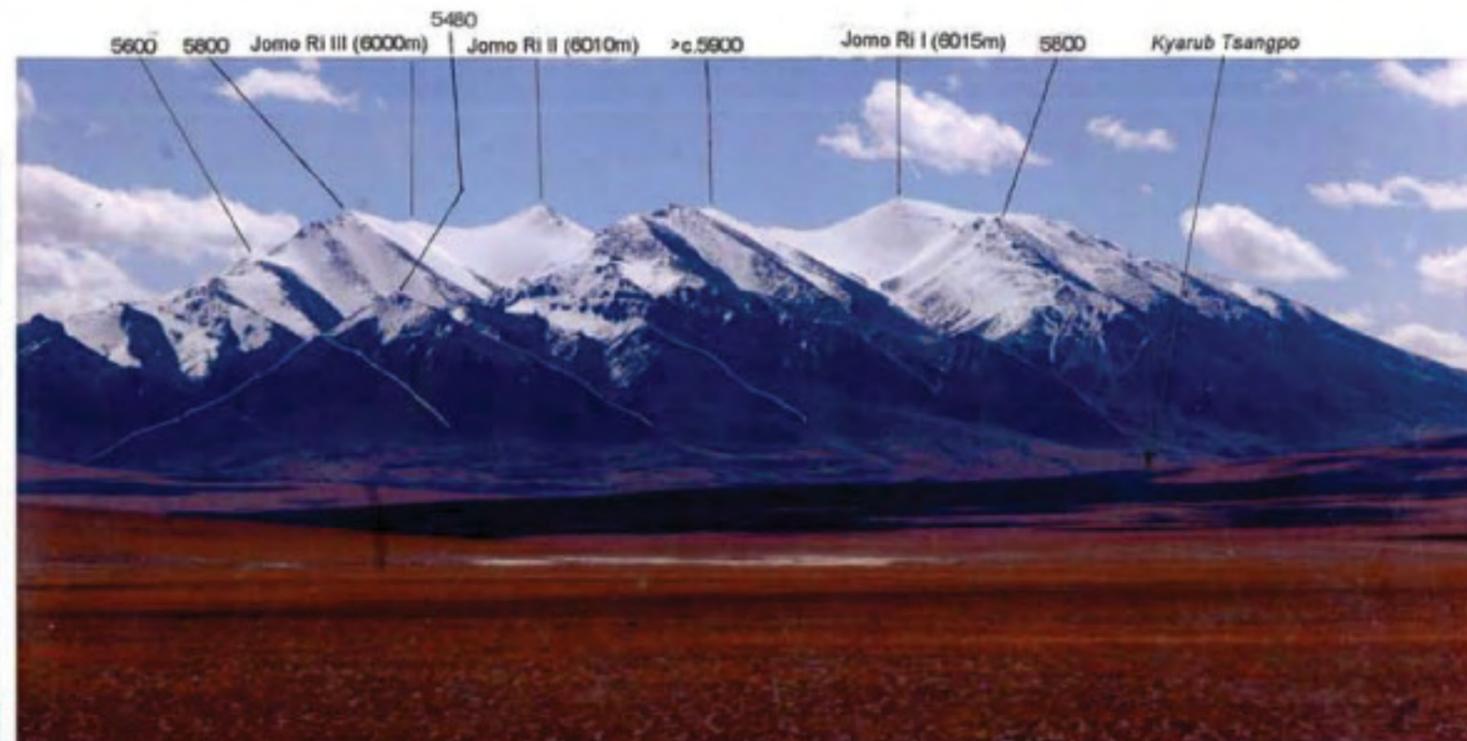
Widok na Jomo Ri Mountain Group ze stanowiska F1 podczas pieszego rekonesansu w dniu 7.10. 2008. Na stepie widać ślady od przejeżdżających samochodów . Fot. Janusz Majer 2008.

Widok na grupę górską Jomo Ri Mountain Group ze stanowiska F1 z odległości około 20 kilometrów.

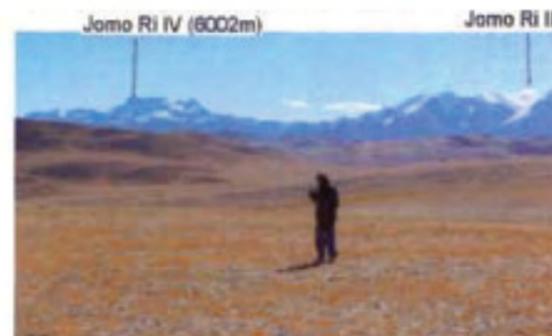
Fot. Janusz Majer 2008.

Drugi najwyższy teren w grupie górskiej Jomo Ri Mountain Group. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

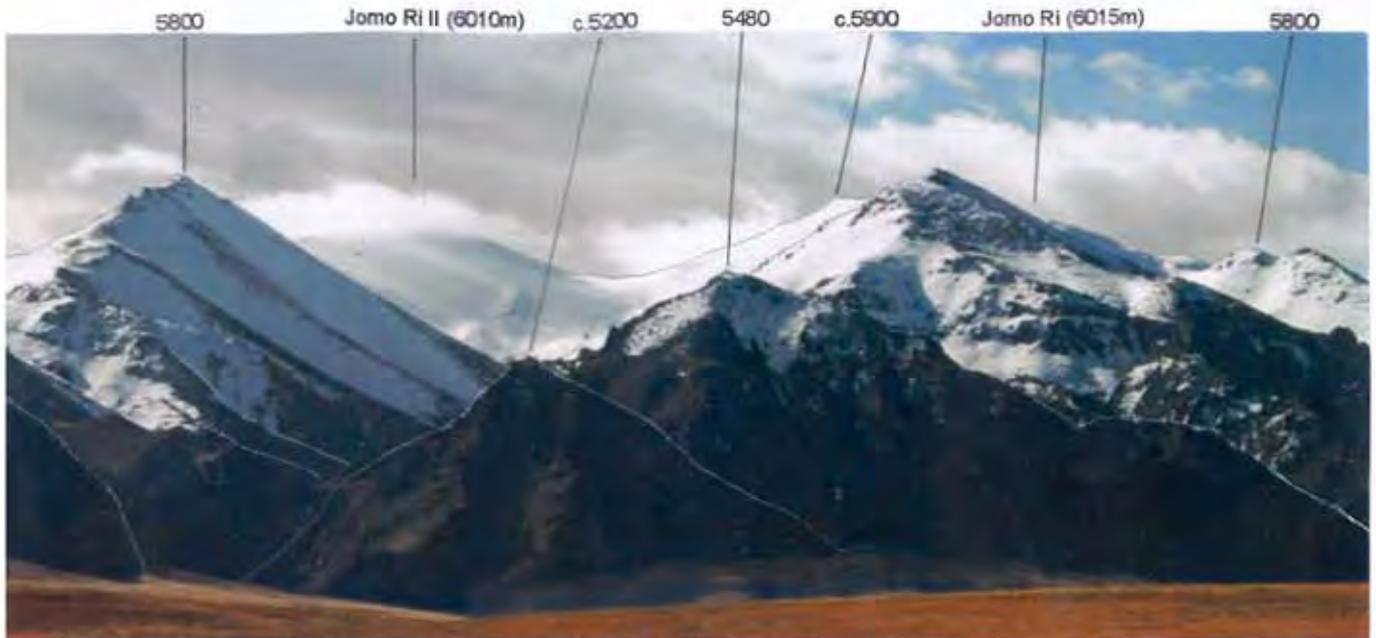
Najwyższa część grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group. Nazwa grupy górskiej utworzona została od nazwy szczytu Jomo Ri (6015m) znajdującej się na mapie Tibet Map Institute arkusz 3386 Serie 23 i 3387 Serie 25, Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Fot. Janusz Majer 2008.

Fot. Janusz Majer 2008.

Widok z nad rzeki Yangga Tsangpo na szczyty grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group. Fot. internet Single Singer 2008.

Widok na Jomo Ri Mountain Group. Zachodnia flanka masywu Jomo Ri IV (6002m). Fot. internet Shgle Singer 2008.

Zachodnia flanka masywu Jomo Ri IV (6002m). Fot. internet Shgle Singer 2008.

Skalno-śnieżna, północno-zachodnia, około 300 m wysoka ściana Jomo Ri IV (6002m) oraz północna grań tego szczytu mogą być interesującym celem dla alpinistów.

Masyw Jomo Ri IV (6002m) widoczny od północnego-zachodu z nad rzeki Kyarub Tsangpo. Fot. internet Single Singer 2007.
Z lewej strony wylania się skalna, północno-wschodnia ściana Jomo Ri IV (6002m).

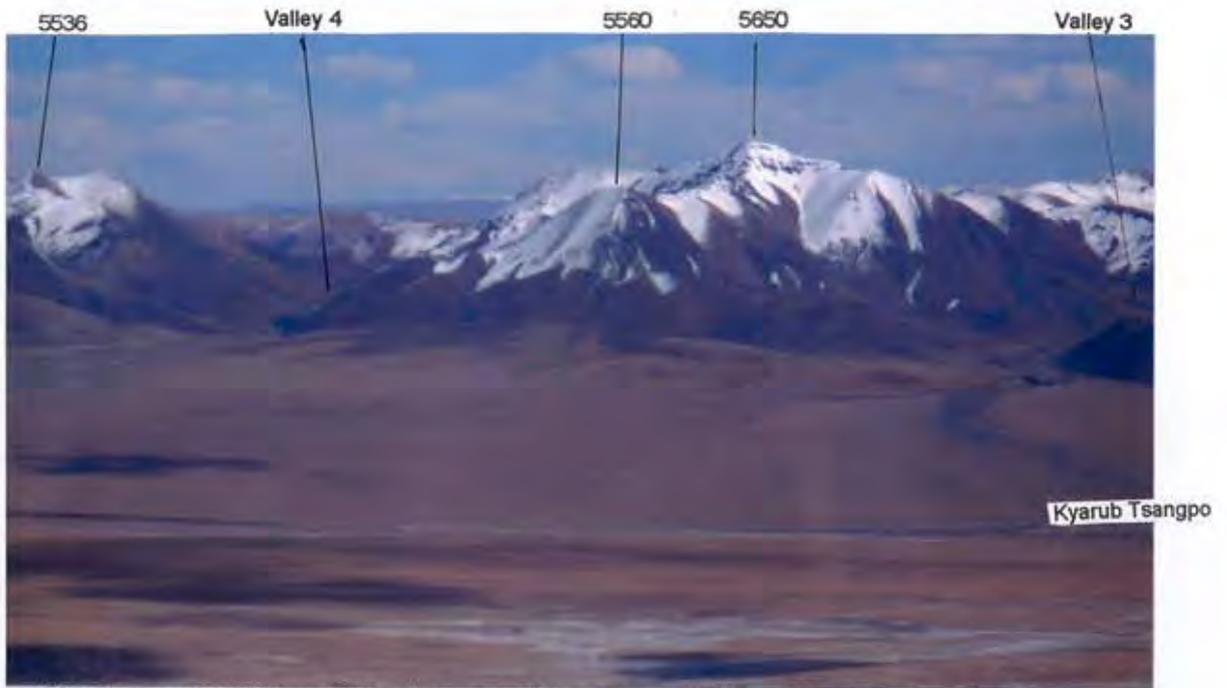

Widok z nad rzeki Yangga Tsangpo na szczyty grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group. Fot. internet Single Singer 2008.

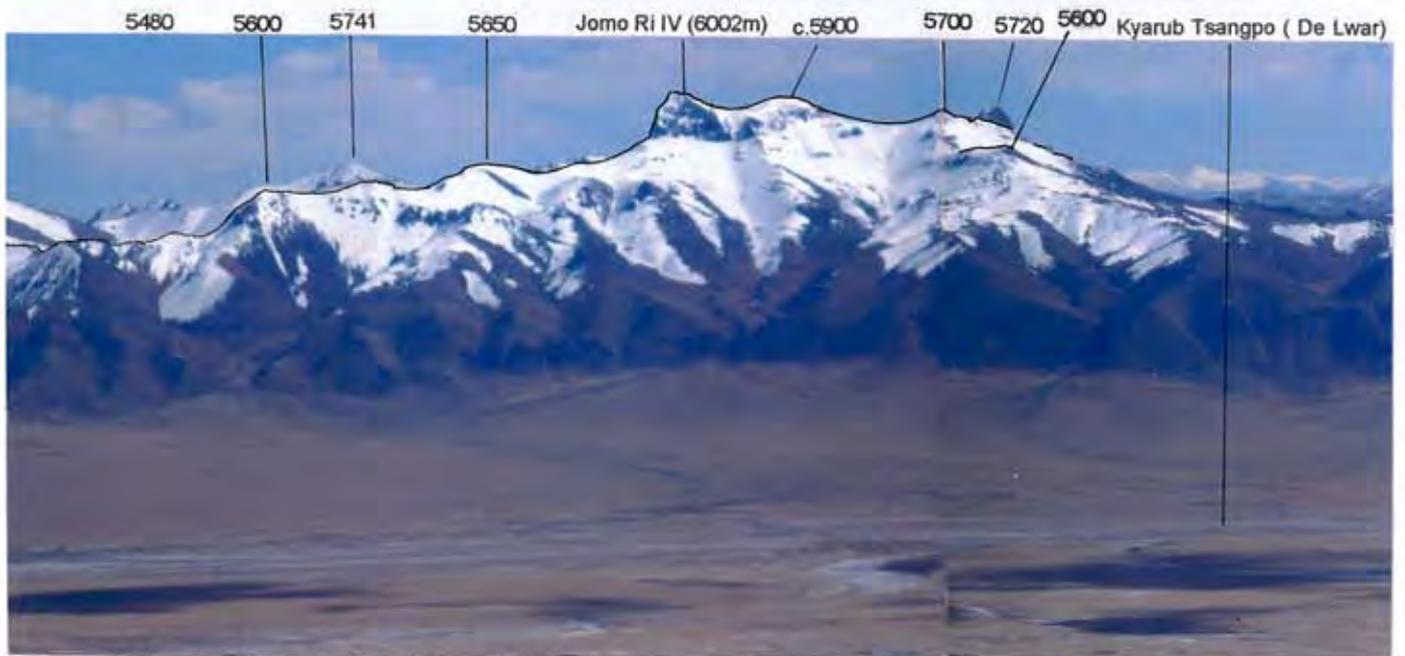

Rower samotnie wędrującego Chińczyka, który przejechał na nim przez cały Changtang, wykonując przy tym wiele zdjęć wykorzystanych także w tym opracowaniu.

Szczyty grupy górskiej Jomo Ri Mountain group widoczne ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m).

Przez równinę przepływa rzeka Kyarub Tsangpo. W porastającym stepie widoczne są koryta dopływów z obu jej stron.

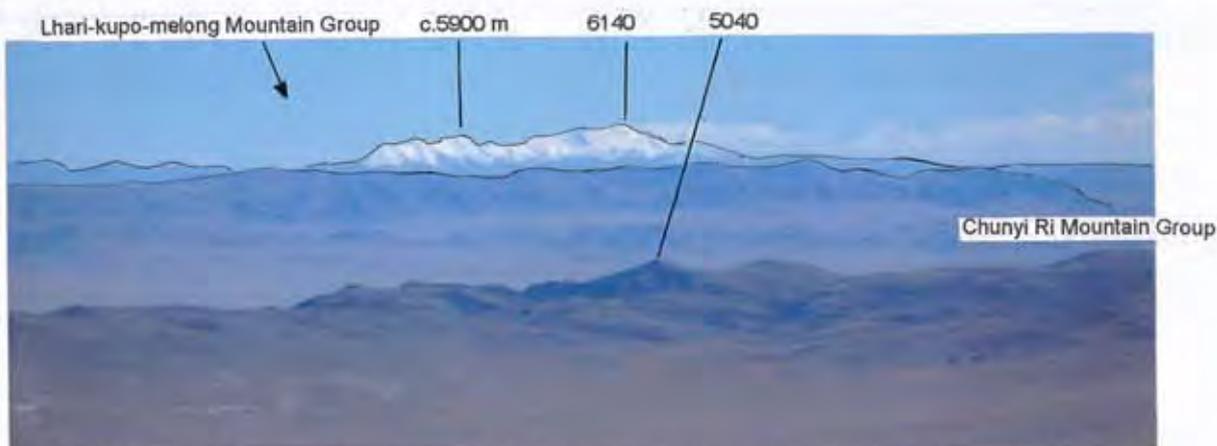
Stado antylop Chiru (*Pantholops hodgsonii*) w czasie zimowego zaśnieżenia stepów. Zdjęcie z internetu Single Singer

Fot. Grzegorz Chwoła 2006.
Widok na grupę górską Jomo Ri Mountain Group ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m).

Widok z drogi rekonesansu w dniu 6.10.2008 r. na grupę górską Jomo Ri Mountain Group. Na pierwszym planie step rozległej kotliny Kyarub Basin. Nazwa kotliny od nazwy rzeki Kyarub Tsangpo. Fot. Janusz Majer 2008. U dołu zdjęcia, na stepie pasą się antylopy Chiru.

Widok ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m) w kierunku południowym. Na pierwszym planie grzbiet grupy górskiej Chunyi Ri Mountain Group. Na tle nieba zaśnieżona grań szczytów 6140 m i c. 5900 m, które stanowią zachodnie zakończenie dość rozległego obszaru górskiego z najwyższym na mapach wzniesieniem Lhari kupo-Melong (6360m) (patrz mapa radziecka 1:500000, arkusz M:\ SLUP-45 (84-90E\ 45-(32-36N)\500k-145-4.gif). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

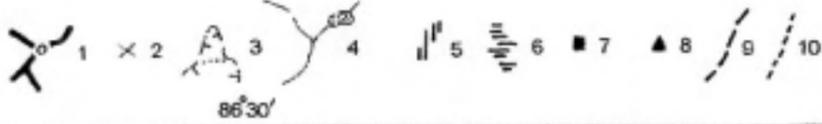
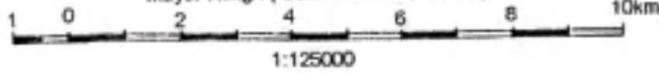
5610 6015 Yibuk Tsaka (4450m)

Widok na jezioro Yibuk Tsaka i otoczenie kotliny Yibuk Basin. Fot. Janusz Majer 2008. Jomo Ri Mountain Group

MAYER KANGRI MOUNTAIN GROUP

Mayer Kangri (Bonvalot Peak, 6286m)

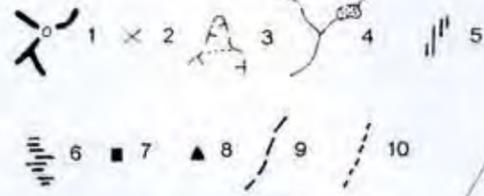
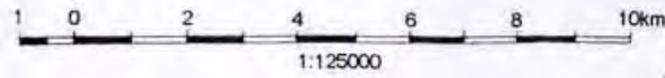
Mapa orograficzna grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group opracowana na podkładzie mapy radzieckiej arkusz I-45-XXI 1:200000. Wysokości szczytów i innych obiektów topograficznych podane według kot i poziomicy na mapie radzieckiej i należy je traktować jako przybliżone. Wobec braku nazw, doliny określone zostały słowem Valley z dodatkami numerów od 1 do 14. Objasnienia:

1-granie i wierzchołki; 2- przełęcze możliwe do przejścia z jednej doliny do drugiej; 3- lodowce i pola fitnowe; 4- potoki stałe i okresowe oraz jeziora; 5- tereny zasolone; 6- tereny bagniste; 7- budynki mieszkalne i stałe osady pasterskie używane są głównie poza okresem letnim przez tubylców; 8- obozy, baza wyprawy; 9-szlaki wędrowne; 10- drogi rekonesansu zespołu J.Majer, G. Chwoła w 2008 roku.

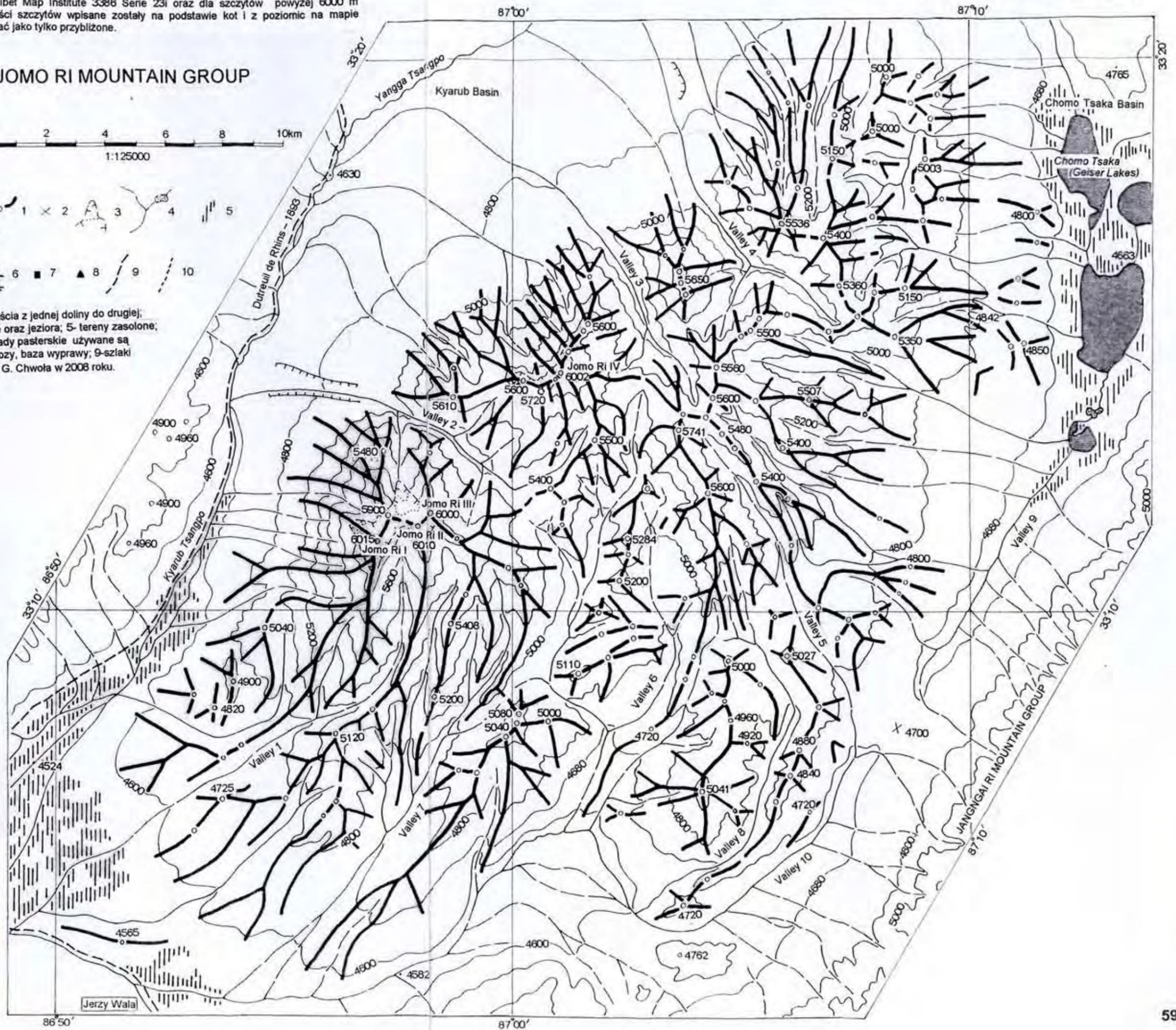
Mapa orograficzna sąsiedniej od południowego-wschodu grupy górskiej Jomo Ri Mountain Group, sfotografowanej z rejonu bazy rekonesansu. Mapa opracowana została na podstawie radzieckiej mapy wielkoskalowej arkusze I-45-XXVII i I-45-XXVIII w skali 1:200000. Nazwy przyjęte zostały z mapy Tibet Map Institute 3386 Serie 23i oraz dla szczytów powyżej 6000 m wprowadzone przez autora opracowania. Wysokości szczytów wpisane zostały na podstawie kot i z poziomnic na mapie radzieckiej I-45-XXIII i I-45-XXVIII. Należy je traktować jako tylko przybliżone.

Chang Tang Plateau (High Plains)

JOMO RI MOUNTAIN GROUP

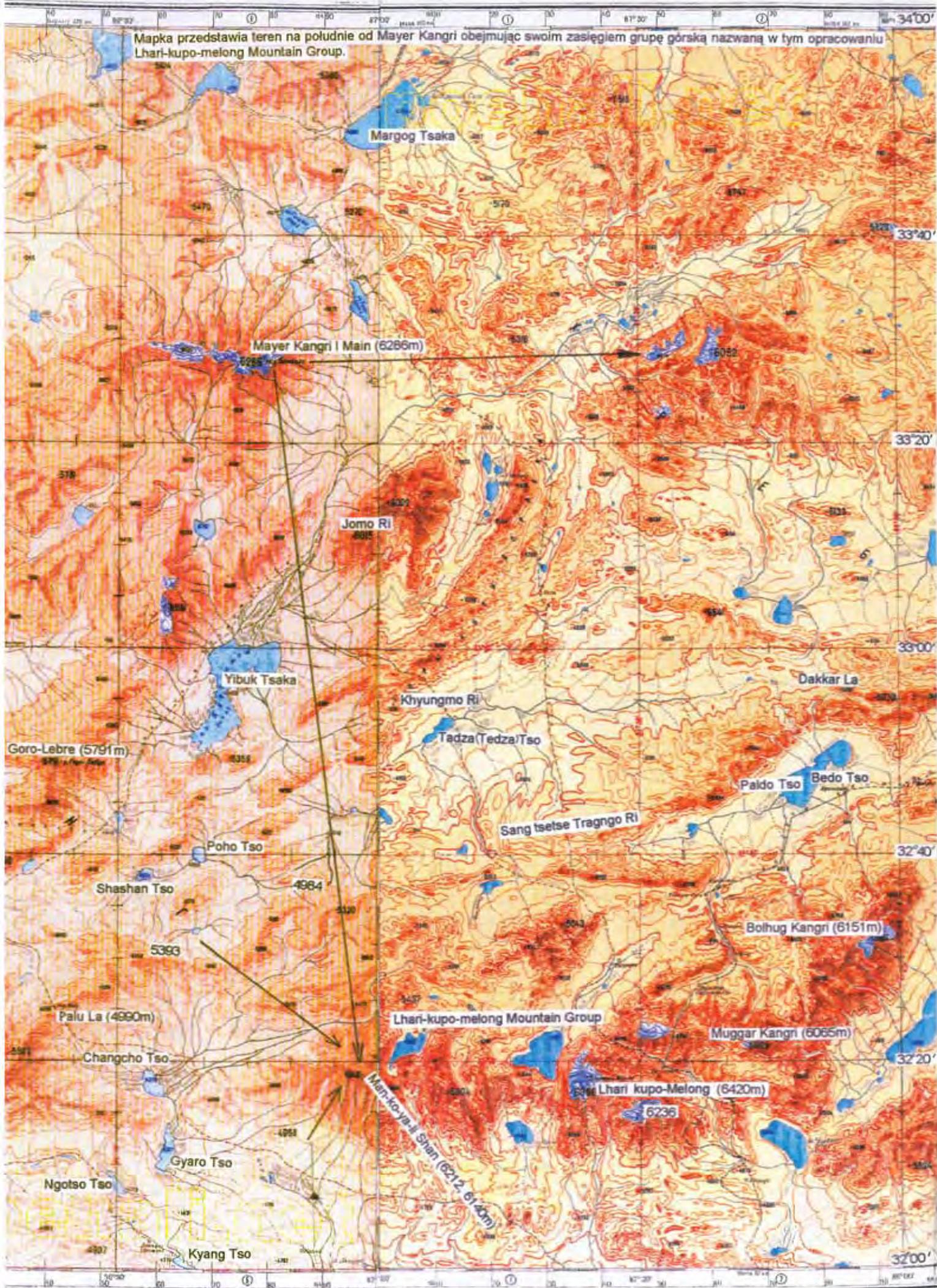
Objaśnienia:
 1- granie i wierzchołki; 2- przełęczę możliwe do przejścia z jednej doliny do drugiej;
 3- lodowce i pola firnowe; 4- potoki stałe i okresowe oraz jeziora; 5- tereny zasolone;
 6- tereny bagniste; 7- budynki mieszkalne i stałe osady pasterskie używane są głównie poza okresem letnim przez tubylców;; 8- obozy, baza wyprawy; 9- szlaki wędrowne; 10- drogi rekonesansu zespołu J.Majer, G. Chwoła w 2008 roku.

Fot. Grzegorz Chwoła 2008

Jerzy Wala

Mapka przedstawia teren na południe od Mayer Kangri obejmując swoim zasięgiem grupę górską nazwaną w tym opracowaniu Lhari-kupo-melong Mountain Group.

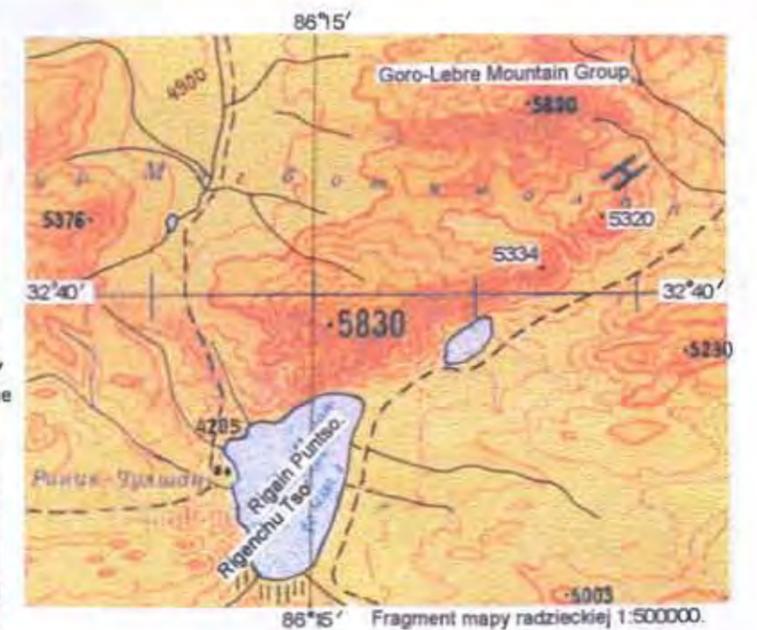
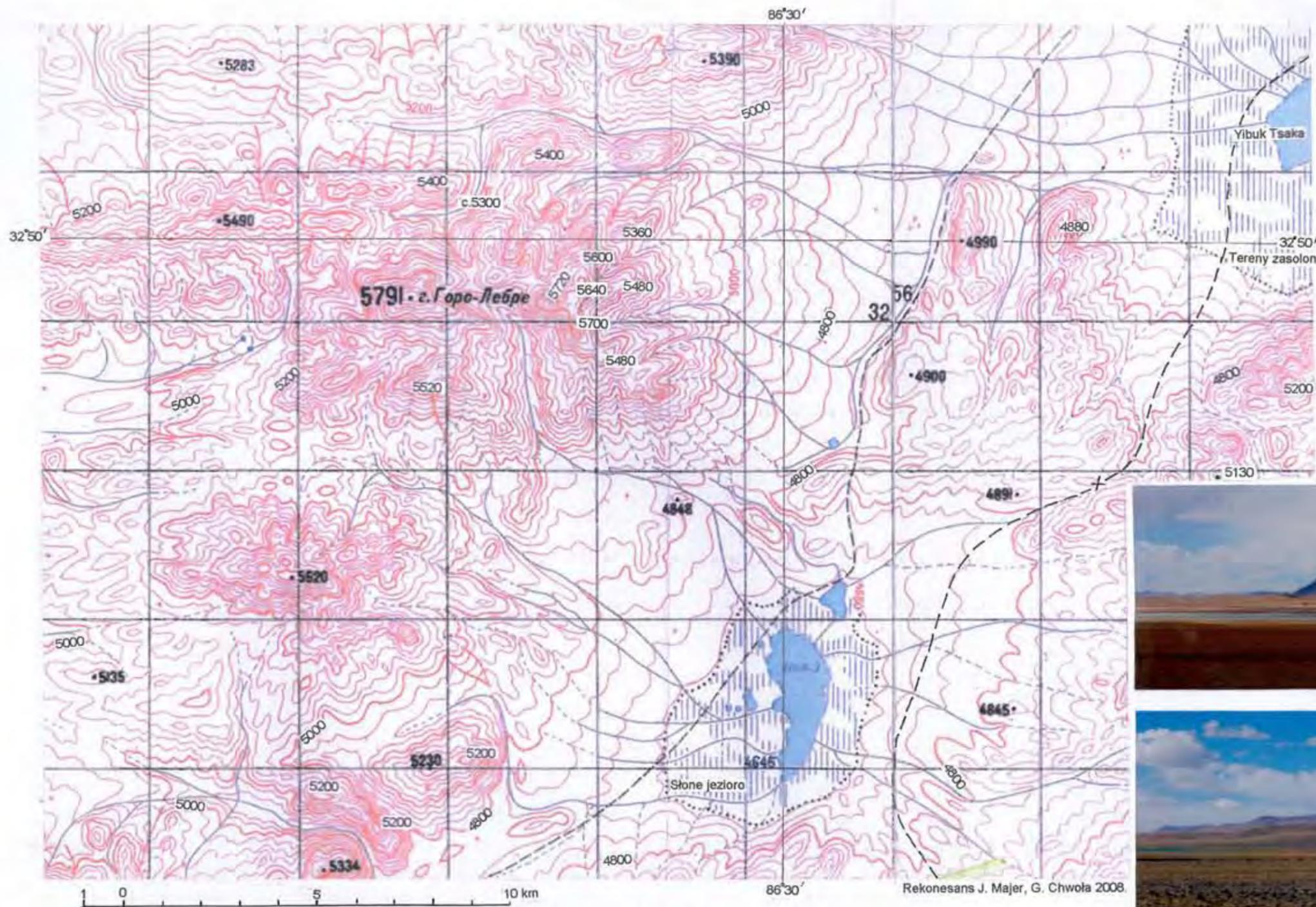
Widok na grupę górską Goro-Lebre Mountain Group z północnego-wschodu, z drogi nad jezioro Yibuk Tsaka. Na pierwszym planie rozległa równina porośnięta roślinnością stepową na wysokości około 4500 m npm.

Fot. Janusz Majer 2008.

5520   Goro-Lebre 5791   c.5700   5720   5640   jezioro (4646m)   5480

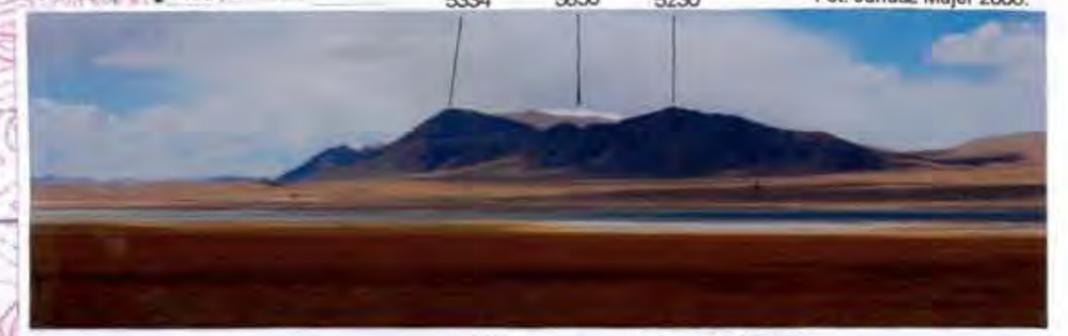
Grupa górską Goro-Lebre Mountain Group widoczna z południowego-wschodu, z drogi od miejscowości Nyirna do Rongma nad jeziorem Yibuk Tsaka. Fot. Janusz Majer 2008.

Grupa szczytów nad jeziorem Rigain Puntso (4205m) na południowy-wschód od jeziora Yibuk Tsaka.
Fot. Janusz Majer 2008.

Fragment mapy radzieckiej I-45-XXVII 1:200000 pomniejszony, przedstawia grupę szczytów dla których w opracowaniu przyjęta została nazwa Goro-Lebre Mountain Group, od nazwy najwyższego wzniesienia.

Rekonasans J. Majer, G. Chwoła 2008.

5720 Goro-Lebre (5791m)

5520 Goro-Lebre (5791m) c. 5700 5720

bez nazwy na dostępnych mapach, 4646

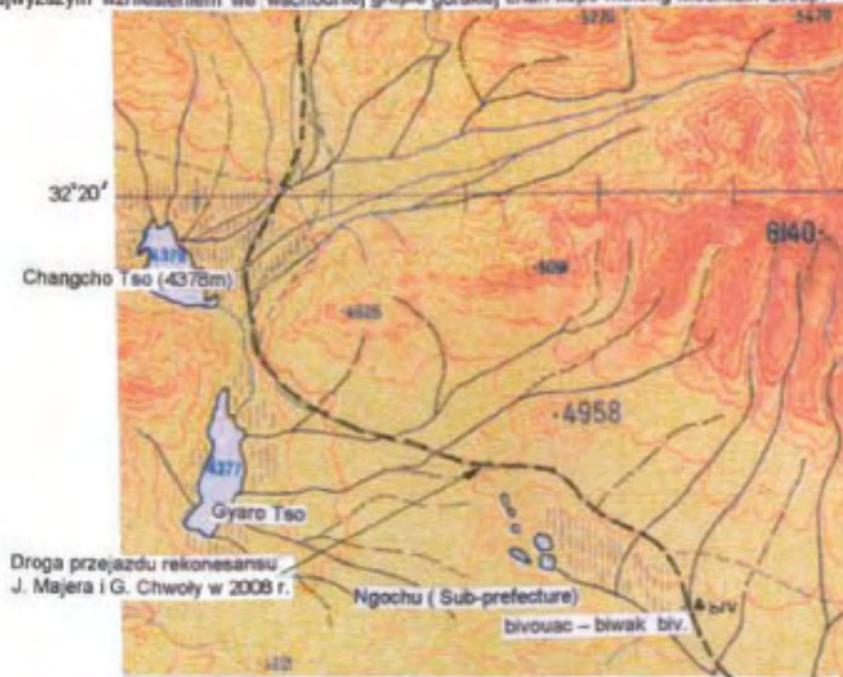

Zdjęcie wykonane w czasie przejazdu wzdłuż jeziora bez nazwy. Po jego przeciwnej, zachodniej stronie wznoszą się szczyty grupy górskiej Goro-Lebre Mountain Group a w lewym krańcu zdjęcia widać grupę szczytów nad jeziorem Rigain Puntso.

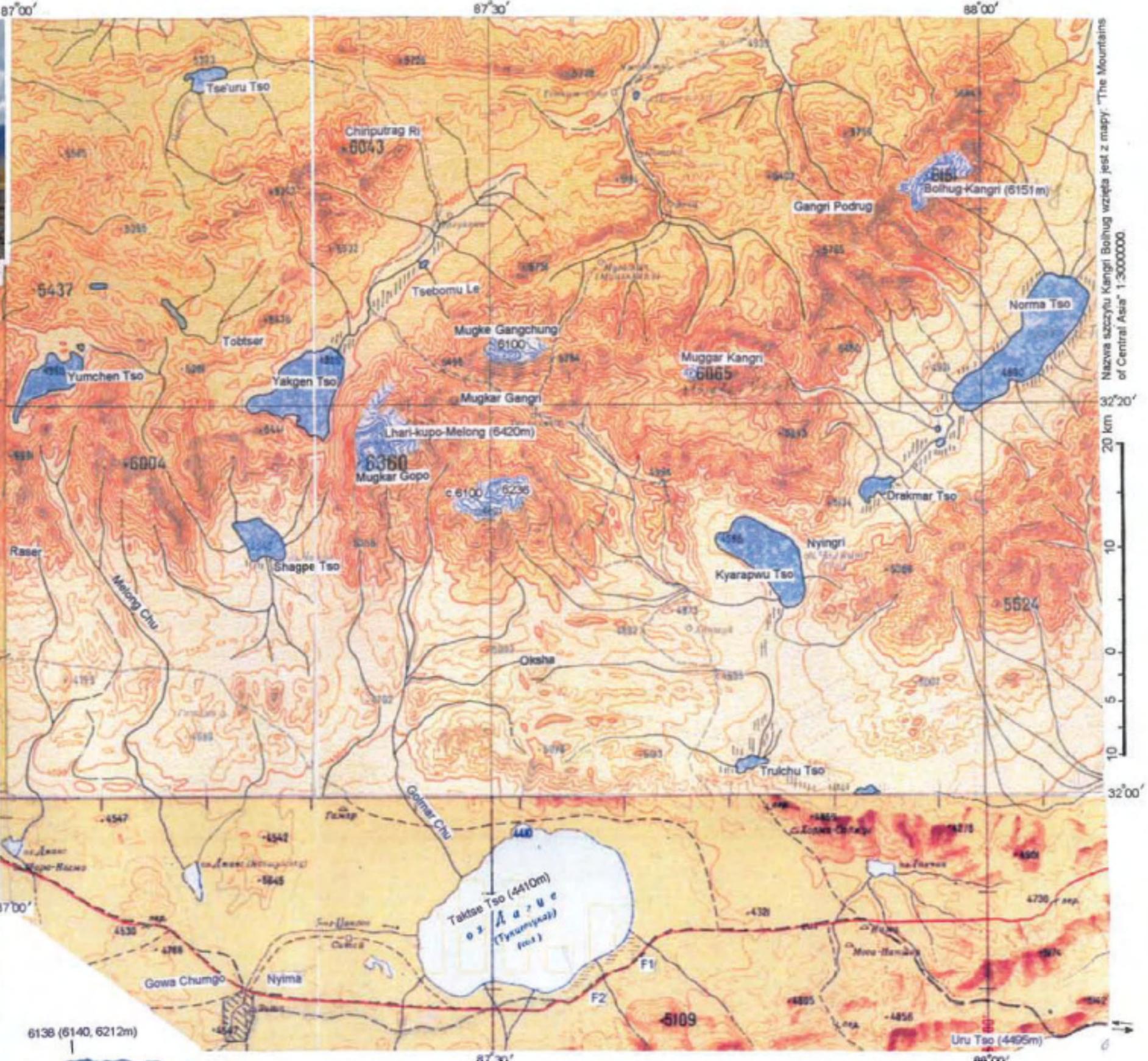
Widok na grupę górską Goro-Lebre Mountain Group z południowego-wschodu. W środku najwyższy szczyt Goro-Lebre (5791m) według mapy 1:500000 i na pierwszym planie duże jezioro (4646m), bez nazwy na dostępnych mapach. Fot. Janusz Majer 2008.

Widok od północnego-zachodu, z odległości około 40 kilometrów, na masyw 6140m, będący najwyższym wzniesieniem we wschodniej grupie górskiej Lhari-kopo-melong Mountain Group.

Droga przejazdu rekonesansu J. Majera i G. Chwoły w 2008 r.

Nazwa szczytu Kangri Bolhug wzięta jest z mapy "The Mountains of Central Asia" 1:3000000

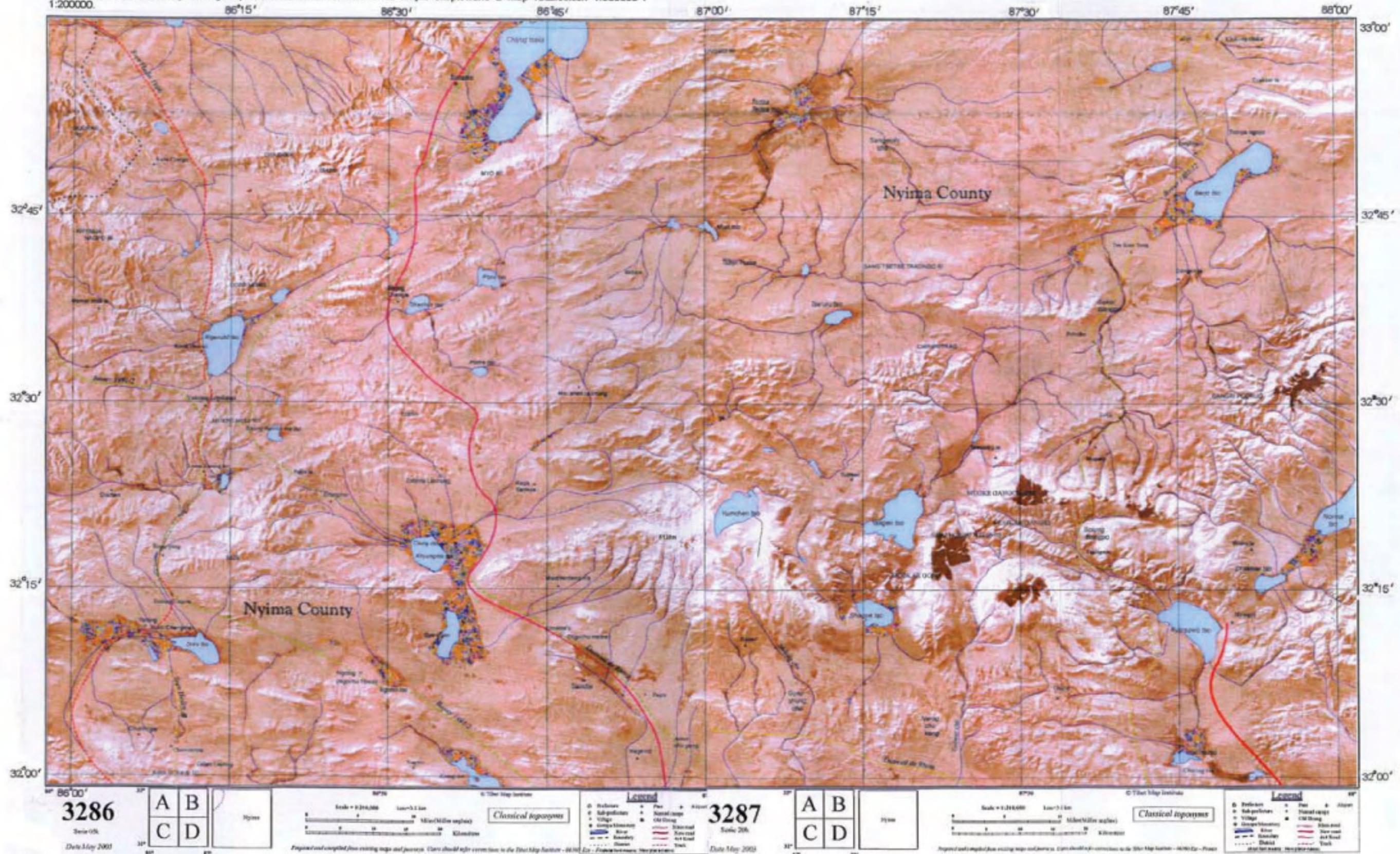
Odosobnione wzniesienie, które na radzieckiej mapie 1:500000 H45-3.gif oznaczone jest kotą 4658 m. Fot. Janusz Majer 2008.

Cały górski obszar przedstawiony na powiększonym fragmencie mapy M: Słup-45(84-90E) i 1-45 (32-36N) 1:500k—145-3.gif, 1:500000 można traktować jako jedną jednostkę taksonomiczną w podziale regionalnym, geograficzno-fizycznym płaskowyzu Changtang (Chang Tang), lub podzielić na trzy grupy górskie określone następującymi nazwami: West Lhari-kopo-melong (Man-ko-ya Shan) Mountain Group, East Lhari-kopo-melong Mountain Group oraz Muggar Kangri Mountain Group. W tym ostatnim przypadku nawiązując do nazwy na mapie : Tibet 1:500000, Reise Know-How (www.reise-know-how.de).
Widok od północnego-zachodu na masyw 6140 m, Móry na amerykańskiej mapie lotniczej ONC G-7 Ed. 6 w skali 1:1000000 nosi nazwę Man-ko-ya-ä Schan (6212m), a który na mapie: General Map of Eastern Turkestan and Tibet 1:1000000 obejmuje ogólna nazwa Lhari-kopo-melong. Masyw ten był także widoczny ze szczytu Mayer Kangri I East (6065m) i jest na zdjęciu Grzegorza Chwoły. Zdjęcie wykonane z drogi od jeziora Changcho Tso do jeziora Yibuk Tsaka. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Arkusze 3286 Serie 05k i 3287 serie 20h wydane przez Tibet Map Institute w skali 1:310000. Przedstawiają teren przez który prowadziła droga dojazdu rekoniesansu J. Majera i G. Chwoły do grupy górskiej Mayer Kangri Mountain Group. Nazwy z tej mapy wprowadzone zostały do tego opracowania oraz naniesione na mapki skopiowane z map radzieckich 1:500000 i 1:200000.

Taktse Tso (4410m)

Trakt Dutreuil'a de Rhins'a jest narysowany w przybliżeniu i nie odpowiada rzeczywistemu przebiegowi dróg w terenie.

Widok z drogi do Nyima przebiegającej wzdłuż jeziora Taktse Tso, na szczyty grupy górskiej Lhari-kopo-Melong Mountain Group, ze stanowiska F1. Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Nyima – miasto powstałe na pustynnym stepie w drugiej połowie XX wieku, jak wskazuje sztabowa, radziecka mapa 1:500000, I-45 b Sendza (Shentsa, Xainza, Nektang), opublikowana w 1978 roku, a bazująca na materiałach z lat 1971 - 75. Zaznaczona na tej mapie osada pasterska o nazwie Nima, na wschód od jeziora Taktse Tso (4410m), była przyczyną błędnego usytuowania miasta Nyima na aktualnych mapach opublikowanych zagranicą, jak na przykład na mapie: Tibet 1:500000 Reise Know-How 2007...

Obiekty przemysłowe, sieć elektryczna wysokiego napięcia w pustynnym i stepowym terenie, to przejaw szybkiego cywilizowania się zacofanych w naszym obecnym jeszcze mniemaniu, rozległych obszarów Centralnej Azji. Nie widać tu dawnej kultury, natomiast rozrasta się nowoczesne, niestety najczęściej tandetne i prymitywne budownictwo, choć wsparte nowoczesną techniką.

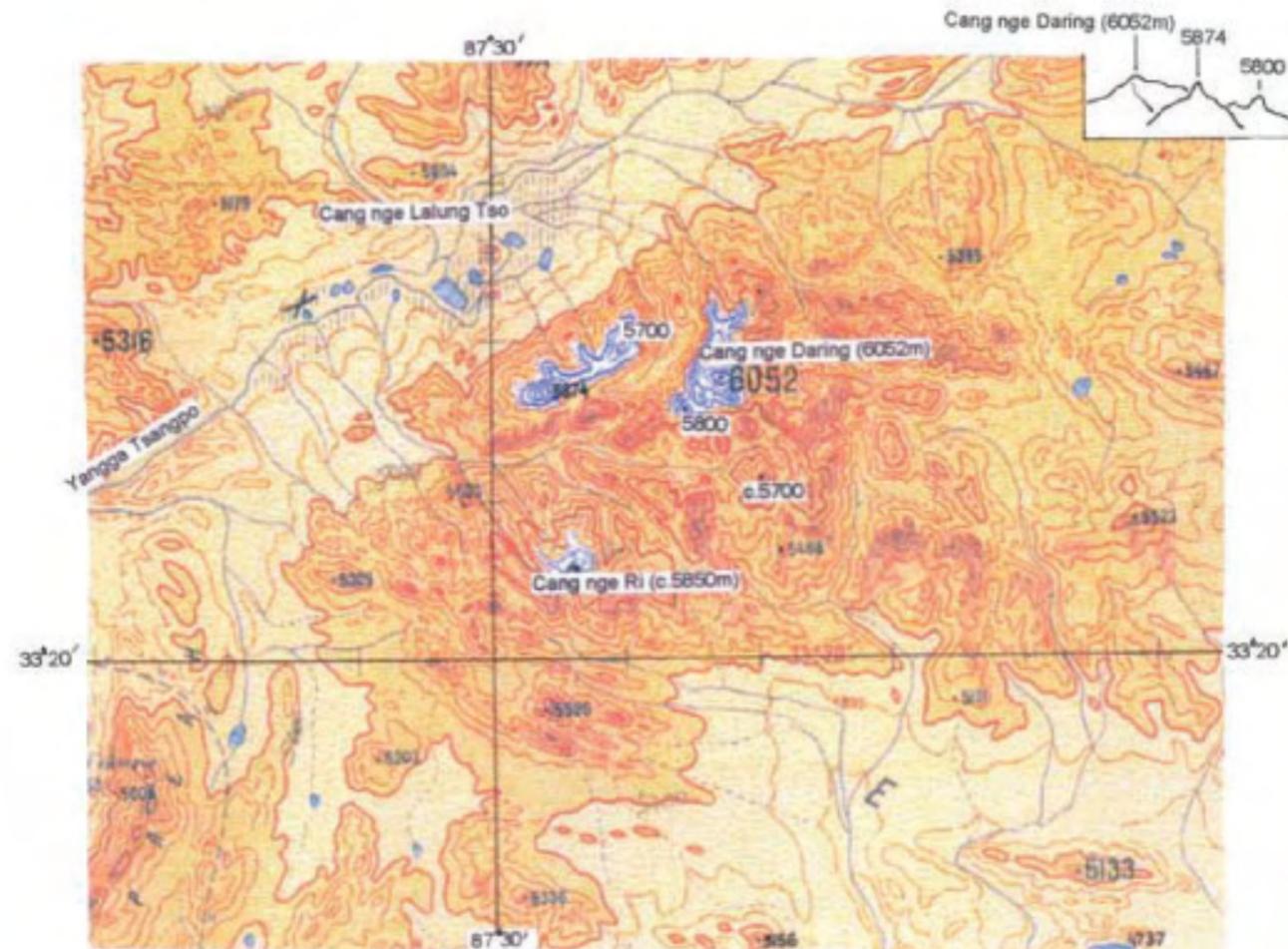

Most na rzece Boz-Changpo przepływającej przez miasto Nyima. Fot. Janusz Majer 2008.

Widok ku SE.

Grupa góriska Lhari-kopo-Melong Mountain Group dominuje w otoczeniu miasta Nyima po jego północnej stronie, widoczna na zdjęciu wykonanym teleobiektywem z odległości 50 kilometrów. Fot. Janusz Majer 2008.

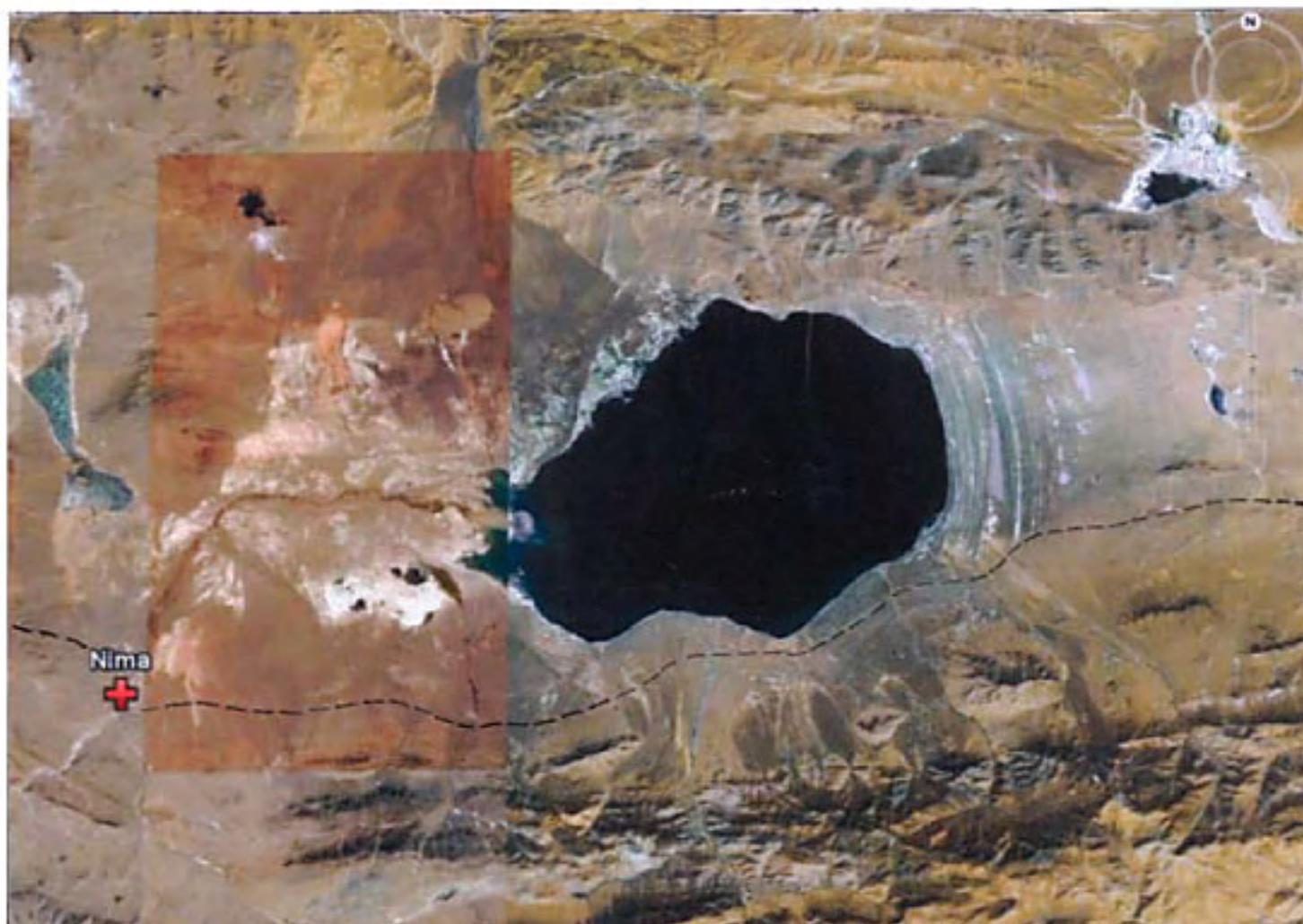
Powiększony fragment radzieckiej mapy 1:500000 I-45-1, przedstawia grupę górską dla której w tym opracowaniu wprowadzona została nazwa Cang nge Daring Mountain Group od nazwy szczytu z kotą 6052m na mapie: Tibet Map Institute arkusz 3387C Serie 25j w skali 1:310000. Szczyty te widać na zdjęciu G. Chwoły, wykonanym podczas wejścia na Mayer Kangri I East (6065m), w dniu 5.10.2008.

Ulica w Nyima z chodnikiem, kanalizacją i oświetleniem elektrycznym. Fot. Janusz Majer 2008.

Samochód rekonwersji na ulicy w Nyima. Fot. Janusz Majer 2008.

--- Droga rekonesansu J. Majera i G. Chwoły 2008.

31°48'16"29"na północ 87°21'00"22"na wschód

Image © 2009 TerraMetrics
 © 2009 Europe Technologies
 Image © 2009 DigitalGlobe
 © 2009 Google

Google
 Wys. widoku 76.50 km

Zdjęcie satelitarne skopiowane z programu Google, przedstawia jezioro Taktse Tso (4410m), które jest też na wycinku mapy radzieckiej 1:500000 (patrz strona 63). Pokazuje otoczenie jeziora, tereny zasolone (białe), ukształtowanie terenu, usypiska rumoszu skalnego, drobne jeziora i ścieki wodne. Krzyżykiem zaznaczone jest położenie miejscowości Nyima, której prawidłowego umiejscowienia nie ma na mapach. Wrysowana została także droga dojazdu do Nyima wzdłuż jeziora Taktse Tso.

c 6300

6100

6100

6236

Chorągiewki modlitewne przy drodze na tle grupy górskiej Lhari-kopo-Melong Mountain Group.

- 49
28. Tibet Autonomous Region 1:2000000, Gizi Map, Map series China 5, Budapeszt.
  29. Tibet 1:1500 000 Reise Know-How Verlag, Peter Rump GmbH, Bielefeld.
  30. General Map Turkestan & Tibet, skala 1:1000000, w książce "Southern Tibet".
  31. Map of Tibet & East Turkestan – S. Hedin's route 1899-1902, skala 1:7500000, w książce "Central Asia and Tibet".
  32. Mapy z chińskich atlasów drogowych Tybetu.
  33. Mapa rejonu Zangser Kangri w wydawnictwie: Yu Liangpu, Chen Qun, Xue Yun /1995/; "Immortal Mountains in the snow Region" China Mountaineering Association of Tibet Autonomous Region of China.

Budynki miejscowości Rongma nad jeziorem Yibuk Tsaka. W głębi w odległości około 35 kilometrów, w górze nieco zaśnieżony masyw Jomo Ri I (6015 m). Fot. Janusz Majer 2008.

Miejscowość Rongma nad jeziorem Yibuk Tsaka jest ważnym miejscem na drogach w głąb płaskowyżu Chang Tang do przedstawionych w opracowaniu grup górskich. Miejscowość musiała powstać w drugiej połowie XX wieku, gdyż nie ma jej na mapach. Na zdjęciu nad budynkiem powiewa chińska flaga państwowa. Fot. Janusz Majer 2008.

Wycinki z książki Jill Neate: "High Asia. An Illustrated History of the 7,000 Metre Peaks". Published in the United States by the Mountaineers 306 Second Ave. W. Seattle WA 98119. Copyright © Jill Neate 1969.

MAYÊR KANGRI
(Peng-Wa-Lo-Te Shan)

Location: isolated peak c.250 km
WSW of the Dupleix Mountains
Height: 7,011 metres
Lat./Long.: 33°24' 86°48'

This peak may have been one of the peaks seen by the French explorer Bonvalot who, in 1889-90, crossed the central Arka Tagh and travelled as far south as Lake Nam Co (Tengri Nor) near Lhasa.

ZANGSÊR KANGRI

Location: c.120 km northwest of
Mayêr Kangri
Height: 6,950 metres on RGS map
Lat./Long.: 34°18' 85°48'

The highest point of a small isolated massif lying to the east of two small lakes. Despite its obvious height, which may well have led to its being stated as over 7,000 metres, this peak does not appear to have been recorded previously.

PUROG KANGRI
(Mount Dupleix)

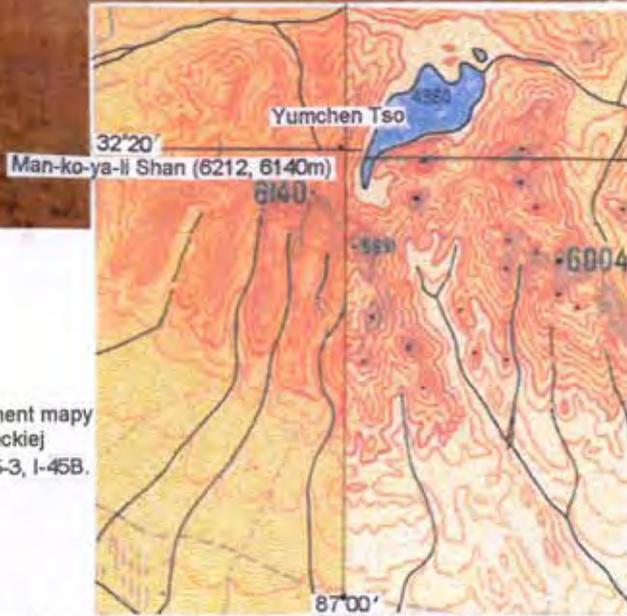
Location: 'Dupleix Mountains' c.500
km NNW of Lhasa.
Height: 6,929 metres
Lat./Long.: 33°55' 89°14'

This mountain was first seen and named by the Bonvalot expedition. Bonvalot's estimate of its height (8,000 metres) was made in mist and the onset of darkness, and was regarded by Hedin as an exaggeration. Until recently this mysterious range was still thought to be around 7,500 metres high.

Podane są stare, nieaktualne wysokości szczytów, które obecnie wynoszą:
Mayer Kangri I – 6286 m, Zangser Kangri – 6015 m, i Bei Zangser – 6508 m,
Purong Kangri – 6482 m.

6140 (6212)

Fot. Janusz Majer 2008.

Fragment mapy
radzieckiej
09-45-3, I-45B.

Masyw 6140 (6212m) widoczny z południowego-zachodu, z drogi z nad jeziora Taktse Tso (4410m) do jeziora Changcho Tso (4378m). Miejsce wykonania zdjęcia N32°07'104, E 86°53'323. Południowa odgałęzienie od zwornika 6140m stanowi urwista grań widoczna na zdjęciu.

Pastwiska w południowej części paskowyzu
Chang Tang.

Fot. Janusz Majer 2008.

c. 6000

6236

c. 6100

Taktse Tso

6360

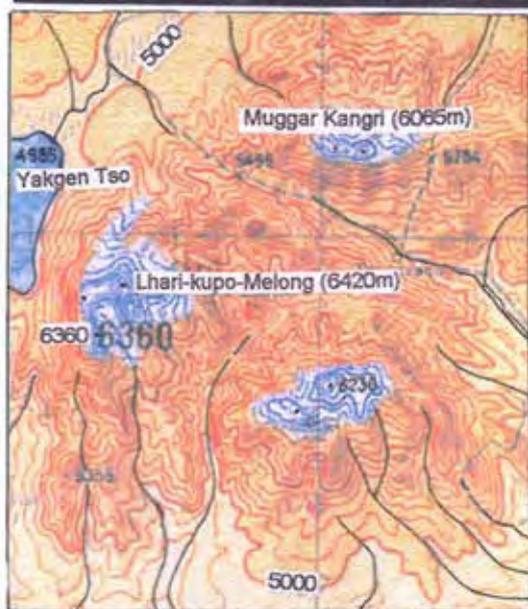
c. 6300

c. 6300

Lhari-kupo-Melong (6420m)

Fot. Grzegorz Chwola 2008.
ze stanowiska F2

Rozległa grupa górska dla której wprowadzona została w tym opracowaniu nazwa Lhari-kupo-melong Mountain Group, posiada kilkanaście szczytów powyżej 6000m i wiele szczytów powyżej 5500m npm. Ukształtowanie terenu pokazane na mapie 1:500000, wskazuje na wysokogórski krajobraz z głęboko wciętymi dolinami i wyniesionymi wąskimi grzbietami, z deniwelacjami 1000 – 1300m.

Widok z nad jeziora Taktse Tso (4410m). Fot. Grzegorz Chwoła 2008.
Wysoko wyniesione i zlodowacone gniazdo szczytów określone nazwą Lhari-kupo-melong Mountain Group.

Fragment mapy radzieckiej Segarsarlung O-45-4, 1:500000.

6360 Lhari-kupo-melong Mountain Group

Fot. Grzegorz Chwoła 2008.

Stado jaków (Yak, *Bos grunniens*) pasących się na rozległym stepie obok drogi terenowej od jeziora Uru Tso (4495m) do jeziora Takte Tso (4410m). W głębi pod chmurami zaśniewione i zlodowacone szczyty grupy górskiej, której w tym opracowaniu nadana została nazwa Lhari-kupo-melong Mountain Group, od nazwy na mapach wyprawy Sven Hedin'a i radzieckiej 1:500000. Na mapie: Tibet 1:1500000 w tym terenie umieszczona jest nazwa Muggar Kangri.. Nazwa ta według radzieckiej mapy 1:200000 powinna dotyczyć szczytu 6065m.